

**Avgvstini Barbosæ I. V. D. Lvsitani, Protonotarii
Apostolici, Olim S. Congregationis Indicis Consvltoris, &
insignis Ecclesiæ Vimaraneſis Theſaurij maioris, Demvm
Episcopi Vgentini, Et A Consiliis ...**

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1655

XXVIII. De Decimis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98569](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98569)

enim illas non vult, nisi sponte oblatas, vt legitur *Exodi cap. 25.* vbi Dominus loquens Moyfi dixit: *Loquere filiis Israel, vt tollant mihi Primitias: ab omni homine, qui offeret vtroneus, accipietis eas.* † Tamen dicendum, quod ex consuetudine non dandi Primitias Deo de frugibus terræ, inducitur ingratitude contra Deum, qui abundanter nobis dona concedit, Rebuff. *de decim. quæst. 1. n. 21.* Vnde, ne eius benignitatis obliti videamur, tales Primitias sic de iure naturæ soluere tenemur, vt benefacienti benefacere debeamus, *cap. Christiani, 11. quæst. 2. & vox Dei talem datorem dilexisse ostenditur, cap. quia tua, 12. q. 1.* nam primitiæ eiusdem iuris diuini esse videntur, cuius sunt decimæ, vt patet ex *cap. reuertimini, in princ. ibi, in decimis, & primitiis, 16. quæst. 1.* & probat glos. *verb. & primitiis, in cap. Ecclesias, 13. quæst. 1.*

6 Gutier. *Canon. lib. 2. cap. 21. num. 6.* † vbi maximè extat consuetudo illas dandi, tunc enim debentur de præcepto, Suar. *de Relig. tom. 2. lib. 1. cap. 8. num. 16.* Palao *tract. 10. disp. unic. p. 17. num. 2.* Villalob. *in sum. tom. 2. tract. 33. lib. 5. num. 2.* Machado *en su perfecto Confessor, lib. 2. p. 4. tract. 10. docum. 5. n. 4.* Hieron. Carat. *in opusculo de iuribus Paroch. tit. 4. cap. 3.* vbi *cap. 4.* dicit, † quod quantitas non reperitur determinata in libris Moyfis. Sed S. Hieronymus *super Ezech.* dicit quod ex Maiorum traditione inductum fuit, vt maior pars Primitiarum esset quadragesima, minor sexagesima; & erat in arbitrio soluentis dare maiorem, vel minorem partem de fructibus terræ; de animalibus autem dabant tantum primogenituram, quamuis Alij dicant, quod de ducentis daretur vnum; & qui tot animalia non habebat, dabat æstimationem pro pretio: Alij quod de centesimo numero daretur vnum, sed in hoc, cum nihil sit determinatum in Iure, standum est consuetudini: quod etiam aduertit Azor. *d. cap. 27. quæst. 4.* & sic ex determinatione Ecclesiæ homines hodie obligantur vt primitias soluant secundum patriæ consuetudinem, *l. 4. tit. 19. partit. 1. Gutier. d. lib. 2. canon. cap. 21. n. 11.*

Post aliquas huius tractatus impressiones vidi nouissimè Theodos. de Rubeis *in singularibus Rota to. 2. p. 3. verb. S. Thomas, pag. 229.* vbi ait quod licet S. Thom. 2. 2. q. 86. art. vlt. velit primitias non esse de necessitate soluendas; nihilominus Rota coram Achil. *decis. 307. aliàs 2. de decim. incip. In eadem,* tenet istam opinionem Iuribus non subsistere, quia licet libertas sit fortè quoad quantitatem, non tamen quoad necessitatem soluendi.

8 Solui autem Primitiæ debent illi Parochiæ, in qua prædia existunt, si consuetudo non sit in contrarium, vt per Rebuff. *de decim. q. 1. a num. 16.* Azor. *d. c. 27. quæst. 7.* Ludou.

Beja *respons. casuū conscient. par. 1. casu 52. vers. his prenotatis,* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc. 5. lib. 4. c. 2. n. 4.* vbi reddit rationem, quia † primitiæ sunt onus prædiale, non personale, offeruntur enim Deo pro recognitione dominij naturalis, quod habet in omnes fructus terræ: & n. 5. post Nauarr. Fr. Eman. & alios subdit † Clericos, qui terras colunt, teneri soluere primitias.

Dubitatum fuit in sacra Congreg. Concilij *in vna Bononien. sub die 2. Iulij 1620.* an Regulares possent recipere triticum, vvas, ligna, & similia anrequam Parochus receperit suas primitias, & respondit non esse id prohibitum Regularibus, prout refert Lezana *in sum. quæst. Regul. c. 12. n. 41. vers. ad tertiumdecimum, to. 1.*

CAPVT XXVIII.

De Decimis.

S V M M A R I V M.

- 1 Decima sunt res, quæ Ecclesiarum ministris ratione ministerij Sacramentorum persoluntur.
- 2 Decima defini solet, vt sit omnium bonorum licite quaestorum quotapars Deo, eiusque ministris diuina institutione, humana vero cõstitutione, dictante etiã naturali ratione, debita.
- 3 Decima, prout in iure consistunt, sunt ius spirituale, seu spiritualibus annexũ dependenter.
- 4 Decima potius, quàm vigesima, vel alia quota electa fuit à Domino: quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cum ultra eum non procedatur, nisi iteretur.
- 5 Decima duplici modo considerantur, vel respectu congruæ sustentationis, vel habito respectu ad quotam.
- 6 Decima respectu congruæ sustentationis non solum humano, sed etiam ex iure diuino positio, & naturali debita sunt.
- 7 Decima non habito respectu ad congruam, solummodo iure humano debita sunt.
- 8 Leges tam ceremoniales, quàm iudiciales euangelica Lege lata cessarunt. Consuetudine, vel vsu longissimi temporis an præscribatur, & requiratur liberatio à solutione decimarum, quæ debentur Ecclesiæ. *ibid.*
- 9 Decima aliapradiales, alia personales appellantur; priores debentur ex fructibus prædiorum; posteriores ex fructibus hominis industria, & ministerio quaestis.
- 10 Decima prædiales ex Lege veteri debebatur, & percipiebatur; personales vero licet olim possent solui, non tamẽ erant in obligatione.
- 11 Decima tam prædiales, quàm personales, stante congrua sustentatione, pro temporum, locorum, & personarum qualitate mutationem recipere possunt.
- 12 Decima, & primitiæ sũt in præcepto obligatæ.

13 Oblationes regulariter in precepto esse non dicuntur.

14 Decima, Primitia, & Oblationes in quo differant, breuiter ostenditur.

MATERIA decimarum passim tractatur tam à nostris, quàm à Theologis, quos omnes plena manu citauimus in collect. ad rubr. de decimis. in Decretal. Sed quia sunt hac in re plures Sacre Rotæ decisiones, & doctrinæ non vulgares, aliis, qui in Romana Curia non versantur, prorsus ignotæ, ideò illis Lectorem priuandum non esse existimauimus; ac proinde pro faciliore totius materie dispositione eam in §§. diuidendam duxi, & in primis ostendam, quid sit decima? quomodo diuidatur? & in quo differat à primitiis, & oblationibus? deinde ex quibus rebus persoluatur? ut in §. 1. & quibus personis soluenda, ut in §. 2. & à quibus personis, ut in §. 3. & quis sit competens iudex in causa decimarum? an, & quando sit summaria, & executiua; & quibus poenis afficiantur illas non soluentes? & deum quid possit compositio, & transactio in decimis auctoritate Papæ, & Episcopi facta? ut in §. 4.

- 1 Et primò sciendum, decimas esse res, quæ ab Ecclesiæ ministris, ratione ministerij Sacramentorum persoluantur, de quibus agit illud *Leuit. c. 27. & Genes. c. 8. in fine, ibi, Decimas offeram tibi, & Num. c. 18. ibi, Decimarum, & Deuter. cap. 14. ibi, Decimam partem separabis, & c. & Definiri solet, ut sit omnium bonorum licitè quasitorum quota pars Deo, cuiusque ministris diuina institutione, humana verò constitutione, distante etiam naturali ratione debita, secundum Turrecrem. in capit. reuertimini. n. 7. 17. quæst. 1. Sot. de instit. lib. 9. q. 4. art. 6. Couar. lib. 1. var. c. 16. n. 2. Rebuff. de decimis. q. 4. Monet. in simili tractatu, cap. 2. à princ. Vel secundum alios, ut sit decima pars fructuum, ad quam petendam ius competit Ecclesiis Parochialibus ratione ministerij Sacramentorum. Sic sanè † decimæ, prout in iure consistunt, sunt ius spirituale, seu spiritualibus annexum dependenter, eò quod illæ dependent ab officio spirituali, nempe ministerio Sacramentorum, prout censet S. Thom. 2. 2. quæst. 87. art. 3. idque procedit, siue decimæ competant in titulum, siue in proprietatem, ex Card. in Clem. dispendiosam, quæst. 14. de iudic. † Decima igitur pars potius quàm vigesima, vel alia quota electa fuit à Domino: quia decennarius numerus erat primus terminus numerorum, cum ultra eum non procedatur, nisi iteretur, & sic aliquid perfectionis habet, ut per S. Thom. d. quæst. 87. art. 1. Tiraq. de præscript. §. 1. gloss. 4. in princ. Petr. Burg. de myster. num. tit. de numero*
- 2
- 3
- 4

denario, Tyndar. de decim. n. 29. Rebuff. eod. tract. quæst. 2. num. 8.

Decimæ duplici modo considerantur, vel respectu congruæ sustentationis: vel rursus habito respectu ad quotam, seu partem, quæ de rebus acquisitis soluenda est: meminit huius diuisionis S. Thom. 2. 2. quæst. 87. art. 1. in corpore, Sot. d. g. 4. art. 1. vers. prima conclusio, Couar. d. cap. 17. n. 2. † inter vtrumque modum illa est differentia, quia si decimæ priori modo considerentur, non solum humano, sed etiam ex iure diuino positiuo, & naturali debita sunt, ut resoluunt plures relati à Couar. d. num. 2. de iure humano probat text. secundum vnum intellectum in cap. parochianos, de decim. de iure diuino positiuo deducitur ex illo Christi Domini Luca cap. 10. ibi: Dignus est operarius mercede sua, & ex illo D. Pauli 1. ad Corinth. cap. 9. Nemo suis stipendiis militauit unquam, & c. de iure naturali similiter constat: siquidem euidenti ratione naturali oportet stipendium, seu sustentationem accipere ab illis, quibus seruitium aliquod necessarium ministratur: constat autem, administrationem diuini cultus, & rerum spiritualium maximè esse necessarium: unde iure naturali conuincitur aliquod stipendium, seu sustentationem esse soluendam, ut concludit illud D. Pauli d. c. 9. ibi: si nos vobis spiritualia seminauimus, magnum non est, si nos carnalia vestra metamus. Facit illud Christi Domini Luc. d. c. 10. & ita in hunc sensum accipienda est communis Canonistarum sententia, qui docent decimas à Deo institutas esse, & iure diuino nunc quoque deberi, ex quorum numero sunt, Glos. in cap. à nobis, & in c. nuper de decim. Tyndar. d. tract. à n. 10. Rebuff. eod. tract. q. 1. n. 14. Bonacof. commun. opin. lib. 1. tit. 10. n. 2. cum seqq. pag. 185. Nicol. Reusner. decis. in 4. lib. 4. Ioseph. Ludou. Perus. decis. 106. n. 33. Grilèzon. conf. 165. n. 22. Petr. Gregor. syntagm. iuris lib. 2. cap. 21. Anastas. Germon. de sacror. immunit. lib. 3. c. 19. Camill. Borrel. conf. 20. n. 14. cum seqq. cent. 1. & de compromiss. §. 2. gloss. 1. n. 314. & in sum. omnium decis. tom. 1. tit. 19. de decim. à n. 2. & ex Theologis sequuntur Andr. Hispan. in reg. decimarum, vers. decima est de iure naturali, num. 1. 5. 6. & 15. Albert. Pigh. lib. 5. hierarchia ecclesiast. cap. 7. Fagundez noster in quinque Ecclesiæ præcepta, præc. 5. lib. 1. cap. 1. num. 2. Villalob. in sum. p. 2. tract. 33. diff. 1. num. 2. Calstr. Palao in opere moral. tom. 2. tract. 10. disput. vnic. puncto 1. num. 4. me citato Trullench in exposit. Decalogi lib. 3. dub. 1. n. 4.

Si verò decimæ posteriori modo considerentur, solummodò iure humano debita sunt, ut patet ex text. in d. cap. Parochianos, & in cap. in quibusdam, §. ille quippe, cum multis ibidem, de decim. in quibus terminis procedit sententia

sententia Theologorum, afferentium de iure humano, & Pontificio decimas deberi, qui sunt Hugo de S. Victore *lib. 1. de sacram. par. 11. cap. 4. & 11.* S. Thom. *d. q. 87. art. 1. in corpore*, S. Antonin. *par. 2. sum. tit. 4. cap. 3. §. 5.* Asten. *p. 2. sum. lib. 6. tit. 35. rub. de decim.* Abulen. *in Matth. cap. 23. q. 90.* Henriq. *in Sum. lib. 7. cap. 27. §. 1. & lib. 14. cap. 1. §. ult. lit. X.* Azor. *institut. moral. par. 1. lib. 7. c. 23. quest. 4.* Monet. *de decim. c. 1. à numero 11.* Less. *de instit. lib. 2. cap. 39. dub. 1. n. 5. cum seqq.* Suar. *de Relig. to. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 9. n. 5.* Villalob. *d. tract. 33. diff. 1. à n. 4.* Bonacin. *in quinto precepto Eccles. puncto 1.* Filiuc. *in quest. moral. tract. 27. c. 7. q. 6.* Castr. Palao *d. tom. 2. tract. 10. disp. unic. puncto 1. n. 4.* Fagundez *d. cap. 1. n. 3.* Trullench *d. dub. 1. num. 7.* & ex nostris Canonistis Couar. *lib. 1. var. cap. 17. num. 2. & 3.* Nauarr. *in Man. c. 21. num. 28. & 31. & de redditib. eccles. quest. 59. num. 1. & conf. 2. num. 3. de decim.* Gutier. *Canon. lib. 2. c. 21. num. 2. & 7.* Menoch. *illust. cap. 89. numero 1. in fine.* Ceuall. *commun. contra commun. quest. 437.* Azeved. *lib. 1. num. 4. & 5. tit. 5. lib. 1. Recop.* Mari. Anton. *var. lib. 1. quest. 77. nu. 3. in fine.* Fontanel. *de pactis nupt. tom. 1. claus. 4. gloss. 19. p. 1. & n. 3.* Franc. Carrasc. *ad leg. Reg. cap. 6. de decim. ex num. 6.* Ramirez *de lege Reg. §. 31. num. 3. & 4.* Castill. *tom. 7. de tert. cap. 10. n. 8. & 9.* Machado *en su professo Confessor lib. 2. p. 4. tract. 10. docum. 1. n. 7.* & hoc modo decimæ nec iure naturali, nec diuino positio obligante debentur sunt. De iure naturali patet: quia ius naturale, licet dicat soluendum esse stipendium, seu dandam sustentationem, ut supradictum est; non tamen concludit, decimam partem magis, quam tertiam, vel quartam esse perfoluendam. De iure positio obligante idem constat, siquidem non apparet aliquod ius diuinum obligans, quod determinet decimam partem esse perfoluendam; solum enim dicit operarium dignum esse mercede sua, in loco *suprà* citato. Quod autem decima iubeatur dari in Lege veteri, illa quidem non obligat, siue aliquo modo decima censeatur ad legem ceremonialem pertinere, siue, ut verum est, re vera iudicalem legem in decima consideremus, prout considerat Sanct. Thom. *d. q. 87. art. 1. in corpore*, Sot. *d. 4. art. 2.* Archid. *in d. cap. decimæ num. 3. 16. q. 1.* & quod
 8 † leges illæ, tam ceremoniales, quam iudiciales, Euangelica Lege lata cessarunt, & vim legum amiserunt, iuxta illud Pauli *ad Galat. cap. 3. & 4* & *ad Hebr. cap. 7. & 8.* & *ad Ephes. cap. 2.* resoluunt Doctores per tex. *ibi in cap. unic. de purificat. post partum*, tradunt in specie S. Thom. Sot. & Couar. *ubi suprà*. Ex quibus inferitur decimam, quatenus est necessaria ad sustentationem Ecclesiæ & ministrorum, præscriptione non tolli, ut ex Couar.

optimè resoluit D. Barbof. *ad l. competit. 6. n. 79. C. de prescriptione 30.*

Vtrum autem consuetudine, vel vsu longissimi temporis præscribatur, & acquiratur liberatio à solutione decimarum, quæ debentur Ecclesiæ? Quæstio dubia est, in qua ex ea ratione, quia debentur iure diuino, liberationem huiusmodi præscribi non posse, tenuerunt Barbat. *conf. 35. col. 6. lib. 2.* Rebuff. *de decim. q. 13. n. 55.* Balb. *de præscript. in 1. p. 5 partis princ. n. 44.* latè Peregr. *tom. 1. conf. 14. n. 18.* vbi *n. 19. cum seqq.* disputat an idem, si ab Ecclesia infeudatum laico?

Nonnulli Doctores decimas in triplici constituant differentia: putant enim quasdam esse prædiales, seu reales, prout sunt illæ, quæ ex fructibus prædiorum colliguntur, nonnullas appellant personales, ut sunt illæ, quæ nomine personæ, puta ex lucro humana industria quæsitio comparantur: alias denique mixtas esse arbitrantur, prout dicunt esse illas, quæ ex fructibus pecorum percipiuntur, eò quod partim ratione loci, in quo pascunt, partim ratione personæ, cuius industria custodiuntur, existimant debitas esse, prout in specie tradunt Hostiens. *in sum. huius tit. §. 1.* Maior. *in 3. sent. dist. 37. quest. 7. in princ.* Sylu. & Angel. *in summ. verb. decima, in princip.* Azor. *d. lib. 7. c. 34. q. 3.* Monet. *art. 3. n. 9.* Fagund. *d. precept. 5. lib. 1. c. 2. n. 1.* Palao *tom. 2. tract. 10. p. 1. num. 2.* Machado *en su professo Confessor, lib. 2. c. 10. p. 4. tract. 10. docum. 1.* Sed hæc triplex diuisio nequaquam placet, tum propter text. *in l. pecudum ff. de vsur. tum etiã*, quia vix dari possunt reales, quarum perceptio etiam personæ industriam non requirat.

Quare dicendum est, decimas ad duas tantum species attento iure reduci posse, iuxta tex. & quæ ibi notant Doctores *in cap. ad Apostolicæ, de decim.* & ita aliæ sunt prædiales, aliæ verò personales appellantur: priores sunt, quæ debentur ex fructibus prædiorum; posteriores verò, quæ debentur ex fructibus humana industria, & ministerio quæsitis. † Inter quas species illud est discrimen: 10 quia priores ex Lege veteri debebatur, & percipiebantur. At verò posteriores, licet olim possent solui; non tamen erant in obligatione, ut aduertit S. Thom. *d. quest. 87. articulo 2. in corpore*, modò tamen à Romanis Pontificibus constitutæ inueniuntur, iuxta tex. *in dicto capite ad Apostolicæ, & in capit. pastoralis. de decim.* tradit S. Thom. *ubi proxime*, Couar. *dict. cap. 17. à num. 8. vers. tertio*, Nauarr. *conf. 1. à num. 7. de decim. †.* Datur tamen in prædictis decimis quædam 11 conuenientia, quod stante congrua sustentatione prædictæ decimæ pro temporum, locorum, & personarum qualitate mutationem recipere possunt, & sic ex consuetu

consuetudine, privilegio, vel constitutione Ecclesiæ potest maior, vel minor quantitas secundum illius iudicium institui. Nam, cum pro prædictis qualitatibus leges humanæ mutationes recipiant, ex tex. in cap. non debet, in princ. de consang. & affinit. & decima tam prædialis, quam personalis respectu certæ, & determinatæ partis sit à Lege humana instituta, merito effectum est, ut stante congrua sustentatione intra illius limites circa extensionem, vel diminutionem decimæ maior, vel minor pars designari possit ex Ecclesiæ privilegio, seu constitutione, vel consuetudine legitimè præscripta, prout in specie resoluit Sot. d. quest. 4. art. 1. vers. quarta conclusio, & antea S. Thom. d. art. 1. in corpore, in finalibus verbis, Couar. d. cap. 17. num. 8. Syluest. verb. decima, num. 10. Quicquid contrarium teneant gloss. ult. in d. cap. in quibusdam, §. ille quippe, de decim. quam explicat Sot. in d. art. 1. col. pen. dum in decimis prædialibus talem improbant consuetudinem ex defectu rationabilitatis, quæ quidem rationalitas necessariò supponenda est, ut consuetudo operetur.

12 Inter oblationes, primitias, & decimas, illud est discrimen, quod licet decimæ, & primitiæ sint in præcepto obligante, prout in decimis probat tex. in cap. decima, ibi, seu tardius dare, peccatum est, & ibi, decima ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, res alienas innadit. 16. q. 1. S. Thom. d. q. 87. artic. 1. Sot. d. q. 4. art. 1. in primitiis probat tex. in cap. 1. vers. oportet autem, 16. quest. 7. tradit gloss. in cap. 1. de decim. optimè defendit S. Thom. 2. 2. q. 86. artic. 4. Sot. ubi sup. art. 4. nihilominus tamen oblationes regulariter in præcepto esse non dicuntur: de ratione enim oblationis est, quod sponte fiat, iuxta illud Exod. cap. 5. ibi, ab omni homine, qui offert ultreus accipietis eas: qualis spontanea oblatio dici non potest illa, quæ ex vi præcepti facta est, arg. tex. in princ. Instit. de obligat. In aliquibus tamen casibus † oblatio poterit esse in præcepto, puta præcedente promissione, consuetudine, seu alio actu obligationem inducente, iuxta tex. sic intelligendum in cap. qui oblationes, il. 1. cum segg. 10. quest. 1. vel si Parochus non sufficientibus decimis egeat respectu congruæ sustentationis, tradit gloss. in cap. omnis Christianus, de consecr. dist. 1. recepta communiter ex Couar. qui alios refert d. cap. 15. num. 3. vel aliis similibus casibus, iuxta quæ intelligendus est tex. in d. cap. omnis Christianus, & in cap. statumus. 16. q. 1. ut aduertit Sot. d. quest. 3. art. 1. col. 4. de quo latè diximus cap. 24. à num. 6. Breuior autem & communis illa est distinctio, quod 14 † decimæ sunt quota pars frugum, & aliorum licitè acquiritorum, debita ex præce-

pro Ecclesiæ ministris: at verò primitiæ sunt solum primæ, quæ nascuntur fruges, seu prima frugum pars; oblationes autem quicquid Deo, vel Ecclesiæ, eiusve ministris voluntariè exhibetur, regulariter loquendo. Ita Sot. d. q. 3. art. 1. & q. 4. art. 1. Rebuff. q. 1. n. 17. cum segg. Tyndar. ex n. 84. Monet. cap. 2. numero 10.

§. I.

De rebus, ex quibus decima persoluntur?

S V M M A R I U M.

- 1 Decima, tam prædiales, quam personales, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis ministerio productis, ex quibus petita fuerint, ex necessitate præcepti sunt soluenda.
- 2 Frumentum, & granum,
- 3 Palea,
- 4 Vinum,
- 5 Faba, & alia legumina,
- 6 Noces, amygdala, & castanea,
- 7 Oliua,
- 8 Folia mororum,
- 9 Saccharum,
- 10 Pisces,
- 11 Apes, seu fructus earum,
- 12 Lac, lana, & fœtus animalium cum nutriti sunt,
- 13 Venatio, & aucupium,
- 14 Pascua,
- 15 Ligna,
- 16 Fœnum,
- 17 Linum, & canape,
- 18 Negotium, & artificium,
- 19 Stipendia militum,
- 20 Aduocatio, procuratio, merces, & Furna, [salarium,
- 22 Lapidicina,
- 25 Fodina metallorum,
- 24 Molendina,
- 25 Decima an ex hereditate, legato, vel donatione sit soluenda, ostenditur, & num. segg.
- 29 Decima de fructibus illicitè acquisitis soluenda non est.
- 30 Fructus, qui ex actu hominis, & illius ministerio personali acquiruntur, in duplici sunt differentia.
- 31 Fructus acquisiti ex causa iniusta, & iniuriosa, licitè tamen retenti, dupliciter considerari possunt.
- 32 Meretrices, & histriones tenentur de rigore iuris ex proprio ministerio acquisitis decimam persolvere, & post peractam penitentiam est ab illis accipienda.
- 33 Decima est soluenda ab usurario, vel ab alio iniuste

decimæ
soluunt.

iniuste detinente ex fructibus prædij, quod pecunia usuraria, vel male retenta comparavit.

34 Decima prædiales ex fructibus sunt soluenda absque aliqua impensarum deductione.

35 Expensa in decimis prædialibus quare non deducantur, ostenditur, & num. seq.

36 Fructus aliquando accipiuntur civiliter, aliquando naturaliter.

37 Fructus diuersimodè accipiuntur in decimis prædialibus, ac in decimis personalibus.

38 Expensa in decimis personalibus quare deducantur, ostenditur.

39 Colonus partiaris pro portione sua in solvendis decimis non deducit expensas.

40 Decima integrè, & sine diminutione soluenda sunt, priusquam ex fructibus deducantur expensa, tributa, & census.

41 Decima, ubi debetur, integrè solui debet.

42 Parochus ad excludendas fraudes potest custodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris efferantur, nisi soluta prius decima, vel quod ipse, aut eius nuncius sit præsens.

43 Fructus omnes Ecclesiæ debiti, excepto casu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur quàm deductis expensis.

44 Decima duplex de vna & eadem re, siue de eodem acervo solui non debet.

45 Redecima est contra ius.

46 Redecima potest acquiri præscriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo.

DECIMÆ tam prædiales, quàm personales de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis ministerio productis, ex necessitate præcepti sunt soluendæ, c. non est, c. nuncios, c. ex parte, il. 1. de decim. Andr. Hispan. in reg. decimarum, vers. decimo fui interrogatus, Monet. de decim. cap. 4. num. 1. Suar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 34. numero 3. & 4. Grilenzon. conf. 165. ex num. 23. Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 109. Fagundez in quinque Eccl. præcepta, præc. 5. lib. 1. cap. 2. num. 2. & cap. 4. à num. 1. Hieron. Catac. de iurib. paroch. tit. 5. cap. 17. Castill. tom. 7. de tert. cap. 2. numer. 16. me citato Trullench. in expos. Decal. lib. 3. cap. 3. dub. 2. à n. 2. Probat. Siquidem decimæ, tam prædiales, quàm personales, debent correspondere spiritualibus, ratione quorum administratori debite sunt, & constat omnia spiritualia fidelibus administrari: vnde necessariò dicendum est, ratione omnium temporalium ex illorum fructibus decimas, tam prædiales, quàm personales, ex necessitate præcepti esse persoluendas, vt deducit S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. in corpore, ex auctoritate D. Pauli 1. ad

Corinth. c. 9. Accedit, quòd decimæ ex intentione Ecclesiæ sunt institutæ ad congruam sustentationem ministrorum, vt supra dictum est: ac proinde æquissimum erat, vt non certis tantum rebus, sed in omnibus, quæ vnusquisque ad suæ vitæ subsidium acquirit, constituerentur. Dixi, ex necessitate præcepti, ad significandum teneri omnes ad decimas soluendas sub præcepto peccati mortalis, iuxta tex. in c. peruenit, & in c. frequenti, de decim. iuncto tex. in cap. nemo, 11. q. 3. eò quòd subtrahunt illud, quòd spiritualium ministris debitum est, ex lege iustissima, prout resoluunt Couar. var. lib. 1. c. 17. n. 4. S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. ad 4. Sot. lib. 9. de iust. q. 3. art. 1. col. 9. vers. primò ergo, Castr. aduersus hæreses, ver. decima, vbi conuincit contrariam opinionem hæreticorum, qui voluerunt arguere iniustitiam in iustissimo, & sanctissimo præcepto. Ex his ergo fructibus debetur decima.

Primò, ex omni frumento, & grano, cap. 2. non est, de decim. Rebuff. q. 8. num. 3. Monet. c. 4. num. 2. vbi n. 3. idem dicit in palea, Suar. tom. 1. de Religione, lib. 1. de diuino cultu. c. 34. n. 2. Fagundez d. præc. 5. lib. 1. c. 4. n. 2.

Secundò, ex vino, d. c. non est.

Tertiò, de oleo, & melle, Rebuff. d. q. 8. n. 8. 4. Monet. d. c. 4. num. 10. Mantica. decis. 341. n. 1. vbi etiam de croco.

Quartò, ex faba, & aliis leguminibus, cap. 5. de decim. ibi, de blado, & vniuersis leguminibus, Rebuff. d. tract. q. 5. n. 4. Fagundez d. lib. 1. cap. 4. num. 3. Monet. d. cap. 4. n. 4. vbi num. 11. subdit, quòd si huiusmodi legumina colligantur in parua quantitate, ita vt solum sufficiant ad quotidianum vsum, tunc ad vsum Rectoris ex illis decima ita dari posset, vt hodie ex meo horto Curatus sumat, quantum sibi opus est illo die: si autem in magna quantitate, ita vt aliis vendantur, tunc de his integra decima soluetur: & idem est dicendum de hortis olicoriis, in quibus tantum herbarum, vt caules, & alia olera crescunt vescendi gratia: seruanda tamen est consuetudo, quòd decimæ olerum soluuntur in pecunia, & non in speciebus, vt tenuit Rot. in Pampilonen. Vicaria, 5. Iulij 1593. coram Giptio.

Quintò ex nucibus, amygdalis, castaneis, & aliis fructibus arborum, c. decima, 16. q. 1. d. c. non est, c. cum homines, de decim. Bertrand. conf. 247. vol. 3. Rebuff. d. q. 5. n. 5. Monet. d. c. 4. num. 5.

Sextò, ex oliuis, nisi propter earum exiguitatem per multum temporis spatium decima soluta non fuerit, vt dictum extitit in Ciuitaten. decimarum 26. Martij, 1618. coram Card. Verospio.

Septimò, ex foliis mororum, saltem ex consuetudine, Seraphin. decis. 827.

Octauò, ex saccharo, Ferret. conf. 195. num. 2. Rot.

Rot. in Mediolanen. Decimarum, 8. Februario, 1610. coram bona mem. Card. Marquemont, impressa per Farin. decif. 223. p. 1. recent. Pute. decif. 80. lib. 1. in correctis. vbi habetur, quod ad effectum decimarum, saccharum dicitur fructus naturalis, & ex re elementata proueniens potius, quam fructus industrialis: nam licet, simpliciter loquendo, saccharum dicatur fructus industrialis, iuxta Glof. in l. ex diuerso, ad lit. G. ff. de rei vendicat. & in cap. grauis, verb. fructus, de restit. spoliat. cum in eo magna industria hominis requiratur, propterea dicitur in segetibus, vt in grano, vino & oleo, tamen quoad effectum decimarum reputatur fructus naturalis: quia, nisi prouidentia Dei operaretur, vana esset omnis industria personarum, vt dicit Abb. in cap. cum non sit, notab. 1. de decim. & in cap. non est, notab. etiam 1. eod. tit.

10 Nono, ex piscibus, vt fuit dictum in Vlix-bonen. Decimarum piscium, 22. Ianuarij, 1568. coram Gradino: Abulen. verò in Matth. c. 23. q. 160. vult, de piscatione, quæ sit in flumine publico, siue priuato, siue proprio, absque solutione pensionis, soluendas esse decimas de lucro piscationis: de piscatione verò, quæ sit in stagno, vel flumine, aut alio loco, propter quam soluitur pensio, soluendam esse decimam de prouentibus, per cap. peruenit, de decim. de quo etiam Fagundez d. lib. 5. c. 1. num. 4. Deducendæ tamen sunt expensæ, & pecuniæ factæ in emendis, & reficiendis rebus, & cymbis ad piscationem destinatis, & in coemendis hamis, Fagund. d. præc. 4. lib. 1. cap. 2. num. 20.

11 Decimo, de apibus, seu fructu earum, hoc est, cera, & melle, cap. nuncios, de decim. vel de pecunia, quam ex melle & cera habuerunt vendentes, Rebuff. d. quæst. 8. num. 15. Monet. d. c. 4. num. 18. subdunt, solui debere, vbi apes consistunt, quod etiam ait Fagund. d. cap. 5. num. 13. De apum examinibus, aluearibusve soluendam esse decimam, vbi habet consuetudo, tenet Azor. d. cap. 35. quæst. 9.

12 Undecimo, ex lacte, lana, fœtu, & aliis fructibus animalium, quorum decima soluitur illi Ecclesiæ, in cuius Parochia animalia pascunt, & morantur, glof. verb. personales, in c. ad apostolica 20. de decim. Si verò in vna Parochia pascant in hyeme, & in æstate, in alia; vel in vna pascant continuo, & in alia iaceant, & dormiant, tunc diuidi debent decimæ inter has duas Parochias, vt per Greg. Lop. l. 6. tit. 20. p. 1. Rebuff. d. tract. q. 6. n. 25. cum seqq. Perez ad rit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 116. Menoch. conf. 398. n. 36. & n. 40. Suar. de Pace in pract. tom. 2. p. 1. cap. 5. n. 8. cum seqq. Suar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 5. n. 8. cum seqq. Stephan. Fagund. de septem Ecclesiæ præceptis, præc. 5. lib. 1. c. 5. n. 3. cum seqq. Basil. Pont. de Sacram. Barbof. de Parocho, Pars III.

Matrim. lib. 5. cap. 13. §. 3. num. 23. & 24. vbi n. 25. resoluit, quando huiusmodi oues nec pascuntur, nec morantur per vllam anni partem in terris Ecclesiæ domini sui, sed in aliis, nullam partem decimarum deberi Ecclesiæ Parochiali domini, sed illis, vbi pascuntur, & morantur, Monet. d. cap. 4. num. 16. vbi n. 17. resoluit decimam lactis deberi illi Ecclesiæ, vbi extrahitur; & caseorum illi, in qua fiunt. De fœtibus decimæ non debentur statim vbi nati sunt, sed cum illi nutriti sunt, nec indigent lacte materno: ita Andri. Hispan. in reg. decimarum, quæst. 14. n. 5. Rebuff. d. tract. q. 6. n. 3. 30. & 31. Vincent. de Franch. decif. 114. Suarez d. lib. 1. c. 37. num. 6. Fagundez d. cap. 5. n. 2. & 14. Monet. de decim. c. 6. num. 14. Aloyf. Ricc. in praxi aurea, resol. 252. ibi rationem assignat quia si animalia ipsis statim natis consignarentur, esset inutilis talis decimatio, & sic melius esset illam non præstare. Sed quid si animalia propter bullam fugiant de vna Parochia ad aliam, & ibi pariant, cui Parochiæ est soluenda decima de eis: Resp. quod decima solui debet Parochiæ, in quam fugerunt, ex Bald. Alber. & Paul. in §. si quis igitur, in Auth. quibus modis nat. efficit. sui, Lauret. de Franch. de controu. inter Episcop. & Regulares, q. 82. Vide infra §. 2. n. 37. cum seqq. hoc eod. c.

Duodecimo de venatione, d. c. non est, Rebuff. d. q. 8. n. 15. Monet. d. cap. 4. n. 19. vbi n. 21. idem dicit de aucupio.

Decimotertio, de pascuis, hoc est, pastura iumentorum, quæ locatur, vel venditur, c. commissum, de decimis. Card. in Clem. 1. n. 15. de decim. Rebuff. d. q. 8. num. 22.

Decimoquarto de lignis, Rebuff. d. q. 8. n. 26. Azor. d. c. 35. q. 9. nimirum, vt ex decem fasciculis decimus soluitur Rectori illius Parochiæ, vbi ligna creuerunt. Monet. d. c. 4. n. 13.

Decimoquinto ex fœno, quod in fasciculos alligatum redigitur, cap. peruenit 5. de decim. Rebuff. d. q. 8. num. 9. Fagundez d. præc. 5. lib. 1. cap. 4. num. 4. Monet. d. c. 4. num. 6. vbi addit, quod si herba crescat solum pro pascuis iumentorum, id tunc faciendum, quod de leguminibus, & herbis hortorum supra diximus.

Decimosexto ex lino, & canape, Rebuff. d. q. 8. n. 8. Monet. d. c. 4. n. 8. vbi idem dicit de croco.

Soluitur quoque decima de omni negotio, & artificio, cap. decima, 16. q. 1. ibi de negotio, & artificio solue decimas, Rebuff. d. q. 8. n. 19. Monet. d. c. 4. n. 24. vnde colligitur, de negotiatione soluendam esse decimam, d. cap. non est, c. pastoralis, de decim. Rebuff. d. q. 8. n. 18. Monet. d. c. 4. n. 25. item de militia, seu captis in iusto bello, d. cap. non est, quin & de stipendiis, quæ milites habent, Rebuff. d. q. 8. num. 11. vbi numeris seqq. idem dicit de aduocatione, procuratione, mercede, salario, & de omni lucro aduentitio, & profectio.

X De

21 De furnis quoque decima soluitur, hoc est, de comodo illorum, siue illud in pane, siue in pecunia, siue in quauis alia re consistat, Rebuff. q. 8. n. 20. Monet. d. cap. 4. num. 32.

22 Item, de lapidicinis decimæ soluuntur, Azor. d. c. 35. q. 9. non quod ex decem lapidibus detur vnus, sed ex pecunia, quam inde quis lucratur, Ecclesiæ, vbi audit Diuina decimam soluit, Rebuff. d. q. 8. num. 23. Monet. d. cap. 4. num. 33. vbi num. 34. idem dicendum ait de argenti, & auri, aliorumque metallorum fodinis.

23 Et denique de molendinis, vt si decem sextaria filiginis, tritici, aut alterius grani molendini nomine quis lucretur, tenetur vnum pro decima soluere, cap. ex transmissa, de decim. quod si pecunia pro molendini pensione soluatur, de illa pecunia decima soluitur Ecclesiæ, in qua situm est molendinum. Rebuff. d. q. 8. num. 6. Monet. d. cap. 4. n. 35.

24 Ex quibus inferitur primò resolutio ad illam quæst. an ex hæreditate, legato, vel donatione decima sit soluenda? In qua partem affirmatiuam tuentur Abb. in cap. pastoralis, à num. 3. dicens contrarium ex consuetudine obseruari, & in cap. peruenit, num. 2. de decim. Fagundez d. præcepto 5. lib. 1. cap. 2. à num. 5. Pro qua sententia facit primò, quia decimæ attento iure soluendæ sunt de omni lucro: patet ex text. in d. cap. pastoralis, ibi, quasi de lucro decimas persoluendas, &c. & non est negandum hæreditatem, legatum, & donationem lucrum continere, & à titulis lucratiuis prouenire. Facit insuper quod res hæreditariæ, legatæ, vel donatæ sunt bona mobilia, vel immobilia, prout in constitutione, legato, vel donatione reperiuntur: hæreditas enim nihil aliud est, quàm successio in vniuersum ius defuncti, ex text. in l. hæreditas, ff. de regul. iuris; & tamen constat, de omnibus bonis acquisitis decimam esse persoluendam, vt expressè probat text. in d. cap. non est, ibi, de omnibus bonis decima sunt ministris &c. Facit denique, quia decimæ soluuntur in recognitionem vniuersalis domini, iuxta text. in c. tua nobis 26. vers. cum enim, de decim. & in honorem Dei, qui dignatus est totum dare, iuxta text. in cap. decima, 16. q. 1. quæ quidem recognitio, & honor verificatur in soluenda decima de hæreditate, legato, vel donatione.

25 Contrariam tamen sententiam tenuerunt Innoc. in d. cap. non est, num. 2. Sylu. in Sum. verb. decima, n. 12. Rebuff. d. q. 8. n. 31. Monet. d. cap. 4. num. 37. Pro qua facit primò; quia decimæ solummodo soluuntur ex fructibus à terra, vel ab hominis ministerio productis, vt supra notauimus; & videmus res hæreditarias, legatas, vel donatas non esse fructus ex terra vel hominis ministerio productos, sed ex alterius hominis voluntate

dependere; vnde videtur dicendum, quod de illis decimæ non debentur. Facit secundò, quia in Lege veteri Dominus dedit ipsas terras, & possessiones; tamen constat, non ex ipsis, sed ex ipsarum fructibus sibi dari decimas iussisse, iuxta illud Numer. cap. 18. ac proinde cum Romani Pontifices circa decimas constituendas imitarentur Legem veterem, necessariò videtur dicendum voluisse, vt magis de ipsarum rerum (quæ per illos titulo transferuntur) fructibus, quàm de eisdem rebus decimæ soluerentur. Facit denique, quia, si de rebus hæreditariis, legatis, vel donatis decimæ soluerentur, vtrique quàm citò res, præsertim immobiles omnes, ad Ecclesiam peruenirent, quod quidem non conuenit.

Gloss. igitur verb. negotio, in d. c. decima. 16. quæst. 1. existimat faciendam esse differentiam inter hæreditatem, quæ prouenit ex testamento, & inter illam, quæ accipitur ab intestato: ita vt in priori casu decima debeat; minimè verò in posteriori: sequitur Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 35. quæst. 8. Quæ distinctio fundatur in eo, quod in priori casu lucrum cernitur, & ita procedat prior sententia: in posteriori verò casu debitum reperitur iuxta text. in l. scripto, §. ult. ff. vnde liberi. quæ conciliatio placere non potest: in primis, quia licet hæres ab intestato ex voluntate expressa defuncti non succedat, l. qui liberis, 7. §. hac verba, ad finem, ff. de vulgari, nihilominus tamen contra illius voluntatem succedere non dicitur, immò magis ex ipsius verosimili mente, in qua lex ipsa fundatur ad hæredis successionem constituendam; ac proinde quamuis supposita lege debitum videatur, tamen censetur procedere ex tacita voluntate defuncti, qui potens de hæreditate disponere, non disposuit: ita dicendum est hæreditatem quantuncunque ab intestato lucrum recipere. Conuincitur rursus; quia illud, quod Aduocato pro patrocinio, mercenario pro mercede tribuitur, debitum est, & quidè efficax, vt probat text. in l. qui operas 38. vbi omnes, ff. locati, resoluunt Duen. reg. 66. limit. 1. Anton. Gom. variarum tom. 2. c. 3. n. 3. ex quo lucro dato decima persoluenda est, vt fatetur gloss. d. verb. negotio, & omnes supra citati, propter text. in d. cap. decima, ibi, de artificio, &c. & in stipendio multis aduertit Innocent. per text. ibi, in d. c. non est. Sor. lib. 9. de Iustit. q. 4. art. 2. col. 4. quod quidem debitum esse nemo negabit. Vnde gloss. verb. quasi de lucro, in d. cap. pastoralis, aliam facit distinctionem inter hæredem filium, qui suus est, & inter hæredem extraneum, ita vt in priori casu decima minimè sit soluenda, & posterior opinio procedat: contra verò in posteriori casu, in quo prior opinio procedere potest: sequitur eandem sententiam

sententiam Syluest. d. verb. Decima, num. 12. Mouetur gloss. quia, cum filius post mortem patris respectu hereditatis illius non dicatur de nouo acquirere, sed magis dominium rerum continuare, iuxta text. in l. in suis, ff. de liber. & posthum. ibi, ut nulla videatur hereditas fuisse, &c. & ibi, non hereditatem percipere, &c. decimam soluens, magis ex re propria, quam ex lucro, illam soluere diceretur, quod est inconueniens. Contrà verò in posteriori casu, in quo cum re vera lucrum acquiratur, decimam soluendam esse putat secundum priorem opinionem. Mouetur etiam, quia inspecto iure, pater & filius vna persona censentur, l. ult. C. de impub. & aliis: unde, cum pater ex eisdem bonis decimam non debebat, d. l. in suis, ibi, quia etiam viuo patre quodammodo domini existimantur. Sed hæc glossæ consideratio similiter non placet, si quidem licet filius post mortem patris dicatur tunc de nouo non acquirere propter continuationem dominij, non tamen negandum est, aliquo tempore de nouo acquisiuisse, & tunc saltem quoad possessionem, ac subinde respectu illius acquisitionis verificantur fundamenta prioris sententiæ. Accedit, quod licet filius de nouo non acquirat dominium ciuile, quod aliàs in vita patris eidem communicatur, non tamen negandum est, de nouo acquirere dominium naturale, quod mediante traditione transfertur, & sic lucrum comparare.

Quare ego resoluendum existimo, quod si hereditas, legatum, vel donatio fiat de ipsis rebus fructiferis, simul cum fructibus, sine dubio decima persoluenda est, eò quod tunc temporis censentur dari, seu relinqui cum suo onere, ut expressè probat text. in d. cap. pastoralis, vers. fructus autem. Si verò fieri contingat de ipsis rebus, in quibus fructus non reperiuntur, tunc decima non debetur, iuxta fundamenta posterioris sententiæ. Nec pro priori contraria refragatur text. in d. cap. pastoralis, dum agit de lucro, & in dict. cap. non est, dum agit de bonis: si quidem responderetur Iura illa esse intelligenda de lucro, & de bonis, quæ ex fructibus dicuntur resultare, propter quod fructus esse censentur, & in quibus ratio prædictæ recognitionis verificatur.

Secundò infertur de fructibus illicitè acquisitis decimam non esse soluendam. Diximus supra soluendas esse decimas de omnibus fructibus, ex quibus fuerint petita: atqui ex fructibus illicitè acquisitis decimæ non petuntur. Igitur, &c. Probant Corollarium text. in cap. ex transmissa. 2. 3. vbi gloss. verb. licitè, Abb. num. 3. Innocent. & alij, de decim. Sanct. Thom. 2. 2. quæst. 87. artic. 2. ad 2. Sor. lib. 9. de Iustit. quæst. 4. art. 2. col. 5. Pro pleniori tamen huius articuli declaratione sciendi

Barbosi de Parocho. Pars III.

dum, quod fructus, ex quibus decimæ soluntur dupliciter considerari possunt: vel enim sunt reales, qui ex aliquo prædio producuntur; vel rursus sunt personales, qui per ministerium personæ acquiruntur. Inter vtrumque modum illud est discrimen, quod de prioribus, siue licitè, siue illicitè acquirantur, seu percipiantur, semper decima soluenda, & recipienda est. Pater, si expendamus tales fructus ab ipsa terra, quæ de illis decimam præstare obligata est, produci, & in illa inesse, ac subinde à quocunque possessore de illis decimam esse persoluendam, iuxta text. in c. à nobis 24. de decim. & idem sic resoluunt gloss. verb. negotio, in d. c. decimæ. vbi Turrec. n. 5. & verb. licitè, in d. c. ex transmissa. Abb. in cap. pastoralis, num. 3. & in c. commissum, etiam num. 3. & in c. cum homines, num. 6. de decim. Tyndar. dict. tract. num. 9. Rebuff. eod. tract. quæst. 5. n. 18. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 35. quæst. 13. Monet. dict. cap. 4. n. 39. contrà verò in posterioribus secundum distinctionem modò referendam.

Deinde sciendum est fructus, qui ex actu hominis, & illius ministerio personali acquiruntur, in duplici esse in differentia: quidam enim sunt, quorum acquisitio, & retentio iniusta est, & iniuriosa, veluti furtum, & aliud simile: alij verò sunt, quorum acquisitio, licet respectu actus sit iniusta; retentio tamen non est in se iniuriosa, nec iniusta, prout in meretrice, & histione. Inter vtrumque modum illud est discrimen, quod de prioribus nequaquam decima recipienda est; nec persoluenda. Pater, si expendamus, huiusmodi fructus necessariò esse veris dominis restituendos, iuxta reg. peccatum, de regul. iuris, lib. 6. & circa illos dari repetitionem, & uti tales in effectu non dici fructus ipsorum acquirentium, ex regula l. non possunt, ff. de iure fisci, ac proinde decimari non possunt, ut concludunt Tyndar. num. 5. Rebuff. proximè citatis locis, Fagundez dict. præcept. 5. lib. 1. cap. 1. num. 14. cum sequentibus, Monet. d. cap. 4. ex num. 42. ne aliàs acquirens contra domini voluntatem, de eisdem fructibus disponere dicatur: non sic dicendum in posterioribus, iuxta distinctionem modò ponendam.

Denique sciendum fructus acquisitos ex causa iniusta, & iniuriosa, licet tamen retentos, dupliciter considerari: vel enim acquirentes non persistit in tali causa iniusta, turpi, seu iniuriosa; vel rursus adhuc in eadem perseuerat. Inter vtrumque modum illa est differentia, quod in priori casu, attento iure, fructus decimari possunt, & decimæ ex illis recipiuntur: contrà verò in posteriori casu, in quo licet debeantur, Ecclesia tamen decimas, attento iure, non recipit, ne aliàs recipiendo videatur acquirentium improbitatem

X 2

approbare,

approbare, & illorum peccatis communi-
care: ad quod illudere videtur illud *Deu-
ter. cap. 23.* ibi, *Non offeres mercedem prosti-
buli, &c.*

32 Ex his colligo primò meretricem, & hi-
strionem teneri de rigore iuris ex proprio
ministerio acquisitis decimam persolvere, &
post peractam pœnitentiam esse ab illis re-
cipiendam. Constat, siquidem tales acqui-
rentes, licet turpiter faciant in acquirendo,
non tamen turpiter retinere dicuntur, *l. 4. §.*
*sed quod meretrici, ff. de condict. ob turpem cau-
sam*, ac proinde de rigore iuris teneri ex præ-
dictis acquisitis decimam persolvere; & post-
quam pœnuerint, ab illis esse recipiendam,
provt in specie resoluunt gloss. *verb. licitè*,
Innocent. Abb. *num. 3.* & alij in dicto cap. ex
transmissa, Sanct. Thom. 2. 2. *question. 87.*
artic. 2. ad 2. Couar. in *reg. peccatum, part. 2.*
§. 11. num. 1. cum sequentibus, Monet. *d. cap. 4.*
num. 49. licet Sot. *lib. 9. de iustit. quest. 4. art. 2.*
vers. ad 2. dicat, talem opinionem nullibi præ-
dicari, nec talium decimarum obseruationem præstari.

33 Colligo secundò, decimam esse soluendam,
& recipiendam ab vsurario, vel alio iniuste
detinente ex fructibus prædij, quod pecu-
niâ vsurariâ, vel malè retentâ comparauit:
nam, licet vsurarius pecuniam mediante
usura acquisitam restituere teneatur, quam
soluens condicere potest, vt tradit Gloss. in *c.*
debitores, de iur. iur. c. omnis ex Couar. *lib. 3.*
var. c. 4. num. 7. Baptista *comment. ult. de usuri-*
is, num. 46. nihilominus tamen prædium il-
lud tali pecunia comparatum, & ipsius fructus
(dum aliunde potest) restituere non tenetur,
ex regul. text. in *l. si ex ea 6. C. de rei vendica-*
tione, tradunt in specie plures, quos refert,
& sequitur Couar. *dict. cap. 3. num. 6.* Baptista
d. loco, num. 56. Sot. *lib. 6. de iustit. question. 1.*
artic. 4. Nauar. in *man. cap. 17. num. 25.* Medi-
na *de rebus per usuram acquisitis, question. 4.*
Quidquid aliter intendat Bald. in *l. 1. n. 12.*
C. pro socio, Dec. in *l. certi conditio, §. ultim.*
num. 3. ff. si certum petatur, & alij, quos refe-
runt Adrian. *de restit. tract. de usura, §. oc-*
currit. vers. ad 3. Accedit, quòd fructus
prædij reales sunt, ac subinde cum decimæ
prædiales sint illæ, quæ ex illis colligun-
tur, necessariò, siue licitè, siue illicitè reci-
pianitur, decimæ persoluendæ sunt, iuxta
suprà resoluta: sic cessat opinio Baldi, &
eius fundamentum, & hanc sententiam te-
net Monet. *dict. cap. 4. num. 48.* aduertens
ibi post Tyndar. *num. 52.* & Petr. Roiz. *Li-*
tuam. decis. 5. num. 219. de vsuris, aliisque per
usura acquisitis solui non posse decimam
personalem. Vtrum verò de minimis, etiam
licitè acquisitis, decima sit soluenda, di-
cendum est, quòd non: siquidem indecens

est, & rationi minimè consentaneum, quòd
ministri Ecclesiæ sint exactores minimo-
rum, cum id virtuti liberalitatis repugnet,
& vitium auaritiæ in personis maximè ec-
clesiasticis improbetur, iuxta text. in *cap.*
auaritiæ, de elect. in 6. iuuat decisio text. in
cap. suam, de pœnis. Nec obstat reg. generalis,
quòd de omnibus fructibus soluenda est de-
cima, siquidem appellatione omnium non
veniunt minima, arg. *l. scio, ff. de integ. restit.*
vbi tamen consuetudo loci aliud suaderet,
illi standum erit.

Tertiò infertur, decimas prædiales ex fru-
ctibus esse soluendas absque aliqua impensa-
rum deductione, probant text. in *cap. non est,*
vers. volumus, text. melior in *c. pastoralis, vers.*
expensas. text. opt. in *cap. tua nobis, de decim.*
tradunt Gloss. *verb. præcedat*, in *cap. pen. illo*
titul. & verb. fructus, in *cap. grauis*, vbi Docto-
res *de restit. spol.* Doctores in *l. fructus, ff. soluto*
matr. Tiraq. *de retract. lig. §. 15. gloss. 1. num. 10.*
& de primogen. quest. 47. num. 9. Ioan. Garc.
de expens. cap. 1. num. 17. Sot. *de iustit. lib. 9.*
quest. 4. art. 2. Cened. *ad Decretal. collect. 66.*
D. Barbosa in *d. l. fructus a num. 7. & 16.* Rebuff.
quest. 11. num. 3. Menoch. *de arbitr. casu 215.*
num. 2. Gam. *Lusit. decis. 150. n. 1. & decis. 232.*
num. 1. Ranchin. *part. 3. concl. 301.* Valasc.
de iure emphyt. quest. 17. num. 10. Perez *tit. 5.*
lib. 1. Ordin. pag. 125. Zerol. in *praxi Episcop.*
part. 1. verb. decime §. 9. Cald. Pereira *de empr.*
cap. 27. num. 74. Valer. Reginald. in *praxi fori*
pœnit. lib. 19. num. 101. Suarez *de relig. tom. 1.*
tract. 2. lib. 1. cap. 35. num. 4. Less. *de iustit. lib. 2.*
cap. 39. de decimis, dub. 3. num. 16. Camill.
Borrel. in *summ. omnium decis. tom. 1. tit. 19. de*
decim. n. 10. Monet. *de decim. cap. 6. q. 4. a. n. 28.*
Castr. Palao in *opere morali tom. 2. tract. 10.*
disp. vnic. puncto 8. n. 1. Trullench. in *exposit.*
Decalogi lib. 3. cap. 3. dub. 3. a. n. 1.

Rationem autem, quare expensæ ex his
decimis non deducantur, cum aliis fructus in-
telligantur deductis expensis, ex *d. l. fructus*,
cum similibus, difficile erit inuestigare: nam
Gloss. *verb. credimus*, in *d. cap. pastoralis*, exi-
stimat limitandam esse regulam *d. l. fructus*
in decimis prædialibus, in quibus speciale
esse putat, vt expensæ non deducantur: se-
quitur Bart. in *d. l. fructus, n. 6.* dicit commu-
nem Legistarum Addit. ad Bernard. *reg. 302.*
vers. sexto. Sed conuincitur manifestè, in pri-
mis, quia prædicti non assignant congruam
rationem talis specialitatis: tum quia *l. fun-*
dus qui 52. ff. famil. hercisc. ibi, *nullus casus,*
&c. propter signum vniuersale, nullus, ta-
lem specialitatem non solum in decimis,
sed etiam in quocunque alio excludere, seu
denegare videtur: quemadmodum enim di-
ctio *omne* nihil excludit, iuxta reg. Iuriscon-
sul. in *l. Iulianus*, aliàs incip. *Testatorem, ff. de*
legat.

legat. 3. cum aliis citatis per me de diction. v. *usfreq. dict. 241. n. 1.* ita quoque dictio, *nihilus*, nihil admittit, & omnia excludit, *dict. 229. num. 1. & 2.* cum denique, quia *d. cap. tua nobis, vers. cum enim*, aperte significat id ipsum, quod disponitur in decimis procedere etiam in fructibus, qui debentur dominis temporalibus, quorum pradia ab aliis coluntur. Secundo loco alij Doctores existimant, propterea expensas non deduci, quia decimæ prædiales iubentur solui integræ, vel cum integritate, ut probatur in *d. cap. non est, ad fin. ibi, cum integritate, &c. & in d. c. tua nobis, in fine. ibi, cum integritate, &c.* Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 12. ibi, *integrè persoluant*, ac subinde, cum deducantur, ubi quis integros fructus reddere tenetur, arg. *l. ult. ibi, super integra, &c. C. ad leg. falcid.* merito inquirunt illi deductio expensarum non contingit in decimis prædialibus persolvendis: ita in specie Roman. in *d. l. fructus*, post alios Tiraq. d. §. 15. gloss. 1. n. 9. Addit ad Bernard. *ubi sup.* Sed neque hæc ratio placet: siquidem prædicta iura, & alia similia, dum de integritate decimarum loquuntur, non constituunt aliquod ius novum, imò respondent consultationibus, ut patet ex *d. c. tua nobis, in princ. ibi, Tua nobis fraternitas intimavit*, ac subinde ex eo, quod respondent, attento iure decimas esse soluendas absque expensarum deductione, iubent easdem cum integritate persoluitum quia verior, & receptior sententia est impensas esse deducendas, etiam si quis integros fructus restituere teneatur, ut resolunt plures citati à Tiraq. *ubi supra n. 8.* Tertio loco, nonnulli pro vera ratione indaganda existimant faciendam esse distinctionem inter restitutionem omnium fructuum, & iter illam, quæ fit de aliqua certa illorum parte, seu quòta: veluti quando agitur de quarta, vel quinta restituenda, ita ut in priori casu procedat reg. *d. l. fructus*, & intelligatur *d. cap. gravis, de restit. spoliat.* minime verò in posteriori casu: tunc enim putant absque vlla expensarum deductione, semper verbum *fructus*, esse intelligendum: ita in proposito Abb. num. 9. & alij in *d. cap. pastoralis*, plures relati à Tiraq. *ubi supra num. 17. & de primog. quest. 74. num. 9.* Capic. decis. 20. à num. 12. Viu. decis. 4. num. 13. Monet. d. cap. 6. num. 31. Sed nec hæc ratio placet: repugnat enim decisioni text. in *d. l. fructus*, ubi non ponitur verbum *omnes*, sed simpliciter, & absolute agitur de fructibus, & sic de parte, seu quòta illorum, in qua quoad hoc non apparet diuersa ratio: licet enim verbum indefinitè prolatum, si negativè concipiatur, æquipolleat vniuersali, iuxta text. in *d. l. 1. §. quod autem*, ibi, *iudicium non dabo, ff. de alea lusu, & aleat.* si tamen

Barbos, de Parocho Pars III.

affirmativè fuerit conceptum, particulari censetur æquipollere, ut deducitur ex text. in *cap. licet canon*, iuncto *cap. statutum, de elect. lib. 6.* ac proinde necessariò succedit reg. *l. quæ de tota. ff. de rei vendic.*

Quare ex mente S. Thom. 2. 2. quest. 87. 36
art. 2. pro declaratione, & vera ratione indaganda sciendum est primò, verbum *fructus*, duplici modo accipi: aliquando enim accipitur civiliter, aliquando verò naturaliter. Priori modo capitur verbum *fructus*, secundum censuram & interpretationem iuris civilis: posteriori verò sumitur secundum naturam, & veritatem rei, & iuxta verbi proprietatem. Inter hos duos modos illud est discrimen, quod verbum *fructus*, civiliter acceptum, non aliter intelligitur, quàm deductis expensis factis gratia eorundem fructuum, eo quod illis deductis expensis in residuo interpretatur lex Civilis consistere utilitatem, quæ ex fructibus recipitur: sic procedit text. in *d. l. fructus, & in l. 1. C. de fructibus & litium expens.* & *d. l. fundus, qui. ff. famil. herisc.* Non sic dicitur, si verbum *fructus*, naturaliter accipiat: tunc enim fructus absque expensarum deductione considerari debent. Patet, si expendamus fructus, provt Dei auctoris beneficio proveniunt, esset quotquot in fundo nascuntur, & percipiuntur: & vidimus omnes fructus absque vlla expensarum deductione nasci in fundo, & Dei beneficio provenire. Sic aliàs solent homines, præsertim rustici, & iuris Civilis ignari dicere tot se fructus percipere, quot nati, & collecti sunt in fundo, intelligentes verbum *fructus*, naturaliter, & secundum rei veritatem absque vlla impensarum deductione.

Deinde sciendum est verbum *fructus*, 37
diversimodè accipi in decimis prædialibus, ac in decimis personalibus: siquidem in prædialibus accipitur naturaliter, & secundum rei naturam, & verbi proprietatem: in personalibus verò civiliter, hoc est, secundum interpretationem, & censuram iuris Civilis. Ratio huius diuersitatis illa est: quia Deus Opt. Max. in Lege veteri instituens decimas prædiales, quas Levitis præstari iussit, & respexit ad ius Civile futurum, nec ad illius futuram interpretationem, & censuram, sed ad naturam & veritatem rei: ac proinde, cum decimæ prædiales, licet hodie ex auctoritate Ecclesiæ debeantur, sint tamen institutæ ad exemplum, & similitudinem illarum, quæ in Lege veteri debebantur: unde merito effectum est, ut in decimis hodiernis prædialibus verbum *fructus*, intelligatur naturaliter, provt in fundo percipiuntur, & ex Dei beneficio proveniunt. At verò cum personales debeantur ex sola

Xx 3 auctori

auctoritate Ecclesiæ, nec vllum de illis in lege veteri sit præceptum, vt aduertit S. Thom. *d. quest. 87. art. 2. ad 1.* merito effectum est, vt in illis iure humano inuentis, & post ius Ciuile institutis, verbum, *fructus*, non naturaliter accipiat, sed ciuilit, hoc est, secundum eiusdem iuris humani, & Ciuilis interpretationem, & sic decimas personales regulariter debent expensis prius deductis, per text. in *d. cap. pastoralis*, docent Rebuff. *d. tract. quest. 11. num. 4.* Viu. *d. decis. 4. num. 21. & 22.* Tiraq. *d. §. 15. gloss. 1. num. 14.* Less. *d. cap. 39. dub. 3. num. 16. vers. secundo*, Suarez *d. lib. 1. cap. 33. n. 2.* Filliuc. *d. tract. 27. p. 2. c. 10. quest. 8.* Castr. Palao *d. tom. 2. tract. 10. disp. vnic. puncto 6. n. 7. & 8.* Trullench. *d. lib. 3. c. 3. dub. 3. n. 3.* Monet. *c. 6. n. 32.* vbi n. 33. subdit debent non solum deductis expensis vtiliter erogatis, vt in mediatoribus, verum etiam voluntariis, dummodo in fraudem factæ non sint. Nec refragatur text. in *d. c. non est, de decim.* ibi, *de bonis prædictis*, & c. iunctis verbis præcedentibus, ibi *de negotiatione, de ipsa militia*, & c. Satisfit enim, si dicamus text. illum in sua generalitate circa expensas non deducendas, ad decimas prædiales esse restringendum, ne aliàs absurdum sequatur, contra text. in *dicto c. pastoralis*; & licet determinatio respiciens plura determinabilia soleat illa æquè determinare, iuxta text. in *liam hoc iure, vers. incongruens enim, ff. de vulgari*; id tamen non procedit, quando colligitur expressè contrarium ex alia decisione, quæ expressè ob stare videtur, prout est text. in *d. c. pastoralis*.

38 Ex his primò colliguntur rationes, propter quas decimæ prædiales absque deductione expensarum sunt soluendæ; minime verò personales: & vltius id ipsum non ineptè deprehenditur ex text. in *d. cap. tua nobis*, & aliis, de quibus in *tit. de decim.* dum in proposito expendunt, quod Deus, Dominus est terræ, & plenitudinis, & sibi reservauit decimas omnium fructuum terræ in signum vniuersalis dominij; ac subinde videtur dicendum decimam partem fructuum accipi debere eodem modo, quo Deus, Dominus est terræ & plenitudinis eius. Nec refragatur dicere, quod quando Domino restituntur fructus à colono in quota, verbum, *fructus*, non ciuilit, sed naturaliter accipitur, & sic fit restitutio absque impensarum deductione, *dict. cap. tua nobis*. Satisfit enim, si aduertamus, id procedere supposita natura conuentionis, quæ quidem inter dominum, & colonum fieri solet fructibus naturaliter consideratis, hoc est, de fructibus, quos Deus de terra dedit; ac proinde nil mirum, si debeant restitui sine deductione impensarum, prout dicit text. sic intelligendus in *dict. cap. tua nobis*; secus verò, si fiat

mentio de fructibus simpliciter; & non detur alia coniectura, vel consuetudo, qua stante supponatur prædicta natura conuentionis iuxta suprà resoluta: quod tamen limitandum est, stante rationabili consuetudine, qua data expensæ deducuntur ex decimis prædialibus; si tamen congrua portio remaneat ministrantibus spiritalia: quoniam, sicut consuetudo efficere potest, vt decima alteretur, vel diminuatur, manente congrua sustentatione, iuxta suprà resoluta: sic etiam eadem consuetudo efficere potest, vt ex decima parte fructuum deducantur expensæ, quarum deductio in effectum nihil aliud importat, quàm quod minor efficiatur portio, quæ illis non deductis maior erat.

Colligitur secundo colonum partiarium 39 pro portione sua in soluendis decimis non deducere expensas, vt probat *d. cap. tua nobis*, ibi, *sicut colonus de parte fructuum*, & c. Valasc. *de iure emphyt. quest. 30. num. 9.* Menoch. *de arbitr. casu 215. n. 2.* Ioan. Garc. *d. c. 1. num. 22.* Surd. *decis. 294. num. 1.* D. Barbof. in *d. l. fructus, num. 18.* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 19. num. 13.* latè Monet. *d. cap. 6. num. 40. cum seqq. vbi num. 42.* cum Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 24. quest. 4.* agens de colono, & quomodo, & cui Ecclesiæ soluere debeat decimam? distinguit in hunc modum: Aut colonus colit nummis, seu pro certis mensuris à domino dandis, & tunc soluit Ecclesiæ Parochiali personalem decimam, tanquam de lucro suæ personæ: quo casu intelligendus est text. in *d. c. questi, in fine, 16. quest. 1.* aut demum colonus conducit totum prædium siue nummis, siue pro certis mensuris domino soluendis, & tunc debet colonus soluere integram decimam ex omnibus fructibus Ecclesiæ parochiali.

Colligitur tertio, integrè, & sine diminutione 40 soluendas esse decimas priusquam ex fructibus deducantur expensæ, tributa, & census, aut vlla alia debita, *d. cap. tua nobis*, ibi, *decimam reddere sine diminutione*, & c. Couar. *var. lib. 1. cap. 17. n. 13. col. 1.* Less. *de iustit. lib. 2. cap. 39. dub. 3. num. 16.* Suar. *d. lib. 1. c. 35.* Cald. Pereira *de empr. cap. 9. num. 7.*

Decima enim, vbi debetur, integra solui 41 debet, Rot. *decis. 469. n. 1. & decis. 541. in fin. part. 1. recent.* & idè nec propter sterilitatem deneganda est, Rebuff. *quest. vlt. n. 22.* Monet. *cap. 8. num. 62.* nec prætextu, quod sibi debetur, cum in futuris decimis non admittatur compensatio, Rebuff. *d. quest. vlt. num. 19.* Cened. *ad Decretum collect. 66. num. 2.* Monet. *d. cap. 8. num. 61.*

Ad excludendas igitur fraudes potest Curatus custodes apponere, vel prohiberi face- 42 ra, ne fructus ex agris efferantur, nisi soluta prius decima, vel quod ipse, aut eius nuncius sit

sit præsens, vt aduertunt Couarr. d. cap. 17. n. 8. Valasc. d. q. 30. nu. 15. col. 2. Perez. lib. 2. tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 132. Hier. de Laur. Auenion. decis. 54. in fine, Suar. d. lib. 1. cap. 37. nu. 7. Rebuff. q. 5. num. 23. Cened. d. Collect. 66. num. 3. Camill. Borell. in sum. omnium decis. tom. 1. tit. 19. num. 78. Monet. q. 6. num. 4. Immo qui soluere tenetur decimam, debet ad instantiam Parochi, & eius conductorum iurare de vera quantitate decimæ, itaut collector decimæ non teneatur stare libero coloni arbitrio, ita latè Pereg. conf. 21. per tot. lib. 2.

43 Colligitur quariò, excepto casu decimarum prædialium, reliquos Ecclesiæ fructus debitos non aliter intelligi, quam deductis expensis, Fagundez d. præc. 5. lib. 1. cap. 2. n. 18. Pater, si expendamus Ecclesiam nullibi habere priuilegium, quòd ex fructibus eidem debitis non deducantur expensæ, ac proinde in illa procedere regulam tex. in d. l. fructus, cum contrarium non reperiatur expressum, prout in specie aduertit Tiraq. ubi supra, num. 3. pro quo facit etiam tex. in d. cap. grauis, qui agens de fructibus debitis Ecclesiæ, intelligitur deductis expensis, prout intelligit gloss. ult. & omnes ibi. Sic sanè in hoc sensu rectè defendi potest communis explicatio Legislatorum supra relata, dum dicit, speciale esse in his decimis prædialibus, ita vt specialitas in eo verificetur, quòd in decimis prædialibus fructus non accipiantur secundum censuram Iuris Civilis, de qua in d. l. fructus, sed secundum rei naturam, & veritatem.

44 Quintò, & vltimò infertur de vna, & eadem re, siue de eodem acervo duplicem decimam solui non debere, Gloss. verb. deducendas, in c. pastoralis, de decim. Gig. de pens. quest. 58. n. 3. & 4. Azeued. l. 7. in princip. tit. 5. lib. 1. nouæ Recop. me citato Trullench. in exposit. Decalogi, lib. 3. cap. 3. dub. 2. n. 10. Et idè ¶ redecima, seu duplex decima est contra ius, Innocent. in cap. cum non sit, à num. 1. de decim. Abb. in cap. cum sint, num. 6. ante fin. vers. aliàs sequeretur, eod. tit. Sot. de Instit. lib. 9. quest. 4. art. 2. vers. hinc superius colligebamus, in fine, Honcala de decim. part. 2. proposit. 6. Seraphin. decis. 148. num. 9. Rot. in Corduben. decimarum 19. Nouemb. 1607. & 27. Martij, & 10. Maij, 1613. coram Reuerendiss. Dom. meo Coccino Decano. Quatenus scilicet petitur secunda decima, seu redecima de tributo, vel pensione, quam recipit dominus propter locationem prædij, ex cuius fructibus decima fuit antè soluta: tunc enim cum semel decima de fructibus prædij sit soluta, non debet solui secunda decima de pensione, quia locatio censetur facta salua decima. Ita Ioan. Andr. in cap. cum non sit n. 4. vers. unde dicit. Innocent. ibid. n. 2. vers. in domino autem fundi. Collect. n. 3. Ancl. n. 4. Host. n. 2. Butr. num. 6. Card. num. 2. vers.

& ex hoc, de decim. Vitalin. in Clem. Religiosi, n. 25. cum seqq. eod. tit. Rot. in d. Corduben. Redecimarum, 19. Nouemb. 1607. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano.

Præscriptione tamen immemorabili, vel 44 quadragenaria cum titulo potest redecima acquiri, vt censuit Rota in Conchen. Redecimarum, 1. Februarij, 1591. coram Giptio, & in dicta Corduben. Redecimarum. 18. Maij, 1618. coram Reuerendissimo Domino Coccino Decano; & illam sic acquisitam soluendi obligationem, eiusque substantiam non alterat, nec mutat seminis, seu qualitatis mutatio in prædio decimatorio facta, secundum Hostiens. in sum. §. & utrùm præscribi, vers. decimò quaro, de decim. Rebuff. quest. 5. num. 34. cum seqq. Rot. in d. Conchen. Redecimarum, coram Giptio. Quia terra licet mutet qualitatem, veluti si de vinearia frumentaria fiat, aut vice versa, vel alio quocunque modo, decima nihilominus soluenda est, Valenzuel. conf. 33. n. 51. & 52. tom. 1. Saldag. de protect. Reg. p. 3. cap. 10. n. 143. & seqq. Castill. tom. 7. de terr. cap. 15. à n. 4. Et possessio ex priuilegio decimandi in toto territorio respectu fructuum, qui aliàs ibi nascebantur, iuuat etiam respectu noualium postea receptorum, aut diuersorum fructuum, qui de nouo colliguntur. Couar. præc. cap. 37. num. 5. Marefcot. var. resolut. lib. 1. cap. 11. n. 31. & 32. Salgad. d. cap. 10. num. 144. Castill. d. cap. 15. num. 5. sicut etiam priuilegium percipiendi decimas ex aliquo fundo conseruatur, & retinetur, etiamsi varietur modus seminis, & fructuum, ex multis Salgad. d. cap. 10. num. 314. cum seqq. vbi addit quòd consuetudo soluendi decimam ex tritico fundi, procedit vsque adeò, vt si feminaretur milium, etiam soluenda sit, refert Castill. d. cap. 15. n. 6. & 7. In cuius consequentiam (infert Valenzuel. d. conf. 33. num. 26. & 27. & num. 33. & 34.) habet ius, & intentionem fundatam etiam quoad fructus decimatorios oliuarum, olei, & croci, qui processerunt ab eisdem prædijs, in quibus colligi solebant, & persolui decimæ specierum grani, & vini, nam qui præscripsit decimas in prædijs, in quibus factum fuit frumentum, si ibi seminetur auena, aut lolium, vel milium, consequi debet etiam eorum decimam; idem

tenet Valasc. conf. 58. num. 14.

quos refert Castill.

dict. cap. 15. ex

num. 8.

§. I I.

De personis, quibus decima
soluenda sunt?

S V M M A R I V M.

- 1 Decima aliquando sumitur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipsam perceptionem, seu ipsos fructus.
- 2 decima, quatenus importat ipsum ius percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non potest, secus si ipsam perceptionem.
- 3 Decima considerata, ut ius percipiendi fructus decimarum, post diuisionem Parochiarum ad eos solis Parochis competit, ut nullus alius illam habere possit.
- 4 Decima totius diocesis ante Parochiarum diuisionem ad solos Episcopos spectabant.
- 5 Parochia singula singulis Presbyteris in diuisione fuerunt constituta, singulisque Parochis territoria per suos terminos diuisa.
- 6 Parochia vulgo dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochia deputata continetur.
- 7 Decimarum perceptio ad solos Parochos de iure communi pertinet.
- 8 Parochus, & alij, quos ipse ad participandum de iure communi habent fundatam intentionem respectu omnium decimarum intra sua Parochia limites existentium.
- 9 Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas sibi competere, sed contrarium asserenti incumbit onus probandi.
- 10 Iuris communis assistentia in decimis non suffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem.
- 11 Cap. quoniam, de decimis, declaratur.
- 12 Cap. dudum eod. tit. declaratur.
- 13 Episcopus respectu Cathedralis dicitur proprie, & immediate Parochus, non vero aliorum Parochianorum.
- 14 Decima, quae non sunt intra certam Parochiam, spectant ad Episcopum.
- 15 Decima spectat ad Episcopum in illis diocesibus, in quibus Parochia non sunt distinctae.
- 16 Decimarum perceptio iure communi attento pertinet ad Capellam, quae nouiter, & legitime in Parochiam fuerit erecta, quantumcunque intra limites alterius Parochiae erigatur.
- 17 Ecclesia Matrix de iure communi fundata est quoad decimas praediales sua Parochiae.
- 18 Ecclesia Matrix, si consentit assignationi limitum, & foundationi Parochiae, tunc censetur remisisse ius decimandi, & alia iura Parochialia quoad illam portionem limitum.
- 19 Ecclesia Parochialis de nouo erecta fundata

habet intentionem super decimis contra Ecclesiam matricem, cui prius decimae debebantur, si Episcopus illas nouo Parocho ad praescriptum Concilij assignauit.

- 20 Noualia debentur Parochiae, in cuius finibus surgunt.
- 21 Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiore facere ad decimas praediales recipiendas, statimque post collectos fructus illas persolvere, nisi aliud consuetudine sit introductum.
- 22 Decimas consuetas tardius dantes peccant mortaliter.
- 23 Decimae debentur statim, absque eo quod a Parocho petantur.
- 24 Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiam si sint publica, nisi consuetudo sit in contrarium.
- 25 Parocho alij decima non est soluenda, praeterquam illi, apud quem Ecclesiastica Sacramenta suscipiuntur.
- 26 Decima personales, attento iure alij Parocho non debentur quam illi, apud quem suscipiuntur Ecclesiastica Sacramenta.
- 27 Decima personales in multis Hispaniarum partibus sunt in usu.
- 28 Decima personales non spectant ad Ecclesiam habitationi connexam, sed domicilio.
- 29 Parochianus habens duo domicilia, si unum accessorium est principali, soluet decimam principali: si vero in utroque aequaliter se collocat, inter utrumque Parochum diuidetur.
- 30 Artifex, si habeat domicilium in consui duarum Parochialium, tenetur decimas soluere illi Parochiae, ubi est pars domicilij, in qua semper laborat.
- 31 Decima praediales soluuntur ex praedijs sitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia.
- 32 Decima personales, & praediales, intra propriam Parochiam constitutae, non alij, quam proprio Parocho sunt persolueandae.
- 33 Decima in aliena Parochia constituta, cui Parocho, praediali scilicet, an sacramentali, sunt soluendae, recurrendum est ad consuetudinem.
- 34 Decima in aliena Parochia constituta, cui Ecclesiae debeantur non est iure expressum.
- 35 Decennium sufficit ad introducendam consuetudinem, cui ex duabus Ecclesiis Parochialibus debeantur decimae, immemorialis uero, aut quadragenaria cum titulo requiritur, si agatur inter Ecclesiam Parochialem, & alteram, cui ius resistit.
- 36 Decima in aliena Parochia constituta, semota consuetudine, potius praediali, quam baptismali Ecclesiae sunt soluendae.
- 37 Omnium fructus dicuntur industriales, & non naturales.
- 38 Oues, si dimidia parte anni pascantur in Ecclesia praediali, dimidium totius decimae illi persoluum

- uendum est, reliquum verò dimidium pro rata temporis Ecclesia Parochiali, si altera dimidia parte anni in eadem oues pascant.
- 39 Decime ouium diuidentur sunt inter duas Parochias, si in earum una iaceant, seu dormiant, & in alia pascant.
- 40 Ques quando nec pascuntur, nec morantur per ullam anni partem in Ecclesia domini sui, sed in alijs; nulla pars debetur Ecclesia parochiali domini, sed illi, ubi pascuntur, & morantur.
- 41 Cap. Commissum, de decim. declaratur.
- 42 Decima ex ouibus non soluenda Ecclesiis italicarum regionum, per quas pascendo transitum faciunt, & redeunt in domicilium.
- 43 Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas in ipsius Parochiam possidebat, non aliter est restituendus, quam si ostendat titulum, vel causam iustam qua possessio eiusdem iustificetur.
- 44 Cap. in litteris, de restit. spoliat. declaratur.
- 45 Cap. cum Ecclesia Surrina, de causa possess. & prop. declaratur.
- 46 Laici spoliati decimis agentes interdicto, unde vi, an sint ante omnia restituendi, ostenditur, & num. seq.
- 47 Decime absque Parochia an prescribi possint, ita ut virtute prescriptionis aliquis illas exigit à Parochianis, ostenditur, & n. 48.
- 49 Prescriptio non est admittenda, si non detur capacitas possidendi in prescribente.
- 50 Laici decimas possidere, & prescribere non possunt.
- 51 Laicus potest possidere decimas, quas verè, & presumptiue constat obtentas esse ante Lateranen. Concil. & prescribere contra laicum, qui ante Lateranen. acquisierat.
- 52 Laicus decimas prescribere potest, si priuilegium Papa accedente eius fama allegat, & ad eius probationem tempus immemoriale ostendat, ex quo, presumptione iuris, resultat titulus priuilegijs allegatus.
- 53 Laicus in decimis percipiendis tutus est, si accedat fama priuilegijs, seu feudi obtenti ante Concilium Lateranen. immemorialis prescriptioni allegatae.
- 54 Decimas quae iuste, & ex legitima concessione à laicis obtinentur, potest laicus contra laicum prescribere.
- 55 Decima absque Parochia an prescribi possunt, precedente titulo cum spatio quadraginta annorum.
- 56 Prescribenti contra illum, qui habet decimas, de iure speciali sufficit bonam fidem probare.
- 57 Ecclesia una, ut prescribat decimas Episcopo de iure communi debitas, quas tamen Episcopus nunquam possedit, sufficit prescriptio sola quadragenaria cum scientia, & patientia Episcopi.
- 58 Prescriptio percipiendi decimas intra alienam

Parochiam ad noualia non extenditur.

- 59 Interpretatio stricta facienda est in prescriptione.
- 60 Decimas tritici in aliena Parochia prescribens seminato milio, vel alio, non priuabitur decimis illorum, quae de nouo ibi seruntur.
- 61 Decimas prescribens in una parte fundi maxime per limites designati, ita ut unus dicatur, si postea in altera Parochia fiat noualis, decima prescribenti soluenda est.
- 62 Decimas Personales Parochianorum habitantium in aliquo loco prescribentes, si aliquis de nouo ad illum locum venerit, prescribens ab illo decimas habebit.

DECIMA, quoad hoc propositum, duobus modis potest considerari: aliquando enim sumitur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum; aliquando verò importat ipsam perceptionem, seu ipsos fructus, qui decimarum nomine capiuntur. Meminit huius diuisionis S. Thom. 2. 2. quest. 87. art. 3. Inter quos modos illud est discrimin; quia, si priori modo consideretur ius illud, est ius spirituale dependenter. Ratio est; quia cum competat propter ministerium spirituale, ab eodemque ministerio dependeat, merito veluti quoddam accessorium eidem ministerio ius spirituale dependenter appellabitur; non sic dicendum de perceptione fructuum, quae quidem res temporalis est, eò quod in rebus temporalibus consistit, quas res constat ad hominis alimoniam ordinari. Sic sane priori modo considerata in laicos cadere non potest, prout notauit Glos. & communis ibi, in cap. causam quae, de prescript. gloss. 2. & communis in cap. quamuis 17. de decim. post alios Couar. var. lib. 1. cap. 17. num. 6. Menoch. illustrium cap. 89. numero 6. Gutier. canon. lib. 2. cap. 21. num. 64 & 71. eò quod laici non possunt administrare spiritualia, à quibus inseparabiliter dependet, iuxta text. in capite primo, ibi, iure Sacerdotum, 16. questione septima, & in cap. tua 25. in princ. de decim. obseruat S. Thom. d. artic. 3. Sot. lib. 9. de iustit. questione quarta, artic. 3. Couar. d. cap. 17 numero 1. Contra verò erit, si posteriori modo decima consideretur; tunc enim in laicos cadere potest, ut docet Pontif. in cap. 2. de locato, fatetur communis ex Tirac. de retract. lig. §. 1. gloss. 7. num. 11. Rebuff. de decim. q. 10. num. 14. dummodò tamen non sit per titulum habilem ad transferendum dominium, & producentem vsucapiendi conditionem, prout colligitur ex text. sic intelligendo in d. cap. 2. de locato, in versita tamen, eò quod per talem titulum laicos habere decimas, datur iuris resistentia, de quo

in

in d. cap. 1. 16. q. 7. in cap. fin. vers. quod autem, 16. q. 1. & in cap. peruenit. 1. q. 3. qua quidem resistantia inficitur, & impeditur, saltem possessio ciuilis & iusta, hoc est, habilis, sine qua præscriptio non procedit, iuxta reg. sine possessione, de regul. iuris, lib. 6. & ita etiam intelligi potest decisio tex. in d. cap. causam que, vt procedat quoque in decima posteriori modo considerata: non enim par credere est in illo text. imò omnino ineptum videtur, laicum ibi contendisse decimas ad se pertinere, tanquam proprium stipendium pro spirituali ministerio, quod constabat ab ipso præstari non posse.

- 3 Quibus præmissis, iam patet decimam priori modo consideratam post diuisionem Parochiarum adeò solis Parochis competere, vt nullus alius illam habere possit. Probat: etenim cum decima priori modo considerata, illis solummodo competat, qui ad populi soluentis salutem spiritualia ex obligatione officij ministrant, & soli Parochi hoc efficiunt ministerium, vt per Sor. lib. 9. de Instit. quaestione 4. art. 3. col. 3. Suar. de penit. part. 2. disp. 32. sect. 1. à n. 2. rectè fit, vt illi soli præstetur, & nullus alius talem decimam recipere possit post factam Parochiarum diuisionem; quia
- 4 † ante illam decimæ totius diocesis ad solos Episcopos spectabant, qui soli pro illo tempore erant Parochi, quibus scilicet totius plebis diocesane cura imminerebat, iuxta tex. in cap. Episcopus, & in c. precipimus, 12. q. 4. ceteri autem Presbyteri, veluti eorum constitutores, ex text. in cap. in nouo, 21. dist. ad eorundem Episcoporum nutum promiscuè modò in hac, modò in illa Parochia pastorale munus exercebant. Postmodum verò facta reddituum Ecclesiasticorum diuisione, iuxta
- 5 text. in d. cap. de redditibus, & in cap. quatuor. 12. q. 2. † Parochiæ singulæ singulis Presbyteris fuerunt constitutæ, singulisque Parochiis territoria per suos terminos sunt diuisa, vt tandem vnique Presbytero tota suæ Parochiæ cura remaneret, text. opt. in cap. 1. 13. q. 1. resoluit Nauarr. in c. placuit, in princ. de Penit. dist. 6. Selu. de benefic. p. 1. q. 4. n. 12. Duen.
- 6 reg. 72. à princip. Sic sanè † Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur, Syluest. in sum. verb. Parochia, iuxta quæ dicendum est, quòd Parochus est Presbyter ille, qui habet curam totius Parochiæ in foro Conscientiæ, contra verò Parochiani sunt singuli de ipsa plebe. Ex quibus

- 7 Primò inferitur perceptionem ipsam decimarum ad solos Parochos attento Iure communi pertinere. Dixi supra decimam priori modo consideratam, hoc est ius percipiendi decimas, solis Parochis competere: atque perceptio ipsa fructuum attento Iure communi spectat ad

illum, qui ius percipiendi habeat, vt docet Iureconf. in l. usufructu legato 7. in princ. ff. de usufr. igitur, &c. Probat corol. tex. in c. 1. ibi, in re Sacerdotum, & in dict. c. statuimus, 16. quest. 1. text. melior in c. ultim. de Paroch. & in d. c. cum contingat, de decim. vbi Abb. numero 7. Sanct. Thom. 2. 2. quaest. 87. art. 3. in corpore, Syluest. verb. decima, n. 14. Couarr. lib. 1. var. c. 17. num. 7. Piassec. in praxi Episcop. par. 2. c. 4. n. 61. Rebuff. de decim. quest. 4. n. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. n. 75. Ioseph. Ludou. decis. 72. n. 3. 9. & 10. Saraphin. decis. 1449. numero 5. Gregor. XV. decis. 519. n. 2. Caualer. decis. 73. Machado en su perfetto Confessor lib. 2. part. 4. docum. 3. Rot. in Nouarien. Decimarum, 7. Maij, 1627. coram R. P. D. Pironano, & in Sabinen. Decimarum, 16. Martij, 1627. coram R. P. D. Pironano, & in Sabinen. Decimarum, 16. Martij 1609. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Abulen. Decimarum, 28. Martij, 1631. coram R. P. D. Valdo.

Parochus enim de Iure communi habet fundatam intentionem respectu omnium decimarum intra suæ Parochiæ limites existentium: cap. cum contingat, & cap. cum tua, de decim. Aloys. Ricc. in praxi par. 4. resol. 294. num. 1. Rot. decis. 178. num. 5. p. 1. & decis. 135. & 192. n. 5. & decis. 147. n. 1. p. 2. recent. & fuit dictum in Conchen. Decimarum, 11. Maij, 1615. coram R. P. D. meo Pironano, & in Ciuitaten. Decimarum, 18. Iunij, 1618. coram Card. Verospiro, ead. Rota coram Seraph. decis. 802. num. 1. 2. & 10. & coram Gregor. XV. decis. 449. num. 1. & coram Coccin. decis. 16. num. 1. & decis. 55. n. 8. & decis. 134. in fin. & apud Post. post tr. mandati de manutenendo, decis. 157. & n. 2. & decis. 187. n. 6. & decis. 211. n. 4. etiam ad exclusionem Episcopi, Seraphin. d. decis. 802. n. 1. & hæc iuris assistentia suffragatur nedum ipsis Parochis, verum etiam aliis; quos iidem ad participandum de decimis admittunt, Seraph. decis. 899. num. 3. & 4. & decis. 908. n. 3. & fuit dictum in allegata Ciuitaten. Decimarum, coram Card. Verospiro, Posti. d. obseruat. 45. n. 56. & Rot. post ipsum decis. 157. n. 3.

Quæ quidem assistentia prodest Parochis in petitorio, vt non teneantur aliter probare, decimas sibi competere; sed contrarium asserenti incumbit onus probandi, cum habeat contra se iuris resistantiam, Rebuff. de congrua portione, num. 10. cum seqq. Marfscot. var. resol. lib. 1. cap. 12. n. 14. Rot. d. decis. 135. in fine, & d. decis. 193. n. 5. in fine, part. 2. recent. Non † suffragatur tamen ad effectum obtinendi manutentionem, quæ ex sola Iuris communis assistentia non datur, nisi in iurisdictionibus, iuxta opinionem, quam hodie Rota feruat, quicquid alias tenuerit, vt notauit Ferrentil. in annot. ad decis. 219. Buratti, littera A. & sic iuxta opinionem, quam frequentius tenuit

nuit Rota, non suffragatur Parocho, & Parochiali Ecclesiæ pro manutentione solum fundamentum huiusmodi iuris assistentiæ absque possessione probata, ut ipsamet Rota censuit *decis. 685. n. 2. p. 1. recentior. & decis. 291. n. 14. post vol. 2. concil. Farinac. Adden. ad decis. 312. in fin. Greg. XV. Aloys. Ricc. in collect. 1313. Post. d. obseruat. 45. num. 47.*

Nec etiam in his terminis Parocho danda est manutentio in perceptione decimarum ex sola iuris assistentia quando constat de possessione alterius, Rot. *d. decis. 291. n. 14. in fin. & num. 17. post vol. 2. concil. Farin. & decis. 685. sub num. 2. part. 1. recent.* Nec quando ex aduerso allegatur, & iustificatur priuilegium, Seraph. *d. decis. 1497. n. 2. in fin.* siue ex aduerso probatur præscriptio ad fauorem aliorum in illarum perceptione, Rot. *in nouis decis. 11. aliàs 259. de restit. spoliat. licet secus si validitas priuilegij sit in controuersiam deducta, & dum de ea discutitur, Rota post tract. Postij decis. 157. num. 5.*

Et quod dictum est de decima respectu Parochi, etiam in quarta decimarum respectu Episcopi pro sua portione Pontificali locum habere est dicendum: nam licet Episcopus habeat in ea intentionem fundatam intra limites suæ Diocesis, vel de Iure communi, vel de consuetudine, Seraphin. *decis. 1449. n. 4. Rota apud Marchesan. de commission. p. 1. pag. 682. num. 2. & decis. 402. n. 1. p. 2. recentior.* Attamen sine possessione non debetur illi mandatum de manutenendo, Seraphin. *d. decis. 1449. sed probata quasi possessione illi manutentio datur, Seraphin. decis. 1380. n. 1. Rot. decis. 402. n. 2. p. 2. recentior.*

11 Non obstat tex. in d. cap. quoniam 13. de decim. dum probat ad Episcopum etiam pertinere perceptionem decimarum; quia omissa responsione gloss. in dict. cap. cum contingat, & verb. decimationum in cap. conquereute de offic. Ordin. contententis tex. illum loqui de consuetudine, secundum quam putat Episcopos habere quartam decimarum in Parochiis suæ diocesis, contra tex. in d. cap. conquereute, ubi enumerantur illa, quæ de iure pertinent ad Episcopos, prout est visitatio, iurisdicctio Ecclesiastica, & alia plura, cum quibus quarta decimarum comparatur; Responderi potest prædictam Quartam, de qua in d. cap. quoniam, de iure debitam Episcopis, non dari illis, quasi eam exigere possint immediate à prophanis, sed ab ipsis Parochis, prout expendit Abb. num. 2. in dict. cap. quoniam, & in d. cap. cum contingat. n. 7. idem Abb. & communis in d. cap. conquereute, & in cap. de quarta, de prescrip. iuxta quam responsionem verba illa tex. in d. cap. quoniam, ibi, tua parte retenta, sunt intelligenda, ut videlicet, pars illa ducenda sit è manibus Parochorum, nem-

pe, ex toto decimarum cumulo, qui obuenit Parochiali Ecclesiæ, quam quidem Quartam iam antea dicit institutam text. in cap. concesso, cum multis ibidem, 12. question. 2. & de illa agit text. in dict. cap. conquereute.

Nec etiam obstat tex. in cap. dudum, de decim. Nam satisfit, si dicas tex. illum, dum dicit Episcopum habere fundatam intentionem Iure communi super decimas, agere de decimis, quæ debentur Parochiæ ipsius Episcopi, qualis est Ecclesia Cathedralis, respectu cuius dicitur proprie, & immediate Parochus, non verò aliarum Parochiarum, Abb. in d. cap. cum contingat, num. 7. Rebuff. de decim. q. 7. num. 7. Monet. eod. tract. c. 7. num. 7. Coccin. decis. 38. num. 1. & decis. 254. num. 4. Posti. d. obseruat. 45. num. 45.

14 Sic similiter, quando prædia, ex quibus decimæ petuntur, non sunt intra certam Parochiam, tunc remanent prædicta prædia immediate in Parochia Episcopi, ac proinde decimæ illorum Iure communi ad Episcopum tanquam ad proprium, & immediatum Parochum pertinere dicuntur, d. cap. quoniam, in fine, sic necessario intelligendum: ubi Abb. num. 2. & 4. gloss. verb. iure communi, in d. cap. cum contingat. Rebuff. q. 7. num. 8. Verall. decis. 340. num. 2. parte 3. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 25. quæst. 9. vers. deinde. Monet. c. 7. num. 9. Basil. Pont. de Sacram. matrim. lib. 5. cap. 13. §. 3. n. 21. Machado d. lib. 2. p. 4. tract. 10. docum. 3. nu. 2. Rota in Pacen. Decimarum dcll Hebreo, 9. Junij, 1603. & 21. Junij, 1604. coram Reuerendiss. Dom. meo Coccino Decano, & in Placetiua Decimarum personalium de Trugillo, 18. Martij, 1618. coram bona mem. Buratto, inter eius impressas decis. 164. & in Conchen. Decimarum del Infantado, 18. Decembris, 1617. coram bona mem. Martino Andrea.

15 Sic etiam in illis Diocesisibus, in quibus Parochiæ non sunt distinctæ solus Episcopus dicitur totius Diocesis vniuersalis Parochus, ac proinde ei debentur decimæ, cap. fin. ubi gloss. de Paroch. Rebuff. d. quæst. 7. num. 9. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. c. 36. q. 9. Rot. decis. 309. n. 5. par. 2. diuers. Monet. d. cap. 7. num. 10. Buratt. d. decis. 164. num. 2. & fuit resolutum in dicta Ciuitaten. Decimarum, coram Card. Verospio. & coram Coccino decis. 118. n. 5. & decis. 137. num. 2. & decis. 485. num. 1. Et in Regnis Hispaniarum Ecclesiæ Cathedrales, Dignitates, & nonnulla alia beneficia sunt fundata super decimis, & ideò Parochi in illis Regnis non possunt dici habere intentionem fundatam contra huiusmodi Beneficiatos super decimis, sed tenentur probare, ut dixit Rot. coram Greg. XV. decis. 429. num. 6. Ex his

66 Colligitur primò, decimarum perceptionem, Iure communi attento, pertinere ad Capellam,

pellam, quæ nouiter, & legitime in Parochiam fuerit erecta, quantumcunque intra limites alterius Parochiæ erigatur. Patet, si expendamus in illa reperiri Parochum, quem supponimus legitime obligatum ad administranda spiritualia in sui Populi salutem: ac proinde nil mirum, si iure communi inspecto perceptio decimarum ad illum spectare dicatur, iuxta supra resoluta in specie resoluunt Abb. num. 8. & Doctores communiter in d. cap. cum contingat. Nec refragatur tex. in cap. Ecclesia, & in cap. quicumque, 16. quæst. 1. dum dicunt nouas Ecclesias construendas non esse cum præiudicio antiquorum, saltem quoad decimas: Satisfit enim, si aduertas, iura illa non procedere, quando ex iusta causa, & concludente iustitiam, interueniente Episcopi auctoritate, & aliis requisitis non deficientibus, Capella in Parochiam erigitur, iuxta terminos tex. in cap. ad audientiam, il. 1. de Ecclesiæ edific. Concil. Trident. sess. 21. de reformat. c. 4. prout in specie intendit gloss. in d. c. Ecclesia: facit tex. in cap. sicut unire, de excess. Prælat. Sic sanè sine prædicta iusta causa, & necessaria non potest Episcopus capellæ nouiter erectæ deputare certam Parochiam cum præiudicio Ecclesiæ Baptismalis, cuius consensus ad talem deputationem necessarius est, prout in specie aduertit gloss. verb. antiquiores, in d. cap. quicumque, Lambertin. de iure patron. lib. 1. qu. 4. art. 8. Rebuff. quæst. 6. à num. 9. & multoties prædictæ Capellæ erectio solet fieri cum quadam transactione, & compositione celebrata inter Ecclesiam antiquam, & ipsam Capellam circa decimas, fructus, & oblationes recipiendas, non constituendo Vicarium in eadem Capella, sed mercenarium per Parochum Ecclesiæ antiquæ designandum: quod si Capella habens Parochiam intra limites alterius inueniatur, & non constet de iusta, & necessaria causa Parochiæ deputationis, & sic dubium proponatur, illam quidem interuenisse, & reliquas solemnitates, præsumendum est, iuxta resoluta per Archid. in cap. nemo, numero tertio de consecr. dist. 1. Felin. in capit. de quarta, numero 12. de præscript. quæ sententia data temporis diuturnitate, puta decem annorum, extra controuersiam procedit, siquidem licet solemnitas extrinseca, qualis est Episcopi consensus, interuentio iustæ, & necessariæ causæ ex se non præsumatur, iuxta reg. tex. in l. quicumque 15. §. ult. ff. de Publ. in rem act. resoluit Boër. decis. 34. num. 2. Gam. Lusit. decis. 48. à num. 3. diuturnitate tamen temporis interueniente necessariò præsumuntur, iuxta reg. tex. in l. filius, C. de petit. hæred. tradit communis per tex. ibi in l. cum de in rem vers. ff. de usuris, & in cap. peruenit, de empt.

17 Secundo colligitur Ecclesiam Matricem de

Iure communi fundatam esse quoad decimas prædiales suæ Parochiæ, Gloss. verb. de iure communi, in dicto cap. cum contingat, Rebuff. q. 6. n. 12. Suar. de Relig. tom. 1. libro primo, de decim. c. 28. Rot. in Nouarien. Decimarum, septimo Maij, 1627. coram R. P. D. meo Pirouano. † Si verò Ecclesia Matrix consentit assignationi limitum, & foundationi Parochiæ, tunc censetur remisisse ius decimandi, & alia iura Parochialia quoad illam portionem limitum, qui nouæ Ecclesiæ assignati sunt, Rebuff. d. quæst. 6. num. 20. Monet. d. cap. 7. nu. 30. Rot. decis. 313. n. 6. p. 2. recentissim. aliàs p. 4. recentior. ubi quod erecta noua Parochia intra fines antiquæ, noua Parochia habebit decimas, quæ aliàs competissent antiquæ, etiam si hoc in noua erectione minimè caueretur, Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 458. n. 14. ita ut † Ecclesia Parochialis de nouo erecta fundatam habeat intentionem super decimis contra Ecclesiam Matricem, cui prius decimæ debebantur. Rot. in Mediolanen. decimarum, de Carlatio, 18. Martij, 1616. coram bon. mem. Martino Andrea, & in Commen. Decimarum, 28. Iunij 1602. & 27. Nouembris, 1616. coram Card. Sacrato, & in Conchen. Decimarum, 11. Maij, 1615. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Mediolanen. Decimarum S. Iuliani, 16. Ianuar. 1613. coram Card. Pamphilio iun. nunc Sanctissimo D. N. Innocentio X. ubi vult hoc procedere, quando dismembratio est facta simpliciter; non autem quando est facta cum claus. sine præiudicio alicuius, Calderin. conf. 2. de decim. Abb. in d. cap. cum contingat, num. 8. in 4. casu. post Butr. numero 8. in fine, vers. quandoque intra limites. idem Abb. in cap. ad audientiam, n. 14. de Ecclesiæ edific. & conf. 58. ad fin. vers. hanc in super. lib. 1. Paris. conf. 73. num. 1. lib. 4. Menoch. conf. 39. num. 20. Ruin. conf. 169. num. 79. & non est necesse, quod reales limites assignentur: sed sufficit, quod Matrīci, cui debebantur decimæ, & primitiæ, in erectione nouæ Parochiæ, relinquuntur solæ primitiæ ex gratia, Rot. in d. Mediolanen. Decimarum de Carlatio: per inclusionem enim primitiarum excluduntur decimæ, & censentur assignatæ parochiali nouiter erectæ, arg. text. in l. cum Prætor. ff. de iudic. & in l. maritus, ubi Gloss. verb. præscripserit. C. de procurat. stante maximè consensu Præpositi Ecclesiæ Matricis in ipsa dismembratione. Aduertendum quoque est Rot. in d. Mediolanen. Decimarum de Carlatio, de hac conclusione dubitasse, an scilicet decimæ absque alia assignatione, & dismembratione facta per Episcopum transferrent ipso iure in Ecclesiam parochialem nouiter erectam, propter Concil. Trident. sess. 21. de reformat. cap. 4. ibi, assignetur compens. portio arbitrio Episcopi, &c. & ided causam remisisse ad Eminentiss. S. Congregationis Concilij Trident.

Trident. Interpretes, qui partibus auditis *sub die 11. Martij, anno 1617.* censuerunt decimas ad Ecclesiam Matricem pertinentes non transire ipso iure in Parochialem Ecclesiam nouiter erectam; sed remanere apud Ecclesiam Matricem, nisi eas Episcopus nouo Parocho ad præscriptum Concilij assignauerit.

20 Tertiò colligitur deberi noualia Parochiæ, in cuius finibus surgunt, *d. cap. cum contingat. & d. c. quoniam, de decim.* quòd si noualia appareant inter duas Parochias, & nesciatur, intra quam illarum, quia ignorantur limites, tunc inter illas fiet diuissio, vt voluit Henric. Boich. *in c. peruenit, col. 1. de decim.* vel Episcopus, cui voluerit, iudicio suo concedet, secundum Rebuff. *d. tract. q. 14. num. 4. per d. c. quoniam*, vbi habetur, quòd tunc Episcopus secundum discretionem à Deo sibi datam, vel alij Ecclesiæ deputare, vel ad opus suum retinere debet. Si verò limites quoquo modo apparent, pro modo & portione limitum cuiuslibet earum Parochiarum, debet assignare, vt disponitur *in d. c. quoniam*, & notauit Rebuff. *d. q. 14. n. 4.*

21 Quartò colligitur, Parochianos teneri denunciare, & Parochum certiore facere ad decimas recipiendas, statimque post collectos fructus illas persolvere, ad quorum solutionem debent esse parati, quocies per Parochum, vel eius procuratorem fuerint petita, aliàs peccatum mortale incurrunt. Ita gloss. *verb. fructibus, in cap. cum homines, de decim.* Couar. *lib. 1. var. cap. 17. num. 8. ver. tertia.* Rebuff. *d. tract. q. 13. num. 50.* Fagundez *d. præc. 5. lib. 1. c. 4. num. 11.* Gutier. *canon. lib. 2. cap. 41. num. 43.* Suar. *d. lib. 1. c. 36. num. 20. & cap. 37. num. 2.* Quòd enim decimæ prædiales solui debeant statim ac fructus collecti sunt, probat expressè tex. *in d. c. cum homines*, ibi, *statim frugibus collectis*, &c. Læf. Zanch. *de priuileg. eccles. priuileg. 120. num. 11.* Rebuff. *d. tract. q. 12. num. 1. & 3.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. n. 160.* Guid. Pap. *decis. 70.* vbi etiã intelligit, statim, id est, quantò citius solui possunt, Aloyf. Ricc. *in praxi aurea, resol. 252. num. 1.* Paul. Layman. *in Theolog. morali, lib. 4. tract. 6. cap. 5. num. 1.* Castill. *tom. 7. de Tertiis, c. 39. n. 2.* Suar. *d. lib. 1. c. 38. n. 5.* Fagundez *in 5. præcept. lib. 1. c. 4. n. 11.* Castr. Palao *d. tom. 2. tract. 10. disp. vnic. puncto 8. n. 4.* me citato 21. in hoc loco Trullenc. *in exposit. decal. lib. 3. c. 3. dub. 4. n. 1.* Monet. *d. tract. c. 6. q. 2. n. 8.* vbi n. 9. cum Rebuff. *d. q. 12. num. 2.* & Azor. *d. p. 1. lib. 7. cap. 24. ques. 16.* tenet sufficere, quòd fructus sint collecti, licet granum sit cum palea: & n. 15. sub dit valere consuetudinem vt decimæ prædiales non soluantur statim, sed certo tempore.

22 Vnde mortale peccatum incurrere con-
Barbof. de Parocho. Pars III.

suetas decimas tardius dantes, resoluunt Mar-
chef. *de commission. par. 1. c. 15. sub n. 17.* Cam-
pan. *d. rub. 12. c. 13. n. 155.* imò teneti soluere,
vel monere debentem, quando frumentum,
vel vinum petiit, si decimæ solutæ non fue-
runt, statim ac fructus collecti sunt; vel sal-
tem iuxta consuetudinem, monito Curato, vt
decimæ reciperet, voluit gloss. *d. verb. fructibus.*
sequitur Rebuff. *dict. q. 12. n. 2.* Monet. *d. c. 6.*
n. 10. debentur enim statim absque eo, quòd
à Parocho petantur, vel exigantur; quia dies
ipse, siue tempus solutionis pro creditore in-
terpellat, Rebuff. *d. q. 12. n. 7.* Gutier. *d. c. 21. n.*
44. Paul. Laymann. *in Theolog. morali. 4. tract.*
4. c. 5. n. in fine.

Non tamen prædicti Parochiani tenen-
tur decimas debitas deferre in horrea Cleri-
corum, etiamsi sint publica, cum ad id nullo
pacto, nullave lege obligentur, vt in specie
tradit Guid. Pap. *decis. 283.* Adrian. *quodlib. 5.*
art. 1. §. 2. licet contrarium teneant Doctores
communiter, vt per Guttier. *d. cap. 21. n. 43.*
quorum sententia poterit procedere data cõ-
suetudine in contrarium, quæ non datur imò
inspectâ illâ, Clerici solent mittere pro deci-
mis ad agros, fundosque, tempore collectionis,
vt testatur Gutier. *vbi sup. num. 45.* nam
in hac re standum est consuetudini legitime
præscriptæ, secundum eum modum, quò fue-
rit introducta, vt per Suar. *d. lib. 1. cap. 27. num.*
7. Valer. Regin. *in praxi fori penit. lib. 19.*
ques. 4. num. 99. Fagundez *d. lib. 1. cap. 4. num.*
12. Castr. Palao *d. puncto 8. num. 5.* Trullench.
d. dub. 4. num. 2. Sic sanè reprobanda est sen-
tentia Paris. *conf. 15. num. 26. lib. 1.* asserentis,
Parochum non petentē suas decimas tempo-
re collectionis, postea petere non posse: con-
tra quem est gloss. *d. verb. fructibus*, & illam
opinionem tanquam falsam reprobât Couar.
d. c. 17. num. 8. vers. 8. & Rebuff. *d. tract. q. 13.*
num. 50. Illud aduertere oportet quòd ex-
actor decimarum potest domino fundi prohi-
bere ne fructus illinc exportet, nisi eo, vel
eius nuncio præsentē, Rebuff. *de decim. q. 5.*
n. 23. Vincent. de Franchis *decis. 117.* Gasp.
Thesaur. *lib. 1. qq. forens. q. 9.* Cancer. *var. resol.*
tom. 1. c. 23. n. 1.

Infertur secundò, alij Parocho decimam nõ
esse soluendam præterquam illi, apud quem
Ecclesiastica Sacramenta suscipiuntur. Dixi-
mus suprà decimam priori modo considera-
tam post diuisionem Parochiarum, ad eò solis
Parochis cõpetere, vt nullus alius illâ habe-
re possit atqui nulli alij sunt Parochi ad hunc
effectum, nisi illi, apud quos Ecclesiastica Sa-
cramenta recipiuntur, vt docet text. *in c. 2. de*
Paroch. Igitur, &c. Probant corollarium, text.
in c. ult. ibi, nec ab iis temporalia exigant, de
Paroch. tex. melior in c. ques. 16. q. 1. & in c. 2.
vers. illa, de decim. & in c. ad decimas, de rest.

Y

spoliat,

spoliat. lib. 6. tradunt S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 3. Syluest. verb. decima, n. 14. Rebuff. d. tract. q. 1. à n. 16. & q. 14. num. 39. & quest. 6. num. 12. nouissimè Trullench. d. cap. 3. dub. 5. à num. 1. Verùm isti Doctores nimis generaliter loquuntur, & ad indiuidua minimè deueniunt, nec de quibus decimis intelligant, ipsi declarant.

- Quare pro terminorum cognitione, & pleniori huius corollarij declaratione dicendum est primò, decimas dupliciter considerari alia namque personales sunt, alia verò prædiales appellantur, prout sæpius *hoc cap.* meminimus; inter quas, quoad nostrum propositum, illud est discrimen, quod † priores, attento iure, non alij Parocho debentur, quàm illi, apud quem suscipiuntur Ecclesiastica Sacramenta, vt probat *tex. in cap. ad Apostolicæ 20. vers. noueris, de decim. & in cap. fin. de Paroch.* resoluunt Syluest. *verb. Decima, n. 14. Rebuff. d. tract. q. 5. n. 3. & q. 6. à n. 2. & à n. 24. & q. 13. n. 63. Gutier. præct. lib. 1. q. 17. n. 8. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 21. & 22. n. 8. Monet. dicto tract. cap. 7. ex num. 21. Basil. Pont. de Sacrament. Matrim. lib. 5. cap. 13. §. 3. num. 19. Fagundez d. præcept. §. lib. 1. cap. 3. à num. 1. Ratio est, quia sicut proprius Parochus sua persona, & illius ministerio prædicta Sacramenta administrat: ita quoque oportet, vt ille, in cuius fauorem fit prædicta administratio, eidem Parocho soluat decimas de illis, quæ ex propria persona, & illius ministerio acquisiuit; qui Parochus esse non definit, etiamsi Parochianus causa comitandi Regem, vel fugiendi pestem, vel recreandi animum, vel agendi aliqua negotia, vel denique causa belli extra illam Parochiam resideat; absque tamen animo transferendi domicilium in perpetuum; prout colligitur ex *tex. in cap. 3. de sepultur. lib. 6.* aduertit in specie Nauar. *conf. 2. num. 5. de decim.* quamuis per accidens in eadem Ecclesia per totum tempus absentia non recipiat Sacramenta: optimè obseruat Basil. Pont. *loco proxime citato*, † huiusmodi decimas personales, si alicubi sint in vsu (prout sunt in multis Hispaniarum partibus, vt attestantur Nauar. *in man. cap. 21. num. 31. Gutier. d. cap. 1. n. 34. Rot. in Placentina Decimarum de Truxillo, 15. Nouembris, 1621. coram bone mem. Burato, inter eius impressas, decis. 572. nam, † vt plurimum, non esse in vsu docent Sæ verb. Decima, num. 1. & Suarez, d. lib. 1. cap. 21.) non spectare ad Ecclesiam habitationi connexam, sed domicilio, quia decimæ istæ persoluantur ad sustentationem eorum, qui spiritualia ministrant; tum quia transeunt hæc onera cum persona; non enim inhaerent rei: quare æquum videtur, vt illi Ecclesiæ soluantur, quæ spiritualiter fidelem Sacramen-**
- 26
- 27
- 28

tis, atque doctrina assistit. Vnde subdit idem Basil. Pont. quòd si quis mutet domicilium, licet habeat in alia Parochia possessiones, illi debentur, vbi domicilium habet; & licet non mutet domicilium, si tamen extra suam Parochiam labore, etiam per magnam anni partem, semper decimas personales soluet illi Ecclesiæ, vbi habet domicilium; quia ibi per se recipit diuina, licet ex accidenti, occasione absentia, contingat quandoque alibi recipi Sacramenta, de quo etiam Fagundez d. præc. §. lib. 1. cap. 3. num. 2.

Quòd si contingat habere duo domicilia, 29 si vnum accessorium est, principali soluet; si verò in vtroque æqualiter se collocat, inter vtrumque diuidentur; ita Rebuff. *de decim. quest. 6. num. 5. Suar. d. lib. 1. c. 21. num. 1. Fagundez, d. cap. 3. num. 5.* vbi numero 6. subdit, quòd † si quis artifex habeat domicilium in confinio duarum Parochialium tenetur decimas personales soluere illi parochia, vbi est pars domicilij, in qua semper laborat: & numero 7. addit quòd si dubitetur, de qua Parochia domicilium sit, tunc inspicienda est ianua, seu porta illius principalis. In posterioribus verò prædialibus non sic dicendum, sed secundum distinctionem infra referendam.

Sciendum est quoque decimas prædiales 31 in duplici esse differentia: alia enim veniunt soluendæ ex prædiis sitis intra propriam Parochiam; alia verò colliguntur ex prædiis sitis in aliena Parochia, inter quas illa est differentia; quia priores etiam sine dubio non debentur alij, nisi Parocho, à quo Parochianus recipit Sacramenta ex ratione proximè dicta; & ita probat *text. in d. cap. ad decimas, & in d. cap. quoniam, & sic procedunt, text. in d. c. questi, & in d. c. 2. de decim.* Contra verò posteriores, quæ si non soluerebantur Ecclesiæ prædiali, vtique iniuria quodammodo inferri videretur illius Parocho, cum sit paratus ministrare Sacramenta dominis prædiorum; tum etiam, quia daretur confusio Parochiarum contra bonum publicum illarum terminos statuens, iuxta *text. in c. 1. dist. 80. & in c. 113. q. 1. & consequenter resularet maximum inconueniens, quod considerauit text. in d. c. cum sint homines, & in c. super eo, de Paroch. & in c. quicumque, & in c. liceat, 16. q. 3.* Ex his.

Colligitur primò decimas personales, sicut 32 prædiales, intra tamen propriam Parochiam constitutas, sine dubio non alij, quàm proprio Parocho esse persoluendas. Patet, si expendamus, nulli alij nisi illi esse debitas, iuxta resoluta, & quòd sint institutæ ad ministerium Sacramentorum, quod quidem in personis exercetur: & ita probant *tex.*

tex. in d. c. ad Apostolica, & in d. cap. 2. & alia Iura supra citata, resoluunt Sil. Rebuff. & alij post eos relati.

Colligitur *secundò* non sic dicendum esse in decimis in aliena Parochia constitutis, in quibus recurrendum est ad consuetudinem, ut inquit tex. in d. cap. cum sint homines, & per illum sic docent Abb. cons. 58. num. 2. vers. ex his argumentis, Couar. d. cap. 17. num. 8. vers. 4. Perez lib. 1. post princ. vers. huiusmodi autem decima, tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 216. & lib. 3. in princip. tit. 6. eod. lib. 1. pag. 133. Gutier. pract. lib. 1. g. 17. num. 2. & 5. & Canon. lib. 2. cap. 21. num. 58. Pute. decis. 150. num. 4. vers. tamē istius, lib. 1. Rot. decis. 163. num. 3. p. 2. diuers. & decis. 274. n. 1. & decis. 289. part. 2. recent. & in Abulen. Decimarum, 17. Decemb. 1627. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, vers. *tertiò* tollitur, ubi fuit dictum, quòd si ageretur inter Ecclesiam prædialem, & Sacramentalem, cui decimæ deberentur, tunc standum erit consuetudini. Patet † si expendamus in huiusmodi decimis non esse Iure compertum cuinam Ecclesiæ debeantur, Achil. decis. 6. numero 2. de decim. Pute. decis. 176. numero 4. lib. 3. & propterea in eorum solutione iuris obscuritatem reperiri, ut fatetur Pontifex in dicto cap. cum sint homines, & in d. cap. ad Apostolica, ac proinde, cum consuetudo sit optima legum declaratio, cap. cum dilectus, de consuetud. utique ad illam in hac dubietate erit recurrendum, ut securius procedatur: nec aliud euincit necessariò tex. in l. Imperatores, in princ. ff. de publican. siquidem intelligi potest de oneribus aliis realibus, quæ ratione rei debentur: nos verò agimus de decimis, quæ licet reales appellentur, non tamen ratione rei, sed ratione personæ debitæ sunt: quæ quidem consuetudo per decennium inducitur, eò quòd non contra ius expressum, sed magis præter ius censetur propter obscuritatem illius, quòd per illam declaratur, ac proinde nil mirum, † si longo tempore, hoc est, per decennium, rectè inducatur, iuxta gloss. receptam in cap. ult. verb. consuetudine, de consuetud. libro 6. obseruant in specie Achil. decis. 3. num. 5. de decim. Abb. in dicto cap. cum sint homines, in fine. Couar. d. num. 8. vers. 4. Rebuff. d. tract. quest. 13. num. 47. & 60. Monet. d. tract. cap. 5. num. 102. Gutier. d. cap. 21. n. 58. Quicquid contradicat gloss. in dicto cap. cum sint homines; quod quidem intelligendum est de prædiis noualibus, in quibus prædicta consuetudo verificatur; secus verò, si antiqua sint, & per tempus sufficiens alij Ecclesiæ Parochiali decimæ sint acquisitæ, tunc enim longioris temporis consuetudo erit necessaria, ut infra notabimus corol. quarto. Intellige quoque supradictam resolutionem, dum

Barbos. de Parocho. Pars I. I.

habet, sufficere decennium ad introducendam consuetudinem huiusmodi, ut habeat locum, quando agitur inter duas Ecclesias Parochiales; secus si ageretur inter Ecclesiam Parochialem, & alteram, cui ius refilit: tunc enim requireretur immemoralis, aut quædragenaria cum titulo, Rebuff. d. quest. 13. n. 83. cum seqq. Rot. in Calaguritana Decimarum, 19. Martij, 1610. coram Card. Cavalerio. Et manutentio in possessione exigendi decimas peti potest, nedum ex propria persona, sed etiam nomine Ecclesiæ, & in causa Fossanen. Decimarum, 2. Martij, 1622. coram R. P. D. meo Pironano.

Colligitur *tertiò*, semota consuetudine, 36 tales decimas potius prædiali, quàm baptificali Ecclesiæ esse soluendas; siquidem pro illa & æquitas, & aliquis rigor iuris, in quo æquitas fundatur, reperitur, ex supradicta consideratione. Inuat decisio Iuriscons. in l. Barbarius, ff. de offic. Prat. ubi æquitas in efficaci iuris ratione fundata præualet alicui iuris rigori, non tamen scripto apertè, propter tex. in l. prospexit, ff. qui, & à quibus. Accedit, quòd licet prædictæ decimæ ratione personæ debeantur, ut supra proximè considerauimus; non tamen negandum est ab ipso prædio deberi, & ita debitas esse Ecclesiæ prædiali, cui idem prædium manet obligatum, & in quo eadem Ecclesia ius acquirit, ac subinde cum parata sit prædicta Ecclesia ad exercendum præfarum ministerium: quod per accidens supposita mutatione domicilij non exercetur, aliquo modo induci potest, ex reg. text. in d. l. Imperatores. Sic aliàs infideles commorantes in terris Christianorum, & habentes possessiones in aliqua Parochiali Ecclesia eidem tenentur decimas soluere; quos tamen constat non recipere in illa aliquod ministerium spirituale, prout ostendimus infra §. 3. corol. 1. Facit tandem, quia apparet ratio boni publici, quod ex effectu contrario periclitatur in Parochialium confusione: quod quidem bono priuato semper anteponitur; unde videtur dicendum prædictæ Ecclesiæ prædiali tales decimas esse soluendas, prout in specie mihi sentire videtur tex. in d. c. cum sint homines, ibi, quia difficile nimis videtur, & tradunt S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 3. ad 2. Couar. d. n. 8. vers. 2. Sylu. verb. decima, n. 14. Nau. cons. 2. n. 7. de decim. Gutier. d. lib. 2. c. 21. n. 54. Achil. decis. 3. n. 1. de decim. Pute. decis. 176. n. 3. lib. 3. Rot. in Placentina Decimarum, 10. Maij, 1628. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano,

Incertur *tertiò*, quiddicendum de decimis 37 ouium, quæ ad varias partes transeunt, cuiusnam Ecclesiæ soluendæ sint; & in primis pro Ecclesia domicilij, seu Baptificali facit, quia fructus ouium dicuntur illarum fructus industria

industriales, & non naturales, secundum Bald. in l. ancilla, C. de furtis, ed quod multum in illis operatur domini, & custodis industria, ut aduertunt Couar. var. lib. 1. cap. 3. n. 6. Menoch. de arbitrar. casu 12. à n. 3. & 19. & vitales dicenda sunt personales, veluti acquiritur per hominis personam, & illius ministerium: constat autem decimas personales absolute, & in totum soluendas esse illi Parocho, apud quem Ecclesiastica recipiuntur Sacramenta, ut notauimus sup. corol. proximo, qualis est Parochus domicilij, licet per accidens ad alium locum se transferat Parochianus, iuxta tex. in c. 3. de sepultur. dummodo tamen fiat translatio sine animo construendi, & conseruandi domicilium, propter tex. in l. 4. & in l. assumptio. §. filius, vers. viris prudentibus, ff. ad municip. & in l. pen. ff. de Senator. & in cap. ex parte, & in cap. postulasti, de foro comp. Facit rursus tex. in c. commissum, ibi, in cuius Parochia commorantur, &c. de decim. Pro Ecclesia vero loci, ubi oves pascunt, facit, quia decimae animalium inter prae diales connumerantur, tradit gloss. verb. personales, in d. c. ad Apostolica, de decim. communiter recepta ex Nau. d. conf. 2. n. 7. Rebuff. de decim. q. 7. n. 25. & seqq. Valenzuel. conf. 8. n. 1. vol. 1. ac subinde semota consuetudine prae diae Ecclesiae prae diale, in totum, & absolute persoluenda sunt, prout eadem gloss. affirmat. Facit insuper doctrina Host. in sum. de decim. §. 1. quem sequitur Angel. & Syluest. in sum. verb. Decima, num. 1. dum appellant decimas mixtas, illas, quae ex fructibus animalium persoluantur: unde non est verum dicere, quod soluenda sunt illi Ecclesiae, in cuius Parochia commorantur, iuxta reg. tex. in l. Imperatores. ff. de publican.

- 38 Quapropter resoluendum videtur, quod si oves dimidia parte anni pascunt in Ecclesia prae diale, dimidium totius decimae illi persoluendum est: reliquum vero dimidium pro rata temporis Ecclesiae Parochiali, si altera dimidia parte anni in eadem oves pascunt. Ita in effectu gloss. verb. personales, in d. c. ad Apostolica, §. Thom. d. q. 87. art. 3. ad 2. Greg. Lop. l. 9. tit. 20. part. 1. Rebuff. d. tract. q. 6. n. 25. cum seqq. Suar. de Pace in pract. tom. 2. p. 1. c. 5. n. 8. cum seqq. Cancer. var. resolut. tom. 1. c. 23. n. 10. Trullench. d. c. 3. dub. 1. n. 4. Filliuc. tract. 27. p. 2. c. 9. q. 1. n. 187. Castr. Palao d. disp. vnic. p. 8. n. 9. P. Suar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 5. n. 8.
- 39 cum seqq. Monet. d. tract. c. 4. n. 16. ubi ait, si decimas quoque diuidendas esse inter duas Parochias, si in earum vna iaceant, & dormiant oves, & in alia pascant, Fagundez de septem Eccles. praeceptis, praec. 5. lib. 1. p. 5. n. 10. Basil. Pont. de Sacram. Matr. lib. 5. c. 13. §. 3. n. 23. &
- 40 24. ubi n. 25. resoluit, si quando huiusmodi oves, nec pascuntur, nec morantur per

vllam anni partem in Ecclesia domini sui, sed in alijs, nullam partem decimarum deberi Ecclesiae Parochiali domini, sed illi, in qua pascuntur, & morantur. Nec praedictae resolutioni refragatur dicere, quod decimae animalium propter industriam, & ministerium hominis in illis acquirendis necessariae, sunt personales, ac subinde sine aliqua diminutione esse persoluendas Ecclesiae Baptismali. Satisfit enim, si aduersas industriam, & ministerium hominis tantummodo conuincere praedictos fructus animalium non esse pure naturales, hoc est, naturaliter productos, & in quibus solummodo natura operatur; nihilominus tamen reales esse, & non personales, sicut sunt segetes, & alij plurimi, & in quibus multum opera, & industria hominis reperitur, qui similiter ex rebus natura producente, & iuuante producti, reales dicuntur; nequaquam vero personales, qui tantummodo sunt illi, qui sine re aliqua per hominis personam, & illius ministerium acquiruntur, prout sunt illi, qui ex artificio, & militia proueniunt.

Ad tex. vero in d. c. commissum, respondetur, illum quidem agere de animalibus, quae existunt, & pascunt in eadem Parochia Baptismali, cui Monachi, de quibus ibi, ex praedictis animalium fructibus decimas soluere nolebant, allegantes constructionem Monasterij sui factam in territorio eiusdem Ecclesiae, quae reiecta allegatione Pontifex iubet, ut eidem Ecclesiae, sicut antea, decimae persoluantur: quae quidem resolutio iutelligenda est, attento iure, non tamen data consuetudine, quae in hac specie maxime consideranda est.

Vtrum autem decima sit soluenda ex praedictis animalibus Ecclesijs illarum regionum, per quas illa, seu oves pascendo, transitum faciunt, & redeunt in domicilium: Dicendum est, quod non: siquidem licet eundo, & redeundo pascant in pascuis praedictarum Ecclesiarum; hoc tamen nutrimentum minimum est, & parua considerationis: unde, cum de minimis decima soluenda non sit, arg. l. scio, de in integr. restit. l. si oleum, §. fin. cum l. seq. ff. de dolo, cum alijs per me citatis in tract. de axiom. iuris vsus seq. axiom. 150. n. 1. necessarii videtur dicendum, praedictis Ecclesijs nil deberi loco decimarum. Accedit, quia, ut aduertit Nauar. ubi sup. n. 3. moraliter loquendo, videtur impossibile, recte iudicare, quanam quantitas praedictis Ecclesijs solui debeat, & quanam sit valor illius: unde necessarii dicendum est non esse faciendam maiorem impensam, nec maiorem laborem assumendum, quam sit res ipsa, propter quam assumitur.

Infertur

43 Infertur *quarto*, spoliatum per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipsius Parochiam possidebat, non aliter esse restituendum, quàm si ostendat titulum, vel causam iustam, qua possessio eiusdem iustificetur. Diximus *sup. in princip. huius §.* attento iure, decimam priori modo consideratam post diuisionem Parochiarum adedò solis Parochis competere, ut nullus alius illam habere possit: atqui resistente iure communi, & illius præsumptione spoliato, fauentéque spoliatoris non est spoliatus restituendus, donec ostendat titulum, vel causam sufficientem, qua præsumptio aduersus illum resultans purgata sit. Igitur, &c. Probant Corol. *tex. optim. in c. ad decimas, ibi, nisi euidenter docuerint, &c. de restit. spol. lib. 6. Innoc. in c. litteris, ubi Berroi. n. 87. dicit cõmunem eod. tit. in antiq. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina, col. pen. de causa possess. Felin. in cap. ad petitionem, n. 7. de accusar. Couar. lib. 1. var. c. 17. n. 9. Nau. in c. accepta, opposit. 10. n. 7. & 21. de restit. spol. Mench. illustr. c. 86. à princip. & c. 89. n. 4. Rebuff. de decim. q. 13. n. 83. Monet. eod. tract. c. 5. n. 82. Gutier. lib. 2. canon. c. 21. n. 74. Anton. Gabr. cõmun. sub. tit. de restit. spoliat. cõcl. 1. n. 107. Menoch. remed. 1. recuper. à num. 367. Pro quibus etiam facit; quia, si aliàs restitutio concederetur non purgata prædicta iuris præsumptione, utique lex concedens talem restitutionem iniusta censeretur, veluti consentiens, ut spoliatus in peccato, & in retentione iniusta perseveret contra domini voluntatem; ad quem ex prædicta iuris præsumptione pertinere dicitur decima, de qua agitur, ad quod alludere videtur *tex. ad d. c. ad decimas, ibi, iniuste occupasse, &c.**

44 Nec contra Corollarium obstant verba generalia *tex. in d. c. in litteris, de restit. spoliat.* & ratio illius in fine posita, si dicatur similiter, ius resistere illi, qui absque canonica institutione retinet Ecclesiasticum beneficium, iuxta *regul. 1. de regul. iuris, lib. 6. & cap. 3. de instir.* Siquidem responderetur resistantiam iuris resultantem ex defectu tituli, solam reperiri in proprietate beneficii, non verò in possessione illius, quæ quidem, licet iniusta; vera tamen, data capacitate possidentis, reperiri potest absque canonica institutione, eo quòd beneficia sua natura sunt possessibilia, dum quis aliquando fit possidendi capax per usum adæquatam, & sufficientem tanquam dominus apprehendendi, iuxta definitionem possessionis; ac proinde nil mirum si *in d. c. litteris*, restitutio spoliato concedatur contra spoliatorem, non ostensa canonica institutione aliqua, quòd quidem significare videtur *tex. ille* in ratione, quam assignat de prædione restituendo: Contrà verò in decimis; de quibus agimus, quarum possessioni ex

Barbof. de Parocho Pars II I.

defectu Parochiæ ius commune videtur resistere. Verum aduersus talem intellectum urget; quia defectus canonice institutionis videtur arguere resistantiam iuris non solum circa proprietatem, verum etiam circa possessionem: & ita verbum *obtineri, in d. regul. beneficium*, non tantum ad proprietatem, sed etiam ad possessionem referendum est, ve multi Doctores arbitrantur. Sic aliàs, deficiente titulo fructus recipi non possunt, prout in specie resoluunt Couar. *de sponsal. par. 2. c. 6. §. 8. n. 8. Hoied. de incompat. benefic. par. 1. c. 13. à princ. Mench. vsufreq. cap. 16.* qui quidem fructus reciperentur, si sine titulo legis resistantia non daretur circa possessionem beneficii, ex *regul. text. in l. bona fidei. ff. de acquir. rerum dom. & ex his quæ resoluunt Couar. ubi sup. n. 16. & in reg. possessor. par. 2. §. 2. n. 7. Nauar. in princ. de Pœnit. dist. 6. n. 23.* Urget insuper, quòd defectus Parochiæ, etiam si arguat resistantiam iuris in proprietate decimarum, non tamen arguit illam necessariò circa possessionem, data capacitate retinentis: nulla enim datur lex, quæ talem possessionem inficiat propter defectum Parochiæ: arg. *tex. in c. causam, quæ de prescript. & in cap. prohibemus, de decim.* imò colligitur ex *tex. in d. c. ad decimas, ibi, possedisse.* Urget denique quia *idem c. ad decimas*, procedit etiam data supradicta resistantia circa proprietatem, ut Doctores *ibid.* fateri videntur. Vnde melius responderetur, quòd licet fateamur aduersus spoliatum à beneficio dari legis resistantiam, dum titulum, vel causam sufficientem non ostendit; nihilominus tamen eadem lex non assistit spoliatori, prout assistit Parocho, quando à perceptione decimarum intra suam Parochiam alium spoliat, in quo casu procedit *tex. in d. c. ad decimas, & per hoc corollarium*, secundum quod sic explicatum, declaratur *tex. in c. ex insinuatione, de procuratorib.* ubi habens plura beneficia incompatibilia, ab altero spoliatus restituitur, & *in c. licet, de præbend. lib. 6. iunctis resolutis per Abb. in d. c. in litteris, n. 24.* plures quos refert Nau. *in dicto c. accepta, n. 6.* Couar. *d. c. 17. n. 6.* Sic aliàs si laicus proponatur spoliatus ab alio laico spoliatore sine alia ostensione tituli, & iustificatione, restituendus est ad perceptionem decimarum, quantuncunque spoliator velit probare ad se illud ius pertinere, prout in specie dicit communem sententiam Mench. qui plures refert, *illustr. c. 89. n. 5.*

Nec similiter refragatur *tex. in c. cum Ecclesia Sutrina, de causa possess. & prop.* ubi ius commune resistebat Clericis spoliatis potestate eligendi Episcopum, & resistebat Canonici Ecclesiæ Cathedralis spoliatoribus, de quibus *ibi*, ut illic fateretur Pontifex in illis verbis, *canonica instituta, &c.* & tamen *tex.*

Y 3

supponit

supponit absque vlla tituli ostensione prædictos Clericos fore restituendos, nisi insimul actum fuisset petitorio, in quo Clerici defecerunt. Siquidem omisiss variis explanationibus, de quibus Abb. n. 44. Rip. n. 12. *ibidem*, & alij relati à Couar. d. cap. 17. num. 7. latissime Mench. d. cap. 86. à princip. ex mente nonnullorum Doctorum respondent Præceptores in d. cap. cum Ecclesia, propterea non fuisse factam restitutionem, quia Clerici, de quibus *ibi*, non breui tempore, sicut in d. cap. ad decimas, (prout intelligunt aduerbium, *aliquandiu*, *ibi* positum) possessionem habuerunt, sed diurnam, & longam quasi possessionem, eò quòd constat ex littera, non tantum in vna, vel in duabus, sed in trium Episcoporum electionibus insimul cum Canonicis concurrere. Patet ex textu *ibi electio trium Episcoporum*, &c. insuper non solum per se, sed etiam per suos prædecessores concurrere. Patet ex princip. text. *vers. verum*, *ibi ipsi ac prædecessores eorum*, &c. ex qua diurna quasi possessione insurgit præsumptio tituli præcedentis, & ex illa iustificatur possessio eligendi, iuxta reg. text. in l. cum de in rem verso. ff. de usuris, & in l. si filius C. de petit. hered. qua de causa text. ille expendit tres illas electiones: aliàs enim ad probandam possessionem per se solus sufficiebat vnicus actus, qui effectum sortiretur, iuxta reg. text. in c. consultationibus, de in re patron. & est communis ex Couar. in regul. possessor. part. 2. in princ. n. 6. quæ quidem explicatio similiter probabilis est, & vti talis defendi, & teneri potest, prout defendimus in collect. ad d. cap. ad decimas, n. 7. & 8. Sed tamen vrget aliquo modo; quia assistentia trium electionum, de necessitate non conuincit longinquitatem temporis, siquidem poterant Episcopi electi breui viuere tempore. Vrget insuper: quia text. non expendit illas tres electiones in causa possessorij, de qua *ibi* directe non agebatur, (tunc enim vnica tantum electio sufficiebat;) sed in petitorio, super qua sententia prolata fuit. Vrget tertio, quia text. in d. cap. ad decimas, indistinctè loquens, talem distinctionem temporis non facit, quæ quidem facienda erat, si de necessitate requireretur. Vrget denique; quia aduerbium, *aliquandiu*, positum in d. cap. ad decimas, etiam longinquitatem temporis, licet non magnam, importare solet, ac proinde videtur inconueniens, vt possessio in illo text. iustificetur, recurrere ad longinquitatem temporis. Quare aduertimus, in d. cap. cum Ecclesia, per euidentem præsumptionem constare de titulo; siquidem in illo text. Clerici, de quibus *ibi*, ex scientia, & patientia Canonicorum fuerunt recepti ad electionem faciendam, ex

qua scientia, & patientia, vrgenti præsumptione resultauit priuilegium, sine quo non est verosimile, Canonicos recepisse prædictos Clericos: vnde necessariò dicendum est, in specie illius text. Clericos habuisse titulum, vel saltem aliquid loco tituli, & de illo constare, iuxta reg. l. 2. C. de seruitut. quo quidem titulo, seu causa sufficiente iustificabitur possessio, qua iustificata text. supponit, Clericos fore restituendos, si solum remedio possessorio ageretur.

Vtrum autem laici spoliati decimis agens interdicto, *unde vi*, sint ante omnia restituendi, quæstio est in præsentem non contemnenda; in qua resoluendum existimo, quòd si laici sint spoliati decimis, id est, iure decimandi, & petendi decimas, & agant prædicto interdicto, nequaquam restituendi sunt ex eo, quia, cum necessarium sit possessionem probare, iuxta cap. consultationibus, in fine, de offic. deleg. & laici prædictum ius decimandi nullo modo possidere possint, cap. causam, quæ de præscript. iuxta communem intellectum, quinimò illius iuris sint omninò incapaces, quia dependet à spiritualibus, scilicet, ab administratione Sacramentorum, & officio spirituali, vbi tanquam accessorium inseparabiliter adhæret, cap. 1. *ibi*, iure sacerdotum, 16. q. 7. c. quamuis 16. de decim. cum similib. rectè sit, vt laicis spoliatis, tanquam omninò prædicti iuris incapacibus, nullatenus competat restitutio, & circa hunc casum nulla potest esse difficultas.

Tota verò controuersia versatur, quando laicus spoliatur fructibus ipsis temporalibus, qui decimarum nomine ipsi nomine proprio soluuntur ex aliquo titulo temporalis, manente iure spirituali decimandi penes spiritualium ministros, in qua distinguendi sunt duo casus. Primus est, quando laicus spoliatur decimis ab alio laico, & contra illum agit interdicto, *unde vi*. In quo resoluendum contra illum restituendum esse, vt tenet Brixien. relatus à gloss. *verb. presumuntur*, in d. cap. ad decimas, gloss. 1. in c. 1. 14. q. 1. sequitur alij, vt per Gabr. commun. sub tit. de restit. spoliat. concl. 1. à n. 71. Berol. in c. item, cum quis, à num. 45. cod. tit. obseruat praxis Gallie ex Guid. Pap. decis. 288. Doctores communiter, vt per Mench. illustr. c. 89. n. 5. Couar. d. cap. 17. n. 6. Cuius rei ratio est; quia cum laicus proponatur spoliatus decimis, quas possidebat, necessariò sequitur illum esse restituendum, si agat interdicto, *unde vi*, iuxta vulgares regulas: Quicquid contrarium teneat gloss. d. *verb. presumuntur*, statim in princip. & alia *verb. cōmodo*, in c. ex parte, de restit. spoliat. & frequentius videantur Doctores probare, teste Franc. in d. c. ad decimas, Abb. n. 19. in d. cap. ex parte, & alij citati à Couar. d. n. 6.

in princ. & à Menoch. d. cap. 89. n. 4. debebant enim considerare non esse necessarium, quod laicus probare posset possessionem decimarum specialiter ei prohibitam, quando ipse laicus spoliatur ab alio laico, contra quem etiam est iuris præsumptio, idque ex eo, quia prohibitio legis antea, & post Concil. Lateranen. respectu promissionis decimarum, adversus laicos operabitur, ne habeant civilem, & iustam earum possessionem: & tamen, quæ sufficiat ad prædictas decimas præscribendas; non tamen exinde sequitur, laicum non posse habere naturalem, & iniustam decimarum possessionem, qualem habet quicumque prædo, quæ sufficiens sit, ut spoliatus restituatur, iuxta d. cap. in literis, de ressit. spoliat. Alter casus est; quando laicus spoliatur ab eo, cui ius commune assistit, veluti à Parocho intra suam Parochiam, iuxta terminos tex. in d. cap. ad decimas: in quo securè resolvimus restituendum non esse, nisi evidenter docuerit, se vel ex privilegio Romani Pont. vel ex concessione feudali ante Lateranen. Concilium, vel alio simili modo probaverit, se possessionem decimarum fuisse legitimè assequutum. Cuius rei ratio est: quia, si Canonicis spoliatis decimis à spoliatore intra suam Parochiam restitutio denegatur, nisi evidenter docuerint se illarum possessionem legitimè assequutos: iuxta d. cap. ad decimas, quia, scilicet, ius commune resistit illis, & insimul assistit huic: à fortiori multò magis id ipsum locum habebit, si à Parocho intra suam Parochiam laicos spoliatur decimis, cui multò magis resistit ius commune: & iuxta hunc casum possunt intelligi DD. quos citat Couar. d. num. 6. in princ.

48 Inferitur quintò resolutio ad illam quæst. utrum decimæ absque Parochia præscribi possint, ita ut virtute præscriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negationem in specie tuetur S. Antonin. par. 2. tit. 4. cap. 3. §. 3. vers. & notat. & videtur sentire S. Thom. 2. 2. quæst. 87. art. 3. ad 3. Pro qua facit primò tex. in cap. pervenit, ibi. decimas, & c. 16. quæst. 1. ubi rex. dicit absque Parochia decimas obtineri non posse. Facit rursus quia ius percipiendi decimas est accessorium ministerio Sacramentorum, & ita uti tale sine prædicto ministerio, tanquam sine fundamento existere non potest: unde cum præscribens, qui Parochus non est, minimè dicatur minister aliquorum Sacramentorum, necessariò videtur dicendum absque Parochia decimas non esse præscriptibiles. Facit terriò, quòd decimæ debitæ sunt in recognitionem universalis dominij, & subiectionem, iuxta tex. in cap. tua nobis, de decim. & tamen constat prohiberi illa præscribi, quæ in talem recognitionem persolvuntur, ut probat l. com-

petit. C. de præscript. triginta, resoluunt Abb. num. 18. Felin. & alij in cap. ad audientiam, de præscript. Iuvat decisio tex. & quæ ibi notant Doctores in cap. cum non liceat, de præscript. Facit quartò, quia non debet operari præscriptio illa, quæ omninò tollit Sacramentorum administrationem, & animarum saluti præiudicialis, morum correctionem, & fidelium reformationem auferre potest, arg. tex. capit. cum ex officij, de præscript. Constat autem, data præscriptione, qua decimæ absque Parochia exigantur, tolli, aut saltem diminui Sacramentorum administrationem, & consequenter morum correctionem, & reformationem auferri, eò quòd Parochus videns sublatum sibi ius decimandi, difficile incitabitur ad exercenda supradicta, quæ animarum saluti sunt maxime necessaria.

Contrariam tamen sententiam tenuit in specie gloss. verb. componendum. ubi Abb. numero quinto in capit. pen. de decim. Couarr. libro primo var. cap. 17. numero octavo, vers. 3. Rebuff. d. tract. quæstione decimotertio, numero 63. Gutier. libro 2. Canonie. capite vigesimoprimo, numero 60. Monet. d. tract. capit. 5. n. 07. Rot. in Florentina Parochialis, vigesimosecundo Maij, 1630. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano: & est communis sententia. Pro qua in primis faciunt, ut est, text. in cap. ad Apostolica, & in cap. cum sint, & in cap. cum contingat, & in cap. dudum, decim. & in cap. primo cod. tit. libro sexto, & in c. statuto. §. pen. de decim. lib. 6. Facit rursus, quia privilegium, & præscriptio æquiparantur, ut vulgò deducitur ex rex. in cap. super quibusdam, vers. præterea, de verb. signif. & in cap. accedentibus, in fine, ubi gloss. de excess. Prælat. & non est negandum, mediante privilegio, decimas acquiri posse absque Parochia: probat tex. in cap. tua. 2. §. 1. de decim. fatentur omnes in d. cap. causam, quæ, de præscript. Couarr. d. c. 17. n. 13. Gutier. cons. 5. n. 2. & 17. Facit etiam, quia omnes res, in quibus dominium reperitur, nisi specialiter prohibeantur, præscriptionem recipiunt, iuxta rex. in cap. 2. & in cap. auditis, & in cap. accedentes, & in c. cum ex officij, de præscript. & constat ius decimandi esse in dominio Parochi administrantis Sacramenta, iuxta suprà resoluta in princ. huius capit. Insuper, nullam dari prohibitionem particularem, qua decimæ præscribi prohibeantur. Facit denique, quia quamadmodum, attento iure Parochis ius decimandi reservatur: ita quoque attento eodem iure Canonicis Ecclesiæ Cathedralis ius Episcopum eligendi reservatum est, iuxta text. in cap. 1. cum multis ibidem, de elect. quòd quidem ius eligendi præscriptionem recipere constat ex text. in d. cap. cum Ecclesia, de causa possess. Quibus fundamentis hæc communis sententia verior videtur.

videtur, qua retenta, non obstant supradicta pro contraria opinione fundamenta.

Ad primum enim de *tex. in d. cap. peruenit*, satisfit, si dicas in illo *tex.* & similibus, tantum prohiberi Monachis iura Parochialia usurpare? non tamen negat, tempore habili ad præscribendum possidentes mediante illo acquirere posse, vt aduertit Gutier. *d. numero 60.*

Ad secundum dicendum est verum quidem esse, quod ius percipiendi decimas necessarium est prædicto ministerio Sacramentorum; non tamen est inconueniens, vt præscribatur manente congrua Parochi sustentatione, in qua principaliter, immediatè, & inseparabiliter ius percipiendi fundatur, & contra quam præscriptio dari nequit. Vnde, quamuis præscribens Parochus non sit; lex tamen, dum particulariter non prohibuit, voluit, vt tale ius mediante præscriptione in illum transiret, iuxta *regul. text. in l. vsucapionem, ff. de vsucap.*

Ad tertium respondetur *tex. in d. l. competit*, procedere in bonis publicis, in quibus dominium, & possessio non reperitur; & ideo non verificari in iure decimandi: quod quidem, licet publicam habeat auctoritatem, eò quod decimæ sint institutæ in prædictam recognitionem; tamen respectu ipsius Parochi, ius particulare est.

Ad quartum denique fundamentum satisfit, si aduertamus, manente congrua sustentatione ex se mediante præscriptione non auferri, nec diminui Sacramentorum administrationem, sicut non aufertur, nec diminuitur morum correctio, aut fidelium reformatio: quod secus est, si præscriptio congruam Parochi sustentationem auferat, quæ quidem ex supradicta consideratione dari nequit, veluti contra ius diuinum, contra quod procedere non potest: arg. *tex. in cap. ult. de præscr. iunctis adductis per me in tract. de iure eccles. lib. 1. cap. 2. ex num. 119.*

49 - Intellige supradictam sententiam procedere data capacitate possidendi in præscribente: si enim talem capacitem præscribens non habuerit, nequaquam præscriptio admittenda est, Abb. Felin. & alij in *d. capit. causam, qua.* Couarruu. *lib. 1. cap. 10. numero 14.* Anton. Gabr. *commun. lib. 3. tit. de præscript. concl. 1. num. 16.* Peregr. *de iuro fisci, lib. 6. tit. 8. n. 18.* & 19. Patet, si expendamus, sine possessione præscriptionem procedere non posse, iuxta *reg. sine possessione, de regul. iuris, in 6.* Monet. *de decim. cap. 4. n. 80.* ac proinde, qui possessionem habere non potest, nequaquam præscribere valet; sic aliàs solum personæ Ecclesiasticæ, non verò laici ius decimandi præscribere possunt; siquidem illæ capaces sunt, isti verò minimè valent spiritualia administrare,

quorum ratione decimæ perfoluuntur: ac subinde illæ benè, isti verò minimè possunt decimas possidere, & præscribere, prout in specie probat *tex. in d. cap. causam, qua, de præscript. Balb. de præscript. 1. part. 4. princip. q. 7. n. 53.* & *1. p. 6. à n. 56.* Couar. *d. lib. 1. var. c. 17. n. 6. vers. quarto.* Rebuff. *d. tract. qu. 13. à n. 67.* Ioseph. Ludou. *Perus. decis. 106. n. 8.* & 9. Anastas. Germon. *de sacrorum immunit. lib. 3. c. 19. à n. 50.* Gutier. *præct. lib. 1. q. 15. à n. 1.* Valasc. *de iure emphyt. quest. 17. n. 15.* Suar. *d. lib. 1. c. 17. n. 3.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 7. c. 36. qu. 11.* Gilchen. *de præscript. part. 3. cap. 8. à num. 16.* Peregr. *d. tit. 8. num. 18.* & *conf. 74. volum. 1.* Camill. Borrel. *in sum. omnium decis. tom. 1. tit. 19. à n. 114.* Cancer. *var. resol. tom. 1. ca. 23. n. 6.* Et procedit in omnibus decimis quocumque titulo, etiam temporalis, à laico percipiendis, vt multis argumentis ex professo comprobant Beroi. *conf. 21. à nu. 8.* Couar. & alij, quos refert Gutier. *præct. lib. 1. quest. 16. à princip.* & plures alij, quos plenè adducit Gilchen. *d. c. 8. n. 17* & ita omnes sentire affirmat, & sequitur Suar. *d. cap. 17. n. 1.*

Limitatur tamen, vt locum non habeat quoad decimas, quas verè & præsumptiuè constar obtentas esse ante Lateranen. Conc. vel si agatur de præscribente contra laicum, qui ante Lateranense acquisiuerat, vt ex aliis resoluunt Couar. *d. c. 17. num. 5. vers. sed si dubitetur*, & multis adductis Gilchen. *d. cap. 8. num. 17.* Suar. *d. cap. 27. num. 4.* quia, cum eo tempore à Prælati inferioribus in feudum laicis dari potuisse constituent, cessat prohibitio legis, ex qua possessio, vel præscriptio ipsa potuit impediri, nihilve repugnat, quod ea, quæ ab inferioribus Prælati in feudum obtineri potuerunt, præscriptione etiam acquiri valeant, iuxta vulgarem æquiparationem præscriptionis, & priuilegij, de qua in *d. cap. super quibusdam, vers. præterea, de verbor. signif.* cum similibus.

Quod autem suprà diximus laicos, scilicet, nulla præscriptione, etiam immemorabili decimas acquirere posse, intelligendum est, vt procedat, si præscriptio allegatur vt talis, propter defectum possessionis, quæ debet esse ciuilis, id est, iusta, & probata à lege quoad omnes ciuiles effectus; & in materia, de qua agimus, non est legibus simpliciter approbata, sed potiùs damnata, vt colligitur ex *d. cap. causam, qua.* Verum, si priuilegium Summi Pont. allegetur, quod solum in hac materia sufficit, & ad eius probationem tempus immemorabile fuerit ostensum, tunc præsumptione iuris probato immemoriali tempore, probatur titulus priuilegij allegatus: cum enim decimæ titulo temporali ex concessione Pontificis laico acquiri possint, iustissimè præsumendum est, quod

quod si tot annorum interuallo nemo ipsi quaestionem mouit, iustum initium habuit possessio, vt per tex. in d. cap. super quibusdam, & l. 3. §. ductus aqua. ff. de aqua quod. multa; alia explicat Gabr. d. tit. de prescript. concl. 1. a nu. 44. latè Mascard. de probation. concl. 1377. num. 7. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. concl. 550. a n. 4. Ex quibus ad nostrum casum de laico decimas prescribere, vt succumbere debeat, si immemorale tempus in vim prescriptionis allegauit, & tamen tuendus, si in sua possessione priuilegium Romani Pont. alleget, & in probationem ostendat possessionem temporis immemoralis, docent post alios à se relatos Couarr. n. 3. vers. sed si dubitetur, Menoch. de presumpt. lib. 6. pres. 86. n. 4. Mench. illustr. cap. 89. num. 7. Mascard. d. concl. 1377. num. 32. Gilchen. d. cap. 8. num. 23. Suar. d. cap. 27. num. 4. In quo tamen aduertimus, quod communiter requiritur ultra tempus immemorale, quod probetur fama priuilegij habiti à Romano Pontif. vel inferioribus Prælati ante Concil. Lateranen. ex Berod, conf. 21. num. 15. & Rebuff. d. quest. 13. numer. 69. Menoch. d. pres. 86. num. 5. Quamuis ab illis recedant Couarr. Gilchen. & Suar. proximè citatis locis. Vnde accedente fama priuilegij, seu feudi obtenti ante Concil. Lateranen. 53 immemorali prescriptione allegata, & laicum tutum esse tenuit latè Rot. decis. 215. per tot. p. 2. diuers. & in Pampil. Decimarum 8. Martij, 1613. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & alij, vt per Addit. ad Monet. de decim. cap. 5. n. 118. in ult. edit. vbi cum eadem Rot. in Valentina Decimarum, 21. Iunij 1613. coram Card. Canalerio, inter eius impressas, decis. 258. n. 3. & in Toletana Decimarum, 4. Decembris, 1515. coram bona mem. Dunoetto, subdit solam immemoralem prescriptionem suffragari personæ Ecclesiasticæ ad acquirendum ius decimandi.

54 An autem decimas, quæ iuste, & ex legitima concessione à laicis obtinentur, possit laicus contra laicum prescribere? solet ab aliquibus in dubium reuocari, in quo affirmatiua sententia verior est, quia per illam legitimam concessionem, laici patrimonium, & quodammodo profanæ, & laicales efficiuntur, ex generali reg. tex. in l. Paulus, alias, per procuratorem. ff. de acquir. hered. ca. 1. §. verum, de iure patron. in 6. cum similibus, quibus probatur mutata personæ possidentis conditione, mutari etiam ipsorum bonorum conditionem. Quare ita tenet Felin. in d. cap. causam, que, num. 4. & post Chassan. Bald. & alios Mench. d. cap. 86. nu. 3. Valasc. de iure emphyt. q. 17. n. 15. qui omnes post Felin. intelligunt procedere in decimis, quæ titulo perpetuo feudi, vel simili, sunt penes laicos; non ita si ad tempus ei fuerint concessæ, atque ita

respectu solius iuris ad laicos spectantis, non verò vt aliquo modo cedat in Ecclesiæ præiudicium.

Intellige secundo supradictam resolutionem, 55 videlicet decimas abique Parochia præscribi posse, præcedente titulo in prescriptione cum spatio 40. annorum; siquidem, deficiente illo, prescriptio non admittitur, nisi immemoralis: constat namque titulum esse necessarium ad prescriptionem, quando illi Ius commune resistit, vt in specie probat eleganter text. in c. 1. de prescript. lib. 6. ac proinde cum prescriptio decimarum in aliena Parochia repugnet Iuri communi, necessarium est titulum ad illam requiri, quo purgetur præsumptio male fidei resultans ex tali iuris resistentia, prout in specie aduertit Imol. & communis ex Rip. ibidem, n. 123. in c. cum Ecclesia Sutrina. de causa posses. & propr. Couar. var. lib. 1. c. 17. n. 7. & 8. ad fin. Padil. in l. 2. c. de seruitut. n. 19. Rebuff. de decim. qu. 13. n. 8. Mench. illustr. c. 87. numer. 1. Gutier. lib. 2. canon. c. 21. num. 60. & 67. latissime Castil. tom. 7. de Tert. c. 14. Rot. in Ciuitaten. Decimarum, 18. Maij, 1596. coram Gipsio, & in Comen. Decimarum, 3. Martij, 1604. coram Ortembergo, & in Taurinen. Decimarum, 18. Maij, 1601. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Sabinen. Decimarum, 1. Iulij, 1609. coram eodem, & in Nonarlen. Decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R. P. D. meo Pireano, vbi fuit dictum, quod si agatur de prescribenda quota in totum, non sufficit possessio; sed requiritur implicitus titulus per immemorale cum fama priuilegij, vel explicitus cum quadragenaria.

Ad prescribendum verò contra illum, qui 56 habet decimas de iure speciali, puta ex donatione, sufficit prescribenti bonam fidem probare, Gloss. verb. titulum, prope fin. vers. & secundum hoc possemus, in c. 1. de prescript. lib. 6. Butr. in c. peruenit, num. 14. de censib. Anchar. conf. 162. sub num. 3. Balb. de prescript. 1. p. 5. princ. q. 8. n. 6. Rot. in Conchen. Decimarum, 20. Aprilis, 1592. coram Cardin. Pamphilio sen. & in Valentina Decimarum de Candia, 12. Maij 1630. coram Card. Pamphilio iun. nunc S. D. N. Innocentio X. Item ad hoc, & vt vna 57 Ecclesia præscribat decimas Episcopo de Iure communi debitas, quas tamen Episcopus nunquam possedit, cum non agatur de iure quaesito, sufficit prescriptio sola quadragenaria cum scientia, & patientia Episcopisita Rip. num. 25. in cap. ad decimas, de causa posses. & prop. & ibi Abb. num. 46. Felin. in c. si diligenti, n. 7. circa fin. vers. secunda reservatio, de prescript. Rot. in d. Sabinen. Decimarum, 1. Iulij, 1609. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.

Intellige tertio, prescriptionem percipienti 58 di decimas intra alienam Parochiam ad noualia

ualia non extendi. Patet, si expendamus præscriptionem priuilegio comparari, iuxta *reg. d. cap. super quibusdam, vers. præterea*, cum aliis suprà citatis; ac subinde cum priuilegium percipiendi decimas non extendatur ad noualia, *cap. suggestum, cap. tua* 25. §. 1. de *decim. c. 2. in princ. & §. 1. illo tit. lib. 6.* Couarr. *lib. 1. var. c. 17. num. 15.* Gutier. *d. c. 21. num. 116.* meritò dicendum est præscriptionem percipiendi decimas ad noualia non esse trahendam; & ita in specie *tex. optim. in c. cum contingat* 29. de *decim. & cap. vlt. §. vlt. eod. tit. lib. 6.* Couarr. *d. cap. 17. num. 13.* Rebuff. *d. tract. q. 14. n. 18. & 25.* Gutier. *d. cap. 21. num. 77.* Monet. *de decim. cap. 4. num. 79. & cap. 5. nu. 110.*

59 Pro quibus etiam facit, quia † in præscriptione debet fieri stricta interpretatio, vt aduertit Marian. Socin. *conf. 275. col. 3. vol. 2.* Monet. *d. cap. 4. num. 81.* ac proinde cum noualia antea non possideantur, ad illa trahi non potest, iuxta illud, quod colligitur ex *reg. sine possessione, de regulis iuris, in 6.* Tantum præscriptum, quantum possessum. Sic aliàs præscribenti decimas in vna villa, seu Parochia, in qua sunt prædia diuersa, & habentia diuersos terminos, si aliqua penitus inculta de nouo redigantur ad culturam, decima inde proueniens soluenda non est, sed illi, ad quem de Iure communi decimæ eiusdem villæ spectant, vt tradunt Rebuff. *d. quest. 14. n. 9.* Gutier. *d. cap. 21. num. 80.* Quod quidem temperandum est procedere respectu ipsius agri, non verò supposito illo respectu fructuum eiusdem; nam, si ager, ex quo siluæ cæduæ, fœni, aut herbæ redditus percipiebantur, & ex his decima, vel alia portio præscribenti soluebatur, de nouo fuerit proscissus, & ad culturam redactus, ex eodem agro decima erit persoluenda, ex frumento, vel alio quocumque fructu, prout bene aduertit Gutier. *d. c. 21. n. 92. & Monet. d. c. 4. n. 89.* Parum enim refert fructus ipsius agri esse mutatos, cum præscriptio realis debeat censerī, id est, concernens terram, non speciem fructuum perceptorum, vt obseruat idem Gutier. *d. loco, n. 94. 103. & 107.* alioquin esset in potestate soluentis priuare aliquem decimis, contra *text. in cap. cum in tua, de decim. †* Sic sanè, si quis præscripserit decimas tritici in aliena Parochia, seminato millio, vel alio, vtique non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi seruntur, secundum Anchar. *in d. c. cum contingat, in fine,* & est communis ex Couarr. *pract. c. 37. nu. 5. in princ.* Rebuff. *d. tract. q. 14. n. 19. & q. 6. nu. 35.* Gutier. *d. loco.*

61 Sic similiter, † qui præscripserit decimas in vna parte fundi, maxime per limites, & clausuram designatis, ita vt vnus dicatur, si postea in altera parte fiat noualis, decima præscribenti soluenda est, vt per Rebuff. *d. q. 14. n. 20.*

Abb. *conf. 71. vol. 2.* Gutier. *d. cap. 21. num. 101.* Monet. *d. tract. cap. 4. n. 84.*

Sed dubitari potest, quid dicendum quando quis præscripserit decimas personales Parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de nouo ad illum locum venerit? Respondendum videtur, quòd præscribens, ab illo decimas habebit: ita in specie Gutier. *d. c. 21. n. 112.* eò quòd talis præscriptio respectu habentium in illo loco, realis est, & præscriptio causata à iure reali extenditur ad omnes illos, aduersus quos præscriptum non fuit: siquidem tunc non dicitur præscriptio in vna persona ad aliam extendi, sed in iam facta respectu generis comprehendī speciem, quæ offertur, quamuis aduersus illam specificè præscriptum non sit, ex doctrina Bart. *in l. miles ita §. 1. ff. de milit. testam.* Accedit, quòd semota aliqua persona ex illa Parochia, & in aliam sese transferente, præscriptio manens in genere habitantium, illam personam non sequitur, eò quòd adhuc in eodem genere verificatur; vnde similiter de nouo veniente, præscriptio in eodem genere habitantium manebit, ac subinde talis, veluti pars illius generis in eodem contenta, decimam personalem soluere tenetur.

Olim in Hispaniis tertiæ decimarum, præcipuè in Toletana prouincia, ornamentis Ecclesiarum & fabricis deputatæ, à quibusdam laicis tenebantur, qui eas in proprios vsus pro magna parte conuertebant: quare Honorius in sua Bulla, incip. *Ex parte tua, sub dat. 17. Kalend. Aprilis, Pontificatus sui anno 3.* Toletano Archiepiscopo concessit vt ad triennium, nullius contradictione, seu appellatione obstante, medietatem dictarum Tertiæ inter Cruce signatos, quos huiusmodi subuentione viderit indigere, secundum prouidentiam suæ arbitrium diuidat. Prouiso vt si alicuius Ecclesiæ fabricam reparatione sic indigere videat, ita vt reliqua medietas ad eam non sufficiat reparandam, illi nihil subtrahat de Tertia memorata. Postmodum Ferdinandus Rex Castellæ occupauit decimarum tertiæ huiusmodi, easque cum offensione diuina suis vsibus applicabat, & ideo Gregorius in sua Bulla, incip. *Quanto charissimum, 16. Kal. Maij, Pontificatus sui anno primo,* mandauit omnibus Episcopis Castellæ, quatenus ipsum Regem vt ab huiusmodi vsurpatione desistat, moneant prudenter, & efficaciter inducant; ipsarum Ecclesiarum Rectoribus districtius inhiibentes ne Balliuis Regiis ipsas præsumant Tertiæ exhibere: quæ constitutio reperitur in archiuio S. Ecclesiæ Tolentanæ *caxa 32.*

Primus omnium Clemens per suam Constit. incip. *Olim clara memoria, sub dat. apud Castrum Nouum,*

Nouum Auenion. diæcesis, quarto Non. Nouembris, Pontificatus sui anno octauo, concessit Alphonso Regi Castellæ, vt duas partes tertiæ portionis decimarum Ecclesiarum terræ sibi subiectæ, in quibus huiusmodi fabricis vsque ad triennium liberè percipere possit pro reparandis castris & terris Regni sui, quæ per Saracenos extiterant occupata, ita tamen quòd si Rex præfatus elapso triennio supradicto per se, vel per alium, seu alios quicquam exigere, vel reciperet de duabus partibus supradictis, eo ipso sententiam excommunicationis incurreret, suæque terra ecclesiastico interdicto subiaceret.

Demum Alexander VI. in sua constit. incip. *Dum indeffessa, sub dat. Idib. Februarij anno Incarnat. Domini 1494.* Ferdinando Regi, & Elisabethæ Regina Castellæ & Legionis concessit vt perpetuis futuris temporibus tertiæ decimarum in Regnis prædictis, & Granatæ percipere & leuare licitè & liberè valerent. Sed quoad Regnum Granatense Innocentius VIII. eisdem Regibus Ferdinando & Elisabethæ concessit omnes & singulos fructus, redditus, & prouentus decimales in toto illo Regno pro tempore prouenientes, ea tamen conditione quòd ipse Ferdinandus & Elisabetha Reges ex eisdem fructibus competentem dotem & portionem Archiepiscopo Granatensi, & præfati Regni Episcopis, & Cathedralium ac Collegiarum Ecclesiarum huiusmodi Capitulis, nec non beneficiatis & hospitalibus, ipsorumque hospitalium, & dictarum Ecclesiarum fabricis assignare deberent, & tenerentur: & deinde Paulus III. in sua constit. incip. *Exponi nobis, sub die 22. Iulij 1541.* declarauit monasteria, domus, & Ordines, eorumque Prælatos, Conuentus, Fratres, & personas ad decimarum huiusmodi solutionem iuxta dispositionem, & formam, ac tenorem Iuris communis, quibuscumque priuilegiis non obstantibus, teneri, & efficaciter obligata ac obligatos existere.

§. III.

A quibus personis decimæ sint persoluedæ?

S V M M A R I V M.

- 1 Parochiani omnes fideles, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati.
- 2 Reges, Principes, ac etiam ipsi pauperes, tenentur ad decimarum solutionem.
- 3 Iudei, & alij infideles non tenentur ad so-

lutionem decimarum personalium.

- 4 Decimas prædiales soluere cogendi sunt Iudei, & infideles, respectu possessionum, quæ sunt in prouincijs Christianorum; non verò respectu illarum, quas infideles ipsi in suis prouincijs habent, vt num. 5.
- 6 Clerici in quantum sunt fideles non habito respectu ad clericatum, tenentur soluere decimas Parocho illius Ecclesiæ, in cuius territorio commorantur.
- 7 Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales considerantur, non sunt debitores decimarum.
- 8 Clerici non tenentur ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum.
- 9 Parocho non sunt soluendæ decimæ ex prædijs eiusdem Ecclesiæ, quorum fructibus ipsi Clerici clericali iure viuunt.
- 10 Clerici tenentur soluere decimas ex fructibus prædiorum secularium, quæ seculari iure, puta hereditario, emptiois, vel alio quouis titulo compararunt.
- 11 Clerici ex lucris, ac redditibus suis temporalis titulo acquisitis per se, & personali debito obligantur ad decimas præstandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.
- 12 Priuilegio Romani Pont. potest dari exemptio à solutione decimarum, dummodo ministris congrua, & sufficiens sustentatio remaneat.
- 13 Priuilegium Papæ potest aliquos, siue in parte, siue in totum, eximere à solutione decimarum, manente sufficiente Parochi sustentatione.
- 14 Priuilegium, quo quis, siue in parte, siue in totum, à solutione decimarum simpliciter eximitur, non extenditur ad noualia, quæ ex post facto orta fuerint.
- 15 Priuilegium de percipiendis decimis simpliciter concessum ad noualia non extenditur.
- 16 Cap. ex parte il. 3. de decim. declaratur.
- 17 Religiosi omnes sunt exempti priuilegio in iure scripto, à solutione decimarum, de noualibus tantum, quæ proprijs manibus, seu sumptibus excolunt.
- 18 Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij priuilegio in iure scripto non tenentur soluere decimas prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus excolunt.
- 19 Priuilegia Cisterciensibus, Templarijs, & Hospitalarijs concessa circa decimas non soluendas, non suffragantur respectu portionis colonorum, neque respectu arrendatariorum, neque respectu prædiorum locatarum ad pecuniam.
- 20 Cap. ex parte il. 1. de decimis, reuocatum est per tex. in c. nuper. 34. eodem tit. non verò quoad partem, ubi agitur de animalibus, vt num. 47.

21 Monachi

- 21 Monachi Celestini, & Cluniacenses, }
 22 Monachi Congr. Cassinen. } obtinet
 23 Monachi Congr. S. Benedicti Vallis. } exemptio-
 24 Monachi Eremiti Camalduleni. } ne à so-
 25 Monachi B. M. Montis Virginis, } lutione
 26 Sylvestrini, } decima.
 27 Fratres B. M. de Mercede, } rñ præ-
 28 Fratres S. Antonij Viennen. } ditorum.
 29 Cruciferi, } suorum,
 30 Fratres Prædicatores, } quæ pro-
 31 Fratres Cōuentuales S. Francisci, } prijs ma-
 32 Canonici Regulares S. Saluatoris, } nibus,
 33 Monachi S. Basilij, } & sum-
 34 Minimi S. Francisci de Paula, } ptibus
 35 Carthusiani, } excolūt.
 36 Moniales S. Clare, }

- De Conuersis, vel Confratribus media Crucis,
 del Thao Ordin. Hierosol. Virginibus item,
 & viduis aliisque mulieribus tertij Ordinis S. Francisci, S. Dominici, S. Augustini, B. Maria de Monte Carmelo, Redemptoris captiuorum, Minimorum & sanctissime Trinitatis, aliorumque Ordinum, Beatae nominatis, & Patribus Societatis Iesu, quid? ibid.
- 37 Cap. nuper. 34. de decim. est necessaria derogatio expressa in priuilegijs eximentibus à decimarum solutione.
- 38 Exemptio à decimis non suffragatur, nisi in specie derogetur c. nuper. 34. de decim.
- 39 Priuilegium habentes non soluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel sumptibus colunt, debent soluere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt.
- 40 Priuilegia exemptionis à solutione decimarum sunt personalia, non autem realia: & ideo non transcunt ad colonos, arrendatarios, seu emptores prædiorum.
- 41 Papa communicando priuilegia alicuius Religionis in quibus adest expressa exemptio à solutione decimarum, alteri Religioni non censetur etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentio.
- 42 Parochus manutenendus est in possessione exigendi decimas ratione prædiorum acquisitionum per Regulares, donec doceant de sufficienti priuilegio.
- 43 Prædia decimarum solutioni obnoxia ad Regularium Monasteria transeunt cum suo onere, ac proinde Regulares tenentur illas soluere Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priusquam bona ipsa in Monasterij proprietatem transuissent.
- 44 Priuilegia eximentia à solutione decimarum amittuntur si incipiant esse enormiter lesina Ecclesie Parochiali.
- 45 Priuilegium quando dicatur enormiter la-

dere spectat ad declarationem Papæ.

- Exemptio de non soluendis decimis ex concessione Sedis Apostol. an effectum sortiatur, in præiudicium iuris tertiarum Regis Hispaniæ, remissum ibid.
- 46 Religiosi omnes priuilegio in iure scripto eximuntur à solutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipsi nutriunt.
- 47 Cap. ex parte il. 1. de decimis, discutitur.
- 48 Leprosi in communi uiuentes de hortis suis, qui sunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium suorum decimas soluere non coguntur.
- 49 Episcopus non potest alicui concedere immunitatem à solutione decimarum per viam priuilegij.
- 50 Episcopus non potest contra Concilium dispensare.
- 51 Episcopus poterit interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum.
- 52 Episcopus poterit decimas, quas nunquam possedit, post earum recuperationem, vel illas ad opus suum retinere, vel secundum discretionem à Deo sibi datam, alteri Ecclesie concedere.
- 53 Decimas quas aliquando possedit Episcopus, si reuertantur ad mensam Episcopalem, non potest ipse transferre in personam, quæ nunquam moritur.
- 54 Decimas aliis Ecclesiis concedere poterit Episcopus cum aliqua causa.
- 55 Episcopus non potest ius percipiendi decimas laicis concedere.
- 56 Decimarum in concessione laicis faciendæ, est adeo necessaria auctoritas Sedis Apostol. ut non sufficiat immemorabilis absque fama priuilegij.
- 57 Bene placitum Apostol. quando est reseruatum in concessione iuris decimandi facta laicis, præsumitur ex lapsu triginta annorum, non ultra.
- 58 Episcopus ex quibus causis possit laicis decimas concedere, ostenditur.
- 59 Prælati inferiores poterant ante Conc. Lateranense decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed ex eo fuit illis hoc prohibitum: sed verius, ut n. 61.
- 60 Decima si laicis concessa reperiantur, & nesciatur an post, vel ante Concilium Lateranense fuerint concessa, post Concilium concessa censentur.
- 62 Cap. 2. §. sanè, de decim. lib. 6. declaratur.
- 63 Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre possint, ostenditur.
- 64 Consuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à solutione decimarum, si adhuc remaneat Parocho congrua sustentatio.

- 65 Consuetudo valet, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio persoluantur.
- 66 Consuetudo valet, ut ex certis fructibus, puta fieno, olco, decima non soluantur.
- 67 Consuetudo valet, quod ex eodem prædio una Ecclesia decimas maiores percipiat, & alia minores.
- 68 Consuetudine potest introduci, ut decima uni Ecclesie, alias debita, alteri adscribantur, & solvantur.
- 69 Consuetudo non soluendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita, probari cum requisitis immemorialis, seu legitima prescriptionis.
- 70 Consuetudo operari potest circa omnes decimas personales in pluribus prouincijs.
- 71 Consuetudo in soluendis decimis est consideranda.
- 72 Consuetudo in solutione decimarum qua sit attendenda, loci vicinioris, an loci ubi prædia existunt, vel ubi fit solutio decimarum, an diocesis; ostenditur.
- 73 Consuetudo specialis præferenda est generali.
- 74 Consuetudo illa potius est attendenda, quæ fauet Parochiali, quam quæ fauet prædiali Ecclesie.

MNES fideles Parochiani, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati; cum enim omnes recipientes spiritualia, teneantur soluere decimas, ut in princ. huius cap. ostendimus, & omnes fideles Parochiani à suis Parochis recipient ecclesiastica Sacramenta; de ratione enim Parochianorum est, ut tanquam Parocho subditi, prædicta Sacramenta ab alio non suscipiant; qui ob id proprius Sacerdos appellatur, Sor. in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 2. Nau. in cap. placuit, num. 124. de penit. dist. 6. recte fit, ut omnes fideles Parochum, nisi exempti esse dicantur, ad decimarum solutionem sint obligati, cap. ex transmissa 23. & c. à nobis 24. ibi, quilibet, de decim. Rebus. de decim. q. 5. à princip. Hieronym. Carat. de inrib. parochial. tit. 5. cap. 9. Azor. institutionum moralium par. 1. lib. 7. q. 7. cap. 24. quæst. 1. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 19. num. 87. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu, cap. 15. n. 1. Less. de iustit. tom. 1. lib. 2. cap. 39. dub. 5. n. 22. Fagundez in quinque Ecclesie præcepta, præc. 5. lib. 2. cap. 1. num. 1. Monet. de decim. cap. 5. à princip. ubi n. 26. ait quod Reges, & Principes tenentur ad decimarum solutionem: & n. 28. quod & ipsi pauperes, quibus tamen decima in maiori parte sunt remittenda, si id necessitas postulauerit, Benincas. de paup. in 6. spec. de iud. Caroc. cap. 5. num. 6. & 7. Vnde

Inferitur primo, Iudeos, & alios infideles non teneri ad solutionem decimarum. Di-

Barbos. de Parocho Pars III.

ximus supra omnes fideles Parochianos obligari ad decimas persolueudas; atqui infideles, neque fideles sunt, neque Parochiani, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 5. de his, qui foris sunt, nihil ad nos, habetur in cap. gaudemus, de diuort. Igitur, &c. Probat Carolbar. tex. à speciali in cap. ex transmissa 23. de decim. tradunt Gloss. verb. persolueudas, in c. de terris, illo tit. Lambert. de iure patron. lib. 1. p. 1. quæst. 7. art. 3. num. 3. quorum resolutio vera est in decimis personalibus, cum illarum nullo modo infidelis debitor sit, ut tenent Gloss. verb. persolueudas, ibi, unde personales decimas non persolunt in d. cap. de terris, ubi Butr. sub num. 2. vers. vel oppono. Sor. de iustit. lib. 6. quæst. 4. art. 4. Suar. d. lib. 1. c. 16. num. 4. vers. in qua distinctione, Azor. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 24. q. 3. Monet. d. cap. 5. num. 38. Ricciul. de iure personarum extra gremium Ecclesie, existent. lib. 2. cap. 9. numero 1. Fagundez dict. præc. 5. lib. 2. cap. 1. ex num. 4. arat. dict. tit. 5. cap. 9. vers. infideles Machado in su perfeito Cõfessor y Cura de Alma, lib. 3. p. 4. tract. 10. docum. 1. num. 3. Trullench. in exposit. Decalog. lib. 3. cap. 3. dub. 10. num. 1. Castr. Palao in opere morali, tom. 2. tract. 10. disp. vnic. puncto 11. n. 1. Probat ratione: etenim, cum decima in sustentationem Clericorum ministrantium, & ratione Sacramentorum à subditis Ecclesie dari iubeantur, ita ut prædicta non administrarentur, nulla ratione exigi deberent, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 9. ibi, si nos vobis, &c. & infideles non sint subditi Ecclesie, nec in gremio illius existere dicantur; insuper Sacerdotes quidam spirituale illis non ministrent; recte sequitur, ut eisdem Sacerdotibus nullum ius competat aduersus illos, nec illi decimarum debitores esse dicantur. Quamuis contrarium in his decimis personalibus tuerent Gloss. in c. quanto, subfiguratione casus, in fine, de usur. & in cap. decima, 16. quæst. 1. quam sequitur Ancharan. in dicto cap. de terris, sub num. 1. & ibid. Abb. n. 6. Rebus. d. tract. quæst. n. 11.

Pro quibus facere videtur, quod infideles sub potestate, & dominio Dei existunt, ac proinde cum in eiusdem dominij vniuersalis signum decima sint reseruata, necessario videtur dicendum infideles ad illarum solutionem esse obligatos; siquidem in illis reperitur ea ratio, propter quam decima instituta sunt. Sed facile responderetur reservationem illam non fuisse factam in vniuerso Orbe, sed solum in terra Chananorum à Deo, populo Israëlítico donata, ac proinde prædicta reservatio non respexit illos, qui in alijs regionibus habitabant; & eò maxime, quia illa sustentationis moderatio Levitis conuebat; propterea per præceptum indictum illi populo; ut solveret eis decimam partem fructuum, alij non compre-

Z hende

henderebatur; quòd similiter Ecclesia pro suis Sacerdotibus adinstar illius præcepti imperavit suis subditis, quòd præcepto illos qui illius fidem nunquam amplexi sunt, nequaquam comprehendere, ut eleganter Sot. lib. 9. de instit. questione quarta, art. 4. col. 4. in fine; unde necessarium dicendum est, infideles ad tales decimas persolvendas nullo modo obligari: quod quidem aliquatenus temperandum videbatur, ut procedat respectu ipsarum decimarum, non respectu satisfactionis illius interesse, quod Ecclesia parochialis est perceptura ab alio Christiano, qui poterat in eadem Parochia habitare; tale enim Ecclesia petere poterit, ne aliàs defraudetur: & ita in specie tradit gloss. verb. prætextu, in d. c. tua nobis. Abb. in d. c. de terris. n. 6. Sot. d. art. 4. col. 3. ad fin. licet prætextus ille, quòd Ecclesia defraudetur, non mihi solidus videatur: quia decima personalis debetur intuitu laborum, d. cap. decima, 16. quest. 1. d. cap. ad Apostolicam, & cap. ex transmissa, de decim. ergo hac ratione posset Ecclesia parochialis interesse prætereundum à quocunque Nobili fidei non laborante, vel industriam non exercente, propterea quòd si Nobiles ibi non habitarent, possent in illis domibus habitare artifices, vel alij industriosi homines, ex quibus posset Parochialis decimam recipere: ut bene observat Riccius. d. cap. 9. n. 4.

Ad decimas verò prædiales persolvendas cogendi sunt Iudæi, & infideles, respectu tamen possessionum, quas ipsi in terris Christianorum titulo emptionis, vel alio compararunt, prout colligitur ex text. in d. cap. de terris, ibi, vel possessiones penitus renunciandas, & ibi, compellas, quæ verba non verificantur, nisi respectu possessionum, quæ sunt in provinciis Christianorum, & melius ex c. quanto, pen. de usuris, ibi, quas à Christianis, & c. Xuar. alleg. 28. num. 4. & 5. Azor. d. lib. 7. cap. 24. q. 1. Vasq. in opuscul. de benefic. c. 1. §. unic. dub. 9. Bask. verbo Decima, num. 5. Machado d. docum. 2. num. 2. Monet. dicto cap. 5. à n. 36. ubi extendunt ad Paganos, Turcas, & Hæreticos. Probatur ratione: etenim, cum decimæ prædiales ab eisdem prædiis ad illas obligatis ita debeantur, ut respectu illorum onera realia censeantur, & infideles teneantur ad omnia onera realia respectu possessionum, quas in provinciis Christianorum possident, arg. tex. in d. l. Imperatores. ff. de publican. & vectig. rectè fit, ut prædicti infideles respectu talium decimarum, attento iure, debitores esse censeantur, prout Sylvest. tradit verb. Decima, n. 13. Accedit: quia Ecclesia non debet fraudari à suo iure quæsito in prædio propter infidelitatem acquirentis, à quo iure necessarium fraudatur, si decimæ prædiales in hoc casu ab infidelibus non solvantur, prout confide-

rat tex. in cap. de terris. vers. ne forte, & in d. cap. quanto, in fine.

Utrum autem ista decimarum solutio fiat ab infidelibus, ut de decima formali, an verò tanquam de onere annexo, dubitari potest; nam Oldrad. conf. 91. Mantu. conf. 188. col. 2. & Abb. in d. cap. de terris. sub n. 5. videntur tenere, quòd fiat tanquam de decima vera, & formali, ex eo, quòd decimarum realium solutio est de iure diuino, d. cap. tua nobis, de decim. ac proinde ad eam obligantur etiam infideles, quia & ipsi tenentur recognoscere Deum, ut supremum Dominum. Sed contrarium, quòd scilicet solutio fiat, ut de onere, per text. in d. cap. quanto. §. fin. de usur. innuere videtur gloss. in d. cap. de terris, dum rationem assignat, quòd ad eum spectat fructuum onus, ad quem spectat fructuum perceptio: sequitur Suar. d. lib. 1. cap. 16. ex num. 6. usque ad n. 13. ubi n. 8. & 11. ad fundamentum contrariæ sententiæ respondit, præceptum de decimis realibus persolvendis esse quidem de iure positivo, quod non fuit datum omnibus hominibus, sed populo Israëlitico, & consequenter hodie non extendit nisi ad fideles.

At verò respectu possessionum, quas infideles in suis Provinciis habent, non tenentur ad decimas prædiales persolvendas, eò quòd cessat in prædiis ius acquisitum per Ecclesiam, & in ipsis infidelibus cessat ratio, propter quam debitum decimarum constituitur. Non obstat, quòd sicut Ecclesiæ cura est infidelibus Baptismus, & deinde alia Sacramenta ministrare; ita quoque videntur illi teneri in Christianismum nomina sua dare, & Sacramenta suscipere; & ideo cum ratione Sacramentorum decimæ debeantur, ut in princ. huius cap. diximus; utique dicendum videbatur voluntatem infidelium non esse Ecclesiæ imputandam, & sic non debere fraudari à suis decimis, quæ eidem Ecclesiæ debita sunt. Satisfit enim dicendo cum Sot. d. art. 2. col. 4. in princ. quòd licet omnes mortales ad fidem suscipiendam teneantur; donec tamen illam profiteantur, nequaquam nostris legibus obligantur, neque nostris Prælati obediunt, quandoquidem præceptum directè in illos non dirigitur, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 5. De his, qui foris sunt, & c. ac subinde cum cesset obligatio legis, cessat quoque obligatio persolvendi decimas, quantumcunque ex parte Ecclesiæ non deficiat voluntas administrandi illis Ecclesiastica Sacramenta. Quòd si possessiones iam aliquando in potestatem Christianorum perveniant, tunc non solum decimæ ex illis persolvendæ sunt, & infideles illarum sunt debitores in futurum; verum etiam tempore præterito

to considerato, ratio habebitur prateritarum decimarum, si prædictæ possessiones iterum ad gremium Ecclesiæ reducantur: nam, cum talia prædia non ita transeant in infideles, quin penes illos dominia, & obligationes retineantur, ita ut recuperata attentata rei veritate, ut saltem iure postliminij apud Christianos semper existere censeantur, ut probat opt. tex. in cap. prima actione, 16. q. 4. facit text. in l. si captivus, 20. vers. fuerum. ff. de captivis, resoluti D. Barbof. in l. diuortio, §. interdum, num. 7. ff. soluto matrimonio. rectè fit, ut respectu illorum propter ius Ecclesiæ quasi- tum, prædicti infideles debitores decimarum etiam prateritarum esse censeantur: aduertit in specie Abb. in d. cap. de terris, num. 5. in fine, dicens debere Ecclesiam, cui debentur, cum illis misericorditer agere.

6 Infertur secundò Clericos, in quantum sunt fideles, non habito respectu ad clericatum, teneri soluere decimas Parocho illius Ecclesiæ, in cuius territorio commorantur. Diximus supra, omnes fideles Parochianos, nisi exempti proponantur, ad decimas soluendas obligari: atqui Clerici habitantes in territorio alicuius Ecclesiæ, fideles Parochiani sunt; nec epim, ex eo, quòd sunt Clerici, de obligantur à subiectione Parochiæ suæ, iuxta resoluta per Doctores in cap. omnis utriusque sexus, de Penit. & remiss. Igitur, &c. Probat Corollar. tex. in c. 2. vers. illi vero, & in cap. commissum 4. de decim. tradunt Sanct. Thom. 2. 2. q. 87. art. 4. Sot. lib. 9. de Iustit. q. 4. art. 4. Cou. qui alios refert, var. lib. 1. cap. 17. num. 8. vers. 1. Lessi. de Iustit. lib. 2. c. 39. dub. 5. n. 23. Gutier. 2. Canoniar. quest. cap. 21. n. 26.

7 Fagundez d. præcept. 5. lib. 2. cap. 2. à n. 1. Machado d. docum. 2. num. 5. Villalob. in sum. p. 2. tract. 33. dis. 4. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1. cap. 17. num. 3. Castr. Palao tom. 2. operis moralis tr. 10. disp. unic. puncto 11. n. 3. & 4. Trullench in exposit. Decalogi. lib. 3. cap. 3. dub. 10. num. Clerici verò, ut tales considerati, non sunt debitores decimarum ex illis bonis, in quibus tanquam tales considerantur: siquidem sic considerati non sunt Parochiani: de ratione enim Clerici est, ut aliis spiritualia ministret: ac proinde cum decimæ ratione administrationis spiritualium debeantur à Parochianis, quibus illa facta est, utique Clerici, quibus, in quantum tales, prædicta administratio non fit, ac propterea non dicuntur Parochiani, ad decimarum solutionem non tenebuntur. Ex his iam

8 Primò colligitur Clericos non teneri ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum. Paret, si expendamus respectu illorum fructuum, non Parochianos, sed Clericos ministrantes spiritualia considerari: unde nil mirum, si ex illis soluere

Barbof. de Parocho Pars III.

decimas non teneantur: Ita in specie probat tex. in d. cap. 2. in princip. qui necessario sic intelligendus est, eò quod Pontifex ibi adducit exemplum Leuitarum, quos constat nihil aliud possedisse, quàm decimas, quas loco beneficiorum obtinebant, ut habetur Iosue cap. 15. in fin. & Numer. c. 18. ac proinde ut similitudo rectè procedat, tex. ille in princ. necessario intelligendus est de beneficiis Clericorum, prout in illis resoluunt S. Thom. & Sot. ubi sup. à; vel interpretandus, ut probet Clericum non debere decimam soluere Clericis ex illis decimis, quas ipse percepit, sicut aiunt Rebuff. quest. 5. num. 6. Monet. d. cap. 5. quest. 1. num. 8. & Azor. d. cap. 24. quest. 5. Quicquid aliter, atque aliter intelligere nitantur Perez l. 1. prope fin. vers. est & aliud. tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 67. Suar. d. tract. 2. de decim. lib. 1. c. 17. n. 23. Franc. Leo in thesauro fori eccles. par. 2. cap. 12. de decimis, à n. 52. Bellet. disquisition. clerical. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 12. à n. 35. Valer. Reginal. in praxi fori penit. lib. 19. n. 88. Vasq. in Opusc. de benefic. c. 1. quest. unico, dub. 8. Marc. Anton. Genuens. in pract. eccles. q. 628. Paul. Layman. in Theologia moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 3. Lessi. de Iustit. lib. 2. c. 39. dub. 5. n. 23. ubi intelligit de clericis eiusdem Ecclesiæ.

Sic sanè ÷ decimæ non sunt soluendæ Parocho ex prædiis eiusdem Ecclesiæ, ex quorum fructibus ipsi Clerici clericali iure viuunt, prout in specie resoluunt Doctores supra citati: si modò prædicta prædia etiam dotalia Ecclesiæ fuerint intra limites eiusdem, aliàs secus, ut tradunt gloss. verb. nullo, in cap. 1. de censib. Abb. num. 6. in d. cap. 2. & in c. nuper, notab. 1. de decim. Rebuff. d. quest. 5. nu. 20. Couar. d. lib. 2. cap. 17. n. 8. vers. secundo. Azor. d. quest. 5. Valer. Reginald. d. num. 88. Gutier. d. cap. 2. num. 54. Bellet. d. §. 12. num. 36. Quicquid indistinctè contrarium sentiant gloss. 1. in d. c. 2. ibi, hoc intellige de dote Ecclesiæ, de qua Clerici non debent dare decimas, S. Thom. d. art. 4. Balb. de præscript. p. 5. princ. q. 7.

Vtrum ex fructibus personalibus, quos ipsi Clerici ex officio clericali accipiunt, soluere teneantur decimas personales? Dicendum est, quòd similiter non tenentur, ex supradicta ratione: & ita fatentur Couar. d. cap. 17. num. 8. vers. 1. Monet. d. cap. 5. n. 4.

Colligitur secundò Clericos teneri soluere decimas ex fructibus prædiorum sæcularium, quæ sæculari iure, putà hereditario, emptio- nis, vel alio quouis titulo compararunt. Paret, si expendamus respectu huiusmodi prædiorum magis Parochianos, quàm Clericos considerari, ac proinde nil mirum, si decimas soluere teneantur. Ita in specie probat tex. in d. cap. 2. vers. illi professi, sic necessariò intelligendus: tradunt Sot. d. q. 4. art. 4. Couar. d. cap.

Z 2 d. cap.

d. cap. 17. n. 8. vers. primum hinc constat. Azor. *d. quas. 5.* Moner. *d. cap. 5. num. 3.* Fagundez *d. cap. 2. num. 4.* Gutier. *d. lib. 4. Canon. cap. 11. num. 32.* me citato Trullench. *d. dub. 10. num. 2.* vbi intelligit *cap. nouum genus. hoc tit.* loqui de pradiis, quæ sunt dotes Ecclesiæ: & *num. 3.* tenet illam Parochiam quæ de nouo acquirit aliquos agros vel proprietatem intra terminos alterius Parochiæ emptione, vel testamento, aut donatione, teneri decimas ei soluere de campis acquisitis: & *numero 4.* resoluit Parochum de iure communi teneri ad decimas prædiales ex his prædiis, quæ titulo seculari acquirit: latè Aloyf. Ricc. *in praxi rerum fori eccles. decis. 605. in 1. edit. aliàs resol. 429. in 2. edit.* vbi probat Clericum teneri soluere decimam de eo, quod percepit ex patrimonio, ad cuius titulum fuit ordinatus. Quod ampliandum est primò: siue prædicta prædia sint in aliena, siue in propria Parochia: vtroque enim casu procedit ratio de qua *suprà.* Ampliandum est quoque, siue Clerici sint Rectores earundem Ecclesiarum, vt aduertunt S. Thom. & Couarr. *locis proximè citatis*, siue Episcopali, seu quacunque alia dignitate præfulgeant, iuxta tex. per locum à speciali *in cap. questi. 16. quest. 1.* Gutier. *d. cap. 12. num. 2.* Nec refragatur dicere, quòd Prælati exempti non subsunt Parocho, arg. tex. vbi gloss. & Doctor. *in cap. ult. de Penit. & remiss.* Siquidem respondetur illos Prælatos non subesse Parocho per accidens, quia scilicet alteri subiiciuntur, nempe Romano Pontif. vel Prælato superioris: sed nihilominus attentà rei naturâ Parochianos esse sicut sunt alij fideles, arg. tex. *in d. c. omnis vtriusque sexus*: & inde est, quòd illorum familia remanet subiecta ipsis Parochis, vt aduertit Sot. *in 4. distinct. 18. quest. 4. art. 2. col. 8.* facit tex. *in d. c. questi.*

11 Colligitur *tertiò*, Clericos ex lucris, ac redditibus suis temporali titulo acquisitis per se, & personali debito obligari ad decimas præstandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent: vt per Couar. *d. cap. 17. num. 8. vers. primum, hinc constat.* Suar. *d. lib. 1. c. 17. num. 21.* Rebuff. *d. q. 5. n. 9.* Fagund. *d. præc. 5. lib. 2. cap. 7. num. 2.* Moner. *d. cap. 5. numer. 4.* Paul. Laymann. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 2.* vbi aduertit, quòd licet hæc resolutio hodie nullum vsum habeat in decimis merè personalibus, quippe quas nec laici, multò minùs Clerici pendere solent: locum tamen habet in terris noualibus, quas si excolat Clericus, cum antè nullum, aut modicum fructum afferrent, ad decimas Parocho suo ex illis soluendas obligari incipit, non per accidens ratione rei, siue terræ, sed per se, & ratione propriæ personæ.

12 Inferitur *tertiò* resolutio ad illum quæstionem vtrum priuilegio Romani Pontificis pos-

sit dari exemptio à solutione decimarum? In qua partem affirmatiuam in specie tenuerunt Doctores communiter *in c. à nobis, de decim. Dec. cons. 113. num. 2.* Couarr. *lib. 1. var. cap. 17. num. 9.* Gutier. *cons. 5. num. 8.* & Canon. *quest. lib. 2. cap. 21. num. 26.* & 130 Fr. Ludou. Miran. *da in man. Prælat. tom. 2. quest. 49. artic. 6.* Moner. *de decim. cap. 5. nu. 46.* Lessi. *de Iustit. lib. 2. cap. 39. dub. 5.* Soar. *d. lib. 1. c. 18. n. 1.* Fagund. *d. præc. 5. lib. 2. c. 4. n. 1.* Piafec. *in praxi Episcop. par. 2. cap. 4. n. 63.* nouissimè Hieron. Roderic. *in compendio quest. Regular. resol. 50. n. 2. cum seqq.* latè Trullench. *d. c. 3. dub. 11. princ.* Pro quibus faciunt plura lura, quæ circa solutionem decimarum de priuilegiis Romanorum Pontificum mentionem faciunt, prout est tex. *in d. cap. à nobis, ibi, exemptis, & in cap. suggestum 9. & in c. ex parte 10. & in cap. ad audientiam 12. & in cap. pen. de decim. & in cap. si de terra 6. & in cap. accedentibus 15. & in c. dudum 31. de priuileg.* Faciunt etiam plura alia priuilegia, quæ non solum aliquibus Religiosis circa decimas non soluendas à Summis Pontificibus sunt concessa, de quibus *infra* mentionem faciemus: sed etiam Regi Catholico pro Regnis Granatæ, & Valentia, ac aliis Proceribus per totam Hispaniam, vt constat ex *decis. 702. p. 1. diuers. & decis. 665 par. 3. recent.* quæ quidem priuilegia nequaquam Pontifices concederent, si ad illa concedenda potestatem non haberent.

Laborant tamen gloss. & Canonistæ nostri, tenentes decimas esse de iure diuino, in assignanda ratione, ob quam contra illud dispensare videatur Summus Pont. cum tamen aliquin non possit, vt videtur probari ex *cap. sunt quidam, & c. statuta, 25. quest. 1. cap. litteras, de restit. spol. & ex c. cum ad Monasterium, in fine, de statu Monach.* & quentur plures, quos plena manu citauit *in tr. de iure ecclesiastico. lib. 1. de personis, cap. 2. de potest. & auctorit. Romani Pont. num. 119.* In primis gloss. *verb. exemptus, in d. cap. à nobis*, existimat per talem concessio- nem exemptionis non tolli omnino ius naturale, aut diuinum, quo debetur congrua sustentatio: sed solum limitari in illo casu particulari, quo suo priuilegio aliquem eximit à solutione decimarum: quod quidem prædicta gloss. existimat non esse inconueniens, vt fiat à Pontifice. Sequitur glossæ explicationem Dec. *vbi sup. & in c. cum ordinem, in princip. de rescript.* dicit receptum Mench. *illustr. cap. 80. num. 11.* Verùm hæc gloss. explicatio non placet: conuincitur enim in primis, quia supposita illius explicatione non valeret tale priuilegium exemptionis absque iusta causa, eò quòd sine illa deficit potestas dispensandi in iure naturali, & diuino, vt ostendimus *dist. cap. 2.* & tamen apparet prædictum priuilegium validum esse, quantumcunque sine iusta causa concedatur, vt fatentur multi ex *suprà*

prà relatis. Conuincitur etiam, quia talis causa iusta non præsumeretur in dicto priuilegio, nisi per ipsum concedentem esset expressa, iuxta tradita per Doctores in *cap. quæ in Ecclesiis, de constit.* quod tamen non videmus in multis priuilegiis, quæ circa exemptionem decimarum sunt concessa, prout plura reperiuntur. Vnde alij Doctores existimant Pontificem non aduersari Iuri naturali, & diuino in concedenda exemptione decimarum, eo quod tantummodò illud ius decimarum eodem diuino, & naturali Iure debitum dicitur remittere, prout in effectu tradit Gutier. *d. cap. 21. n. 26.* & ante illum aperte Sylu. *verb. Decima, n. 11.* Pro qua declaratione facit, quia in decimis, sicut in aliis rebus spectantibus ad Christi patrimonium, habet Ecclesia ius administrationis, vt resoluit Abb. *num. 20.* & alij in *c. cum super, de caus. posses. & prop.* quocirca, sicut procurator cum libera administratione censetur habere speciale mandatum ad distrahendas res domini constituentis, iuxta *tex. in l. procurator, ff. de procurat.* ita quoque Ecclesia censetur habere prædictum speciale mandatum, ac subinde nil mirum, si Pontifex suo priuilegio distrahens remittat prædictum debitum decimarum, iuxta *reg. tex. in c. sine exceptione, 12. q. 2.* Sic similiter idem Pontifex dispensat in voto, cuius obligationem Iuris diuini esse constat. Quæ quidem explicatio, licet defendi valeat, nobis tamen placere non potest; si quidem illa remissio fieri potest à Pontifice circa illa, quæ sunt in illius administratione, & nullum nisi Ecclesiæ resultat præiudicium, iuxta *reg. tex. in cap. 2. de præbend. lib. 6.* nihilominus tamen dato præiudicio in tali remissione. Ius naturale, & diuinum offenditur ex *reg. tex. in cap. 1. vers. nec nos, de causa posses.* quod præiudicium apparet fieri Parocho, cui ius quæsitum est ad recipiendas decimas à suis Parochianis. At Monet. *d. cap. 6. num. 53.* putat Papam posse aliquibus immunitatem à decimis concedere; non autem in vniuersum præceptum de decimis soluendis tollere: quia primo casu Iuri humano Pontificio, non verò naturali, aut diuino derogat; in secundo verò, quia tale decretum esset irrationabile, nec conueniens Christianæ Reip. cuius interest spiritualium ministros inopes non esse; & quia Iuri naturali, & diuino congruit, vt laborantes in vinea Domini mercedem aliquam decentem à laicis accipiant, quique spiritualia seminant, temporalia metant. Sed non hæc explicatio difficultatem absoluit.

Quare Ego pro vera declaratione aduertendum existimo, exemptionem decimarum dupliciter posse considerari; vel enim talis est, per quam ministri sustentatio offenditur, *Barbos. de Parocho. Pars III.*

vel rursus talis proponitur, quæ concessa adhuc remanet prædicti Ministri congrua, & sufficiens sustentatio. Meminit huius diuisionis Couar. *variæ lib. 1. cap. 17. num. 9.* Gutier. *d. cap. 21. num. 29.* Hoc supposito, resoluendum est in priori casu priuilegio Romani Pontificis fieri non posse, vt talis exemptio procedat; siquidem congrua Ministri sustentatio, quæ in hac specie offenditur, & aufertur, Iure diuino debita est, vt *suprà* ostendimus; quod quidem Ius diuinum, & naturale; priuilegium Romani Pont. offendere nequit. Non sic dicendum in posteriori casu, in quo per priuilegium illius talis exemptio concedi potest: siquidem præceptum de soluendis decimis, quatenus excedit prædictam congruam Ministri sustentationem, non est diuinum, seu naturale, sed solum humanum, contra quod priuilegium dari potest, Ex his

Colligitur *primò* posse priuilegium aliquid, siue in partem, siue in totum, eximere à solutione decimarum; utroque enim casu manente sufficiente Parochi sustentatione, verificatur ratio, de qua *suprà*, prout in specie resoluit Couar. *citato loco*, Gutier. *d. cap. 21. num. 29.* Azor. *d. lib. 7. cap. 37. ques. 6.* Nec obstat dicere, quod axioma illud diuinum, *Dignus est operarius mercede sua*, sine dubio adstringit omnes illos, ad quorum utilitatem operarius ipse laborat, ac subinde omnes debere concurrere in ministrando cibo, iuxta illud Pauli 1. *ad Corinth. 9. ibi, Quis suis stipendiis militauit unquam?* Vnde cum Parochus ad omnium Parochianorum utilitatem laboret, videtur dicendum, quod, quantuncunque ille Parochus, sufficientem habeat alimoniam, nihilominus tamen, attento Iure naturali, & diuino, debitores sunt decimarum, & consequenter nullus ex prædictis Parochianis potest priuilegio eximi, saltem in totum à solutione decimarum. Satisfit enim, si aduertamus prædictum axioma procedere quidem collectivè, ita vt in illa Parochia ab illa immediata Parochus habeat cibum, hoc est, congruam sustentationem pro ministrandis spiritualibus omnibus illis, qui in eadem continentur, & eandem construunt; non verò procedit distributivè, ita vt singuli ex eadem in indiuiduo, nisi aliud ius humanum addatur, teneantur. Pro quo facit, quia consuetudo potens fuit, vt homines à decimis personalibus in totum excusarentur, quorum multi illo tempore, sicut & modò, alios non habebant, nec habent fructus, ex quibus decimas soluere possent: Et non est dicendum, quod magis operetur consuetudo, quàm priuilegium Romani Pont. *arg. text. cap. 1. de constit. lib. 6.* & per consequens, quod

quòd auctoritas illa non distributiue, sed collectiue intelligenda est. Facit etiam, quia ut Doctores fatentur, non priuilegio fieri potest, ut tanta quantitas persoluator; & videtur dicendum maiorem, vel minorem quantitatem non variare obligationem soluendi decimas in suo fundamento, arg. tex. in l. ult. ff. de fundo instr. ac proinde si priuilegium manente congrua sustentatione aliquem, vel aliquos in parte eximere potest; utique dicendum est in totum eosdem manente eadem sustentatione, eximere posse.

- 14 Colligitur secundò priuilegium, quo quis, siue in partem, siue in totum à solutione decimarum simpliciter eximitur, non extendi ad noualia, quæ ex postfacto orta fuerint. Patet, si expendamus huiusmodi priuilegium de decimis non soluendis esse quidem odiosum: tum, quia contra Ius procedit; tum etiam, quia Parochi præiudicium in se continet ac subinde data in aliquibus illius operatione, in aliis, quantum fieri potest, restringendum est, iuxta reg. tex. in l. 2. §. si quis à principe, ff. ne quid in loco publico, iuuat reg. odia, de regul. iuris, lib. 6. & ita in specie tradunt Rebuff. d. tract. quest. 14. numero 3. refert alios, & sequitur Gutier. d. cap. 2. num. 130. Monet. cap. 4. num. 67. nouissimè Hieron. Roderic. in compendio questionum.
- 15 Regular. resol. 50. num. 6. Accedit, quia priuilegium de percipiendis decimis, simpliciter concessum, ad noualia non extenditur, prout in specie probat text. in cap. 2. §. 1. de decim. lib. 6. latè resoluit Couar. d. lib. 1. var. cap. 17. num. 13. ex eo, quia tale priuilegium ex prædictis duobus odiosum, restringendum est. Quòd si priuilegium concedatur de non soluendis decimis de propriis laboribus factis, tunc etiam noualia, quæ propriis fiunt manibus comprehenduntur, iuxta tex. in cap. ad audientiam 12. & in cap. ex parte il. 1. de decim. Rebuff. dict. quest. 14. num. 18. Gutier. d. cap. 21. num. 31. Monet. d. cap. 4. num. 68. Accedit etiam, quia priuilegium, quantumcunque sit odiosum, ut supra dictum est, & ut tale in dubio strictè intelligendum, ex Gutier. d. conf. 5. num. 15. nihilominus tamen, non refragante, imò iuuante concedentis intentione, semper intelligendum est secundum propriam significationem, ita ut illa comprehendantur, quæ in propria veniunt significatione; docet in specie Dec. conf. 113. num. ult. Rebuff. d. tract. quest. 13. num. 32. & constat appellatione laborum propriè noualia contineri, ut probat tex. in d. cap. ad audientiam, text. sic intelligendus in c. quid per nouale, de verbor. signif. ac subinde nil mirum, si in tali priuilegio noualia, quæ sunt manibus, comprehendantur; & ita in effectu tenet Monet. d. cap. 4. num. 68. ubi num. 69. subdit priuile-

gium non soluendi decimas noualium, intelligendum esse de his noualibus, in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quasi possessionem iuris percipiendi decimas, per tex. in cap. dudum pen. de priuileg. & in cap. statuto, in princ. de decim. in 6.

Verum obstat maximè text. aliàs difficilis in cap. ex parte, il. 3. de decim. quatenus probat priuilegium Ecclesiasticæ personæ concessum, ut sibi accipiat decimas suorum prædiorum, noualia comprehendere: quia quando maius conceditur, etiam minus concessum esse videtur, de cuius intellectu multa tradunt Couar. d. cap. 17. num. 13. Gutier. d. cap. 11. n. 116. cum seqq. Menoch. conf. 36. num. 21. Rebuff. d. tract. quest. 14. Valasc. conf. 58. num. 9. Suar. d. tract. 2. de decim. lib. 1. cap. 23. num. 4. Monet. d. cap. 4. num. 65. & 66. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 782. n. 15. Castill. tom. 7. de tert. cap. 14. num. 14. inter quos ille videtur melior intelligendi modus, quòd procedat ex mente concedentis; & maximè, quia in eo text. non agitur de priuilegio percipiendi decimas in aliena Parochia; hoc enim restringendum erat; idque colligitur ex illis verbis, ibi, parochiarum tuarum; & in his terminis rectè conuenit ratio: quia, cui maius conceditur, minus concessum esse videtur; nam quidam contendebant ad Abbatem in ipsius Parochia decimas noualium non pertinere, vel quia eas non possidebat, vel quia præscriptione, aut alia ratione eas amiserat; vel denique ut ex integra refert Rebuff. d. loco, numero 8. quia Episcopus decimas noualium cuidam Canonico concesserat, unde priuilegium hoc Pontificis hoc casu fauorabile debet cense-ri, quia per illud fit regressus ad Ius commune, iuxta reg. tex. in l. si vnus, §. pactus, ff. de pactis, cum vulgaribus. Sed iste Rebuff. intellectus ex originali, & integra, quam refert, nequaquam defendi potest; quia si bene aduertamus, integra relata per Rebuff. non est originale d. cap. ex parte, nec villo modo pertinet ad eius speciem, imò super alia longè diuersa emanauit; idque constat non solum ex verbis vtriusque, in quibus longè differt littera vnus ab alio, & in integra non habentur verba, sicut nec ratio scripta in illo text. Verum etiam, quia text. ille agit de Abbate S. Columbæ Senonen. in Episcopatu Parisien. & illi Abbati facta fuit concessio, de qua agit text. & ad eundem, ut ex superscriptione constat, dirigitur Decretalis: at verò integra per Rebuffum relata agit de casu, qui contigit in Episcopatu Nouarien. Prouinciæ Mediolanen. & iuxta superscriptionem eiusdem Rebuffi dirigitur ad Rectorem Ecclesiæ Beatæ Mariæ, cui decimarum

marum facta fuerat concessio: tum etiam, quia in praefata integra non dicit Papa Rectorem, de quo agit, secundum ius, & ex vi primae concessionis posse percipere noualium decimas, sed potius ex noua indulgentia concedit id, ita ut quamdiu vixerit Canonicus, qui eas noualium decimas percipiebat, & sententiam pro se obtinebat, nullum eidem in perceptione praedictum inferatur: sed tamen eo mortuo indulget Papa praedictas decimas Rectori, & illi Ecclesiae. At in d. cap. ex parte, absque noua indulgentia, ex rigore Iuris communis, tanquam indubitatum decedit Papa Abbatem posse decimas noualium percipere, ut constat ex littera, ibi, *exigere satis potes*, iuncta ratione, quae sequitur. Quare retenta mente communi, quod text. agit de privilegio percipiendi decimas (licet summarium contra verba Pontificis referat privilegium non soluendi) tentari posset, privilegium illud idem comprehendere, & veteres, & noualium decimas, quia concessum fuit sub ea forma pleniori, scilicet, *de laboribus terrae parochiarum tuarum integraliter decimas percipias*, quae verba, & privilegij forma ex intentione concedentis omnes decimas includunt. Sed quia ratio, quam text. in fine reddit, non sat conuenit huic intellectui, nec apparet, aut iure probatur, Pontificem in privilegio percipiendi decimas alienas, quod est magis nocuum, & odiosum, quam sit illud non soluendi, ex traditis per Rebuff. d. quest. 14. num. 28. & 30. admisisse illas diuerfas formas, quas alibi expendimus.

Ego igitur probabilius existimo d. cap. ex parte, non agere de privilegio, aut concessione speciali circa decimas recipiendas, sed magis de concessione Iuris communis, per quam, eodem attento, potuisset Abbas ille, vel Parochus quicumque percipere decimas de laboribus terrae Parochiarum suarum. Sensus ergo est: *cum tibi concessum sit* (scilicet, à Iure communi) *quod maius*, &c. & ita in effectu ille rex. explicat id ipsum, quod habetur in c. cum contingat, vers. unde, de decim. & integra relata per Rebuff. scilicet, noualium decimas pertinere ad Parochos, quibus absolute, & cum integritate decimae intra Parochiam Iure communi concessae sunt, cui intellectui satis conueniunt verba text. Si quidem concessum, proprie loquendo, dicitur etiam illud, quod lege, & Iure communi tribuitur, l. 2. in princ. ff. ne quid in loco publico. & vulgo dicimus: *Frustra precibus impetratur quod à Iure communi conceditur*. Insuper, congruit ratio, quam text. ille in fine reddit, quippe quae proprie, & absolute loquendo vera est, & procedit in his, quae à Iure communi conceduntur, sicut & in aliis fauorabilibus: non ita vero in ceteris, quae iure singu-

lari, & ex privilegio contra Ius commune conceduntur, sicut nec in reliquis odiosis, iuxta reg. cui licet, de regul. Iuris in 6. & l. non debet, eod. tit. cum iis, quae tradunt Scribentes ibidem. Et iuxta hunc intellectum, dubitandi ratio in eo esse potuit, quod Episcopus, vel alius pretendens decimas noualium, in quarum possessione Abbas non existeret, arbitratur illas ad Abbatem non pertinere: quia de nouo insurgebant: & fortasse etiam ex eo, quod Abbas non vnam tantum, sed multas Parochias habebat, ut constat ex littera, ibi, *Parochiarum suarum*, quas tamen ex dispensatione, & in quibusdam casibus Iure expressis iuste potuit obtinere, & consequenter in eisdem ex concessione Iuris decimas noualium exigere. Nec retento hoc intellectu obstat cap. tua, 25. in fin. de decim. Quoniam ultra alios intellectus Abb. & aliorum utrobique, & tradita per gloss. 1. & Doctores in cap. peruenit. 1. quest. 7. & post Fortun. Couarr. d. lib. 1. var. cap. 17. num. 13. Rebuff. dict. quest. 14. numero 2. & 29. text. ille non agit de concessione decimarum simpliciter, & absolute facta: sed de illa, per quam decimae antiquae, quas Ecclesia possidebat, alicui concedebantur, veluti in feudum, in qua specie non includuntur decimae noualium, & necessaria est ad hoc noua, & specialis concessio, iuxta c. 2. in princ. ubi notat gloss. in casu positione, & alij, de decim. lib. 6. idque satis intendit d. cap. tua, ibi, *occasione decimationis antiquae*, & clarius ibi, *non sit extenda licentia, sed restringenda*: quae verba significant concessionem, de qua text. agit, quippe quae referebatur ad decimas antiquas: non nisi per extensionem noualium decimas includere potuisset.

Infertur quartò Religiosos omnes esse exceptos privilegio in iure scripto à solutione decimarum de noualibus tantum, quae propriis manibus, seu sumptibus excolunt, ut probatur in c. ex parte il. 1. de decim. & docent ibid. Host. num. 4. Butr. num. 9. & Anchar. num. 3. Rebuff. d. tract. q. 14. num. 45. Monet. d. cap. 4. num. 56. Gutier. conf. 5. num. 1. Suar. d. tract. 2. lib. 1. cap. 19. num. 2. Egidund. d. praec. 5. lib. 2. c. 5. à num. 7. Rot. in Carthaginen. decimarum, 16. Februarij, 1615. coram bona mem. Dunoletto. Intellige procedere in his tantum noualibus, quae deseruiunt pro usu Monasterij, ut expresse declarant in illo tex. Abb. num. 3. Ioan. de Anan. & Anchar. n. 2. Rebuff. d. quest. 14. circa fin. quos refert, & sequitur Rot. in Corduben. Decimarum, 1. Maij, 1617. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo. Limita tripliciter hanc illationem, & primò, ut locum non habeat, ubi noualia ab iisdem exemptis alijs traduntur excolenda, sicut colligitur ex dict. cap. ex

parte, ibi proprijs manibus, Rebuff. d. quæst. 14. num. 17. Monet. d. cap. 4. num. 58. Secundò, nisi pacto expresso ad hoc teneantur, gloss. verb. laborum, in dict. cap. ex parte, Rebuff. d. quæst. 14. num. 53. Monet. d. cap. 4. num. 59. Tertiò, nisi soluendo tacitè renunciauerint priuilegio suo, gloss. d. verb. laborum, Rebuff. d. q. 14. num. 54. Monet. d. cap. 4. num. 60.

18 Priuilegio quoque in iure scripto Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij non tenentur soluere decimas prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus excolunt, vt expressè probatur in d. cap. ex parte il. 1. & in cap. licet, eod. tit. quod quia quidam intelligebant solum de noualibus, Pontifex in cap. ad audientiam, eod. tit. exponit intelligi dictum indultum debere, non tantum de noualibus, sed etiam de prædijs, quæ proprijs manibus à Religiosis prædictis coluntur. Quod intelligitur etiam de prædijs, quæ post Concil. Lateranen. Cistercienses acquirunt, vt causâ acerrimè disputatâ resoluit Rot. in Pampilonen. Decimarum, 18. Decembris, 1615. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano: præsertim propter priuilegia Sixti IV. ibi, singulares personas dicti Ordinis à præstatione decimarum, tam pro possessionibus habitis ante, & post Concil. quàm de cætero habendis, quæ proprijs sumptibus excolunt, & excolunt, &c. referunt Renat. Chopin. de sacra politia, lib. 3. tit. 2. n. 8. Fr. Emman. in collect. Bullarum Apost. pro Regularibus, Bulla 5. Martini V. Quorum priuilegia, cum sint personalia, idè non suffragantur respectu portionis colonorum, vt in puncto priuilegiorum Cistercensium est decis. Putei 522. lib. 2. & dicit Rot. in Toletana Decimarum, 17. Iunij, 1611. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano. Nec etiam suffragatur respectu arrendatariorum, etiam si ipsi fratres aliquam culturam exiguum adhibeant, Seraph. decis. 827. numero 3. cum seqq. Prout nec etiam suffragantur, si prædia locentur ad pecuniam: tunc enim in nihilo Cistercienses exemptos esse non semel tenuit Rota, & significanter decis. 2. de priuil. in antiq. & coram Puteo decis. 150. lib. 2. in correct. & p. 2. diuers. decis. 23. n. 4. & seq. & in Carthaginen. Decim. 26. Nouembris, 1600. coram bonæ memor. Penia.

20 Verùm dispositio dicti c. ex parte, il. 1. quoad supradicta reuocata est per text. in cap. nuper 34. de decim. quo attento Cistercienses, & omnes Regulares, qui gaudent iisdem priuilegijs, de terris alienis, & in posterum acquirendis, etiam si eas proprijs manibus, & sumptibus excolant, debent soluere easdem decimas, quas antea domini terrarum soluebant, vel se inter ipsos componere: verba enim tex. clara sunt. Decernimus, vt de alienis terris, & amodo acquirendis, etiam si eas proprijs mani-

bus, aut sumptibus excolant, decimas persoluant Ecclesijs, quibus ratione prædiorum antea soluebantur, nisi cum ipsis Ecclesijs aliter duxerint componendum. Et idè omnes ferè Religiosi per specialia priuilegia à Summis Pont. exemptionem obtinuerunt à solutione decimarum prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, & sumptibus excolunt, & de multis meminere Fr. Ludou. Miranda d. tom. 2. quæst. 49. art. 12. in conclus. Stuar. d. lib. 1. c. 18. 19. & 20. Villal. in sum. p. 2. tract. 33. dif. 4. à n. 5. Portel. in dub. Regul. verbo, Decime. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 44. art. 4. & 5. & tom. 3. q. 16. Fagund. d. præc. 5. lib. 2. c. 4.

Et nuncupatim de concessio pro Monachis Cælestinis, & Cluniacensibus testatur Renat. Chopin. monasticon lib. 2. tit. 1. n. 5.

Et pro Monachis Congregationis Cassinensis, aliàs S. Iustinæ de Padua, est priuilegium Eugenij IV. sub Dat. Kalend. Martij, 1434. relatum per Fr. Emman. in d. collect. Bullarum dicti Pont. Bulla 7.

Et pro Monachis Congregationis S. Benedicti Vallisoleti, est priuilegium Clement. VII. sub Dat. 8. Decembris 1530. de quo in eodem Bullario nouo, tom. 2. Bulla 7. eiusdem Pont.

Et pro Monachis Eremitæ Camaldulensis, & Congregationis S. Michaelis de Murano adest priuilegium Leonis X. sub Dat. 4. Nouemb. Iulij, 1513. s. 29. relatum in eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 2. eiusdem Pont.

Et pro Monachis B. Mariæ Montis Virginis adest priuilegium Cælestini III. Dat. 4. Nouembris 1097. relatum in eod. Bullario nouo, tom. 1. Bulla 3. eiusdem Pont.

Et de Syluestrinis adest priuilegium Innocentij IV. sub Dat. 5. Kalend. Iulij 1247. relatum in eod. Bullario nouo, tom. 1. Bulla 5. eiusdem Pont.

Et pro Fratribus B. Mariæ de Mercede adest priuilegium Gregorij XI. sub Dat. 5. Kal. Iulij, 1373. relatum in eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 3. eiusdem Pontif.

Et pro Ordine S. Antonij Viennensis adest priuilegium Clementis VII. sub Dat. 6. Kal. Decembris, 1523. relatum in eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 2. eiusdem Pont.

Et pro Cruciferis adest priuilegium Vrbanus III. sub Dat. 7. Kalend. Aprilis, 1187. relatum in eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 1. eiusdem Pont.

Et pro Fratribus Prædicatoribus adest priuilegium Gregorij XI. sub Dat. 2. Non. Martij Pontif. sui anno IV. relatum in eod. Bullario nouo. Bulla 7. eiusdem Pont.

Et pro Fratribus Conuentualibus Ordinis S. Francisci adest priuilegium Sixti IV. sub Dat. Pridie Kal. Decembris, anno Incarnat. Domini 1474.

Et pro Canonicis Regularibus Sancti Saluatoris

Saluatoris ad est privilegium Iulij I I. sub
Dato 4. Non. Aprilis 1612. relatum in
eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 30. eiusdem
Pont.

33 Et pro Monachis S. Basilij adest priuile-
gium Gregorij XIII. sub Dat. 8. Kalend. Iulij
1567.

34 Et pro Ordine Minimorum S. Francisci de
Paula adest privilegium Iulij I I. sub Dat. 5.
Kalend. Augusti 1506. relatum per Laurent.
de Peirinis tom. 1. priuileg. dicti Ordinis, Bulla
2. eiusdem Pontif. §. 19.

35 Et pro Carthusianis est privilegium Mar-
tini V. sub. Dat. 8. Kalend. Octobris 1420. re-
latum in eodem Bullario nouo, tom. 2. Bulla 1.
eiusdem Pont.

Et quamuis omnes supradictæ Religiones
priuilegiis Summorum Pontificum se mu-
nuerint, ne soluere tenerentur decimas prædio-
rum suorum, quæ propriis manibus, ac sum-
ptibus excolunt propter derogationem d. cap.
ex parte il. 1. & d. cap. nuper; tamen, ubi con-
suetudine legitime præscripta, & allegata, ut
suprà, introductum fuerit, ut Religiosi hac
exemptione fruuntur absque alio priuilegio,
derogatione illa non obstante existimo eos
non esse hac de re molestandos, cum potuerit
exemptio illa legitimo titulo fundato in ple-
nissima exemptione eis concessa in cap. questi.
& in cap. decimas, 16. q. 1. vsque ad hodiernū
diem continuari posteriori derogatione non
admissa, prout in Hispaniarum partibus ex-
emptionem adesse mihi retulit vir Religiosus, &
testium dicta legitime nec mirum, si derogatio in
dictis Iuribus contenta, tunc fuisset in exe-
cutionem deducta; quia tempore, quo illa
emanauit, Hispania è manibus Maurorum de
receti recuperata Clericorum numerum suf-
ficientem non habebat, qui animarum curæ
incumberent, quam cum Religiosi libenter
fufciperent, æquum tunc visum fuit (ut vide-
tur) illos non fuisse priuandos exemptione sibi
concessa in d. c. ad decimas, ad quod forsan
respicere videtur lex antiqua Hispaniæ §. tit.
20. part. 1. quæ dū loquitur, de quibus prædiis
decimas soluere debent Religiosi, ita conclu-
dit: *Esso mismo seria, si labrasen eredades age-
nas por sus manos, o por sus despensas, ca no se
pueden escusar, quo non den diezmos dellas, otro
tal seria, si ellos diessen a otro tales eredades,
que si ellos las labrasen, no dariā diezmo del-
las.* Quod eò magis admittendū videtur, stan-
te consuetudine huiusmodi in illis partibus, si
Religiosi ex Instituto Clerici fuerint commu-
niter viuentes; quia, cum iis Monachis, & Re-
gularibus exemptionem concesserit d. c. deci-
mas, & derogatio in posterioribus Iuribus tã-
tū loquatur de Monachis, & Religiosis,
videtur quoad alios nihil ibidem innouari:
inclusio enim vnius est exclusio alterius, c.

nomine, de præsumpt. cum citatis in collectan.
ibid. n. 4. & hoc sine præiudicio iurium ali-
cuius.

Moniales non solum S. Clara, verum etiam 36
& aliæ quæcunque Regulæ personæ, qua-
rum redditus, & prouentus Ecclesiastici, adeo
sunt tenues, & exiles, quod de illis sustentari
non possunt, sed pro habenda vitæ suæ susten-
tatione necesse habent medicare, & eleemo-
synas publicè petere, decimas non tenentur
persolvere: ita ex quadam Extrauag. Bonifac.
VIII. incip. *Decimas* refert. Fr. Ludouic. Mi-
randa in man. Prælat. tom. 2. question. 49. artic.
13. in concl. Præterea Abbatissæ, Conuentus,
& Moniales Sanctæ Claræ per priuilegia Six-
ti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III.
confirmata à Gregorio XIII. de quibuscun-
que terris, & possessionibus suis, quas per se,
vel colonos, seu seruitores excoli, & cultuari
faciunt, aut in posterum fecerint, nullas deci-
mas, & primitias parochialibus Ecclesiis, &
aliis persolvere tenentur, nec ipsæ, aut posses-
sionum earundem coloni ad earum solutio-
nem à quocunque cogi possunt: ita referunt
Fr. Emman. question. Regular. tom. 2. question.
44. art. 5. & tom. 3. quest. 34. art. 15. Fr. Ludo-
uic. Miranda d. art. 13. vers. & præterea. Hieron.
Roderic. in Compendio question. regul. re-
sol. 50. num. 4. Portel. in dubiis regularib. verb.
Decima, n. 3. ubi asserit in Portugalia praxim
esse in contrarium pro decimis soluendis à
Monialibus de possessionibus colonis condu-
ctis, Rota in Conchen. Exemptionis decimarum
30. Ianuarij, 1589. coram Orano quæ est decis.
240. part. 4. diuers. & canonizatur ab eadem
Rot. in eadem causa 12. Maij, 1623. coram
bonæ memoriæ Buratto, inter eius impressas,
decis. 704. De bonis autem emptis tenentur
Abbatissæ, & Moniales ad soluendas decimas,
& primitias Parochiali Ecclesiæ, ut referunt
decisum Portel. d. verb. *Decima*, n. 4. Hieron.
Roderic. d. resol. 50. sub n. 5.

Conuersi, vel Confratres mediæ Crucis del
Thao Ordinis Hierosol. decimas ex bonis
suis patrimonialibus, prædiis, possessionibus,
agris & terris omnino integrè & realiter per-
soluere debent, etiam si ipsa bona patrimonialia
per proprias personas, & proprios colonos
ab eis colantur: at si aliqui ex prædictis Con-
fratribus mediæ Crucis obtulerunt suas per-
sonas Religioni, & actu illi inseruiunt, tunc &
eo casu sunt exempti à decimis personalibus
dumtaxat, quæ in fructibus dictorum bono-
rum patrimonialium, possessionum, & prædio-
rum non consistunt, etiam si propria industria
& labore percipiantur. Si verò obtulerunt
personas & omnia sua bona Religioni, itaut
sint verè Donati, professi, & non coniugati,
& in ipsam Religionem fuerit translaturum
dominium, & possessio eorundem bono-
rum,

rum, non possunt molestari super decimis realibus de ipsis bonis oblati, prout ceteri milites professi eiusdem Religionis Hierosol. vigore suorum priuilegiorum habentus illis concessorum, consueuerunt. Ita statuit Clemens VIII. in sua constit. incip. *Qua Ordini Ecclesiastico, sub die 11. Decembris 1600.* Qui deinde Romanus Pontifex in alia sua Constit. incip. *Romanum decet Pont. sub die 27. Iunii 1602.* Motu proprio & ex certa scientia declarauit quoscunque qui habentus habitum de deuotione hospitalis S. Ioannis Hierosol. tam ex speciali ipsius & Apostol. Sedis indulto, quam ab ipsismet Magistro & Conuentu eiusdem Hospitalis susceperunt, aut in posterum quandocunque suscipient, etiam in litteris illius, aut pro tempore existentis Romani Pont. super huiusmodi habitus susceptione & in forma Breuis expeditis & expediendis, quod omnibus, & singulis priuilegiis, gratiis, indultis, exemptionibus, prerogatiuis, & preeminentiis, quibus alij eiusdem Hospitalis Fratres de deuotione, aut alias, vti, frui, potiri, & gaudere solent, & possunt, ac poterunt quomodolibet in futurum, sine aliqua differentia frui, potiri, & gaudere possint & debeant, specialiter, ac nominatim concessum fuerit, nihilominus nullis omnino gratiis, & priuilegiis fori, & exemptionis à decimarum solutione frui, ac potiri debere, sed ad solutionem earundem decimarum in omnibus, & per omnia teneri, & obligatos esse.

Virgines, & viduæ, ac forsan alia mulieres tertij Ordinis S. Francisci, S. Dominici, S. Augustini, B. Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captiuorum, Minimorum, & Sanctissimæ Trinitatis, ac forsan aliorum Ordinum, *Beate*, nuncupata, quæ non in communi, vel sub clausura, sed in propriis quaque domibus aut alienis separatim viuunt, ac in Parochiis ubi degunt, Sacramenta Ecclesiastica recipiunt, quorumcunque priuilegiorum prædictis, seu quibusuis alijs Ordinibus quibusuis sunt aggregata, Apost. seu alia quauis auctoritate concessorum, seu approbatorum, & confirmatorum prætextu, à solutione decimarum, seu aliarum rerum, Parochiis, intra quarum fines dictæ mulieres existunt, vel alijs Ecclesiis alioquin debitarum, non sunt exemptæ, ex Constit. Clementis VIII. incipien. *Romani Pontif. sub die 12. Septembris 1600.*

Patres Societatis Iesu à Paulo III. & Gregorio XIII. & alijs summis Pontificibus plenissimam exemptionem à solutione decimarum obtinuerunt: quibus priuilegiis reuocatis, & derogatis, Leo XI. in sua Constit. incip. *Impositi nobis, sub die 23. Aprilis 1605.* motu proprio & ex certa scientia statuit, de-

cernit, & ordinat, vt ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus Societas Iesu, & illius domus etiam Probationum, atque Collegia, & loca quæcumque vbiuis locorum in Regnis Castellæ & Legionis existentia, ratione prædiorum, possessionum, & vinearum, oliuetorum, terrarum, hortorum, & bonorum quorumcunque quæ nunc possident, quomodocunque & vndeunque ad eos peruenta, aut per eos acquisita fuerint, & etiam eorum, quæ in postea perpetuis futuris temporibus ex Sede Apostol. domorum, seu Collegiorum foundationibus, aut alijs largitionibus, donationibus, legatis, testamentis, codicillis, seu vltimis voluntatibus dumtaxat acquirant, & non solum eorum, quæ locare & arrendare solent, sed etiam eorum, quæ per proprios colonos, ac propriis quoque manibus excolant, loco decimæ, vigesimæ, scilicet, ex singulis viginti, vnum, eorum fructuum cuiuscunque generis & speciei, quos in illis colligent, nec non pecorum, & aliorum animalium, quæ in illis enutrient, piscationum, auium, aliarumque rerum & specierum, de quibus de iure, vel de consuetudine decimari solet; Ecclesiis, quibus alioquin circumscriptis dictis priuilegiis, decimas persolui deberent, persolvere teneantur, & obligati existant. Et quia euenire poterit vt Religiosi dictæ Societatis alia prædia, possessiones, terras, & bona expensionis titulo, in posterum acquirant, aut prædia, terras, & bona extraneorum excolant, vel per eorum colonos excoli faciant, declarat & pariter statuit quod ratione eorum prædiorum, possessionum, terrarum, & bonorum, quæ exemptionis titulo acquirant, aut quæ titulo locationis ab alijs conduxerint, ipsi colant, aut coli faciant, non vigesimam, sed integram decimam iis Ecclesiis, quibus & prout antequam ipsi Religiosi illa tenerent, debebatur, pariter soluere teneantur & obligati existant. Ad huiusmodi autem vigesimæ, seu decimæ solutione hortos, seu viridaria, quæ apud eorum domos, seu Collegia intra ciuitates & oppida habuerint, necnon etiam vnum tantum prædiolum in agro pro vnaquaq; domo, seu Collegio, quod tamen muris circumdatum sit, & quatuor fanegarum illarum partium mensuram non excedat, exempta esse voluit, & ordinauit, decernens ipsos Societatis Iesu Religiosos ad mediæ decimæ, seu vigesimæ, & integræ decimæ huiusmodi respectiue solutionem faciendam de cætero omnino teneri, & ad id censuris & pœnis Ecclesiasticis constringi posse.

Postmodum Gregorius XV. in sua constit. edita sub die 15. Februarij 1622. eidem Societati concessit quod ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus omnia & singula illius

illius Domus, Collegia, & loca vbique in Castellæ & Legionis Regnis dumtaxat existentia præsentia & futura ad solutionem & præstationem decimarum integræ, vel dimidiæ ratione prædiorum, possessionum, vinearum, oliuetorum, terrarum, locorum, & aliorum bonorum quorumcunque eiusdem Societatis in eiusdem Castellæ & Legionis Regnis dumtaxat, & quæ propriis manibus ac sumptibus, & per proprios colonos tunc excolebant, & pro tempore excoluissent, siue prædia, possessiones, oliueta, & alia bona huiusmodi ad Societatem, illiusque Domos, & Collegia, & alia loca prædicta ex eorum fundatione, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, testamentis, codicillis, aut aliis vltimis voluntatibus, vnionibus, applicationibus, cōcessionibus, emptionibus, & aliis acquisitionibus, & aliis quomodocunque & qualitercunque eatenus iam essent acquisita, siue in posterum ad eandem Societatem, Religiososque illius deferri contigisset, nisi prout alij Mendicantes soluere consueuerant, minimè tenerentur. Leonis prædecessoris litteris in aliis omnibus firmis, & illas remanentibus, Apostolica auctoritate concessit, & indulgit.

Denique S. D. N. Urbanus V III. in sua Constit. incip. *Alias felices record.* sub die 20. Nouembris 1623. Motu proprio, & ex certa scientia Gregorij X V. litteras, omniæque & singula in eis quomodolibet contenta & expressa perpetuò reuocauit, cessauit, abrogauit, & annullauit, ita vt nec in possessorio, neque in petitorio dictæ Societati, illiusque Domibus, Collegiis, & aliis locis Regularibus eorumve personis & bonis suffragari possint.

37 Circa præfata priuilegia primò est aduertendum, quòd in quolibet eorum, & in aliis, si quæ fuerint, est expressè derogandum dispositioni d. c. nuper. quod cum sit conciliare, censetur habere clausulam derogatoriam ad futuras dispositiones, adeò quòd sit propriè necessaria illius derogatio expressa, vt docent Marches. de commiss. p. 2. pag. 596. n. 1. & 2. in vlt. impress. Campan. in diuersis iuris canon. rub. 12. c. 13. n. 154. Rot. decis. 122. & seq. p. 1. diuers. & in Oriolen. Decimarum, 21. Maij 1586. & 9. Iunij eiusdem anni, coram Orano, & coram Caualer. inter eius impressas, decis. 229. n. 3. in qua fuit dictum t exemptionem à decimis non suffragari, nisi in specie derogetur d. c. nuper. & coram Card. Pamphilio inn. nunc S. D. N. Innocentio X. in Viterbien. Decimarum, 25. Iunij 1618. & coram Buratt. d. decis. 704. n. 2. vbi latè, & eleganter Ferenril. in annot. n. 13.

39 Est aduertendum secundò, quòd priuilegium habentes non soluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel sumptibus

colunt, debent soluere decimas de illis, quos aliis colendos tradunt, vt probat expressè tex. in c. licet 11. de decim. & tradunt Azor. instit. moral. par. 1. lib. 7. c. 27. quæst. 7. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 19. num. 13. Tamburin. de iure Abbatum, tom. 1. disput. 15. quæst. 18. sub. n. 5. Ratio est, quia t priuilegia exemptionis à solutione decimarum sunt personalia, non autem realia, & ideo non transeunt ad colonos, arrendatarios, seu emptores prædiorum, aut fructuum, vt non semel censuit Rot. & signanter decis. 23. p. 2. diuers. & coram Seraph. decis. 827. n. 2. & in Placentina Decimarum, 17. Decembris 1584. coram Card. Blanchetto, & in Pampilonen. Decimarum, 15. Decembris 1615. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & in Leodien. Decimarum, 20. Decemb. 1620. coram Card. Virili. refert me citato Trullench. d. c. 3. dub. 11. num. 4.

Aduertendum quoque est tertio Papam communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adest expressa mentio à solutione decimarum, alteri Religioni, non censeretur etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentio: cum difficulter concedatur: vt per Butr. cons. 19. n. 9. Bald. in l. fistulas. §. frumenta, ff. de contrah. empt. Cremen. sing. 108. Felin. in cap. sedes, num. 3. de rescript. Pute. decis. 65. lib. 3. Seraph. decis. 591. num. 2. Caualer. decis. 247. num. 10. Rot. in Valentina Decimarum, 28. Nouemb. 1603. coram Card. Lancelloto iun. & in Corduben. Decimarum, 13. Maij 1613. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in Cöchen. Decimarum, 12. Maij 1623. coram bonæ mem. Buratto inter eius impress. decis. 704. refert me citato Trullench. d. n. 4. Quod quidem procedit, etiam si Papa in dicta communicatione priuilegiorum fecerit mentionem de decimis: quia, si non apparet de expressa mente concedentis, verbum, decima, referri potest ad decimas extraordinarias, quæ imponuntur ab homine, non autem ad ordinarias & prædiales, quæ sint debitæ de iure diuino: & hoc maximè protenit in communicatione priuilegiorum, in qua non derogatur d. c. nuper, quod cum contineat Constitutionem Conciliarem, censetur habere clausulas derogatorias ad sequentes dispositiones, & ideo requirit specificam derogationem, vt supra diximus n. 37.

Et notandum etiam quarto, quòd Parochus manutenendus est in possessione exigendi decimas ratione prædiorum acquisitionum per Regulares, donec doceant de sufficienti priuilegio, vt censuit S. Congreg. Concilij in vna Pisauran. 13. Aprilis 1630. nam t prædia decimarum solutioni obnoxia ad Regularium Monasteria transeunt cum suo onere,

ac proinde Regulares tenentur illas soluere Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quæ admodum tenebantur laici, priusquam bona ipsa in Monasterij proprietatem transfuerint: eadem S. Congreg. in causis Ripan. Vrbitanen. & Firman. 4. & 18. Decembris 1627. & in Callen. 1. Septembris 1629.

44 Aduertendum denique est priuilegia huiusmodi eximentia à solutione decimarum amitti, si incipiāt esse enormiter læsua Ecclesiæ Parochiali, quæ habet intentionem de Iure fundatam in decimis, c. *suggestum*, c. *dicti*, & ibi gloss. verb. *enormiter*, de *decim. cap. quod per nouale*, de *verborum signif.* Rebuff. d. *questio. 14. num. 55.* Menoch. *conf. 156. num. 9. vol. 3.* Rot. in specie de priuilegiis Cisterciensium, in *Pampilonen. Decimarum 6. Aprilis 1615.* coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano; vel saltem moderari iuxta tex. in c. 2. §. *vbi autem*, de *decim. lib. 6.* Rot. in d. *Pampilonen.*

45 Ad declarationem verò Papæ spectat, quando dicatur priuilegium enormiter lædere, secundum Abb. in d. *cap. suggestum. num. 4.* nisi alteri, putà iudicio Rotæ, Papa commiserit, vt euenit in d. *Pampilonen. decimarum.* An autem, & quando Religiosi non vtentes etiā ex negligentia, vel ignorantia, speciali priuilegio eximente illos à solutione decimarum, præiudicent iuri suo ex tali obrento priuilegio? Vide Hieronym. Roderic. *dicto resol. 50. num. 5.*

Vtrum exemptio, & priuilegium de non soluendis decimis alicui Religioni à Sede Apost. concessum, effectum sortiri atque operari valeat in præiudicium iuris Tertiarum multis antea temporibus Regibus nostris Hispaniæ acquisiti? Vide latissime Castill. *controuers. tom. 7. de tertiis c. 36. per tot.*

46 Inferitur quintò Religiosos omnes priuilegio in iure scripto eximi à solutione decimarum de nutrimentis animalium, hoc est de animalibus, quæ ipsi nutriunt, vt expresse habetur in d. c. *ex parte il. 1. de decim. l. Regia 4. tit. 20. part. 1.* ibi, *Que todas las Religiones, qualesquiera que sean, non deben pagar diezmos, ni de sus huertas, ni de los ganados que crían*, Petr. Gregor. *syntagm. iuris, part. 2. lib. 2. c. 24. n. 7. & c. 21. n. 10.* Hoc tamen procedit in his tantum, quæ deseruiunt pro vsu Monasterij, vt expresse declarat ibi Abb. n. 3. Ioan. de Anania n. 2. Anchar. etiam n. 1. Rebuff. d. *q. 14. circa fin.* Monet. d. c. 5. n. 17. & in animalibus, quæ ipsi Religiosi nutriunt suis sumptibus; non autem in illis, quæ dant aliis nutrienda, & tenenda, Clem. 1. vbi gloss. verb. *animalibus*, & verb. *teneri*, de *decim.* Abb. in d. *cap. ex parte, in fine*, & ibi Anchar. d. *num. 2. vers. istud etiam.* Henric. Boich. *num. 2. vers. quod intellige.* Butr. in 3. *not.* Rebuff. d. *questio. 14.*

num. 57. vbi dicit, quod si dentur aliis tenenda, & custodienda, requiritur quod vesperi reducantur ad Monasterium: quod etiam tenet Monet. d. *cap. 5. num. 15.* Rot. in *Conchen. decimarum 23. Iunij 1614.* coram bone memor. Patriarcha Manzanedo, vbi ait t. *dispositionem dicti c. ex parte non esse renocaram per d. cap. nuper. de decim.* quoad hanc partem; quia ille text. loquitur de decimis prædialibus, & non gregum, circa quos nihil innouauit, vt expresse sentit Butr. in d. *cap. ex parte, prope fin. vers. relinquitur ergo.* Sed quæro an Religiosi priuilegiati super animalia, an animalia, quæ commiscuntur cum animalibus ipsorum Religiosorum sint priuilegiata? Respondetur quod non, quia commixtum alteri non gaudet priuilegio concessio ei, cui fit commixtio, quando commixta sunt separabilia: & ita licet singula animalia singulorum dominorum simul miscantur, vt faciant vnum corpus, tamen quilibet remanet dominus sui animalis, l. *quicquid*, §. *fin. ff. de acquir. rer. domin.* Secus verò si commixta non sint reducibilia ad eandem materiam, & non sint separabilia *cap. quod in dubiis, de consec. Eccles.* Ita Laurent. de Franchis *de controuers. inter Episcopos, & Regulares quest. 83.*

Inferitur sextò per priuilegium in Iure scriptum leprosos in communi viuentes de hortis suis, qui sunt in circuitu domus, & de nutrimentis animalium suorum, decimas soluere cogi non debere, vt voluit Pontifex in c. 2. de *Eccles. edifican.* Hispan. in *tract. regul. decimarum. q. 12. n. 2.* Rebuff. d. *tract. q. 5. num. 21.* Monet. *dicto c. 5. n. 35.* Rot. in d. *Conchen. decimarum 23. Iunij 1614.* coram bone memor. Patriarcha Manzanedo, vbi fuit dictum ad hoc vt sit locus exemptioni, de qua in d. c. 2. leprosos debere communiter viuere, & simul congregatos extare; ita vt si adesset Hospitale, in quo curarentur etiam leprosi, quando ad illud accederent ibidem alij infirmi ceteris morbis laborantes, & leprosi retinerentur separati ab aliis infirmis, adhuc non habere locum d. c. 2. quia leprosi non videntur constituere corpus separatum, cum talis separatio fiat ad euitandum contagium: & cum priuilegium d. c. 2. sit speciale, non videtur extendendum ad Hospitale commune leprosis; & aliis infirmis.

Inferitur septimò Episcopum non posse ali-
cui concedere hanc immunitatem à decimarum solutione per viam priuilegij, vt docent Rebuff. de *decim. quest. 5. num. 28.* & 32. Fagundez d. *prac. 5. lib. 2. cap. 4. num. 6.* tum quia sunt à Papa assignatæ singulis Ecclesiis, *cap. 1. 13. q. 1.* tum quia in Conc. Cabilonen. statutum fuit ne Ecclesiæ antiquitus constitutæ decimis priuarentur, c. *Ecclesia, cum seqq. 16. quest. 1.*

50 *quest. 1. † Episcopus autem non potest contra Concilium dispensare, gloss. singularis verbo, in atate, in cap. cum dilectus, de elect. plures per me citati de officio, & potest. Episcopi. part. 2. allegat. 33. n. 25. † Poterit tamen*
 51 *Episcopus remittere decimas, maximè suæ mensæ debitas, ex iusta causa, ut habetur in c. quia circa, de privilegiis. Item poterit Episcopus interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum, cap. 2. de transact. Rebuff. d. tract. quest. 13. num. 25. cum seqq. Monet. cod. tract. capit. 5.*
 52 *à num. 129. Item † poterit Episcopus decimas, quas nunquam possedit, post earum recuperationem, vel alias ad opus suum retinere, vel secundum discretionem à Deo sibi datam alteri Ecclesiæ concedere, cap. quoniam, de decimis. Rot. in Sabinen. Decimarum, 1. Iunij 1609. coram Reuerendissimo D. meo*
 53 *Coccino Decano † Illas verò, quas aliquando possedit, si reuertantur ad mensam Episcopalem, non potest transferre in personam, quæ nunquam moritur, ne adimatur spes deuolutionis, eadem Rot. in Taurinen. Decimarum 12. Ianuarij 1607. coram bone*
 54 *mem. Card. Marquemont. Et denique † poterit decimas concedere aliis cum aliqua causa, c. plures, c. statumus, & c. fin. 16. q. 1. Monet. c. 5. n. 60. Verall. decis. 340. part. 3. Rot. in Conchen. Decimarum 5. Maij 1600. coram Card. Pamphilio sen.*
 55 *Vnde à fortiori colligitur regulariter Episcopum non posse ius percipiendi decimas laicis concedere, c. bene quidem. 96. dist. c. peruenit, 1. quest. 4. cap. venerabilis, de consuet. utili, Rebuff. d. tract. q. 5. n. 32. & quest. 13. num. 73.*
 56 *† In concessione enim decimarum, & iuris decimandi laicis facienda, est adeò necessaria auctoritas Sedis Apost. ut non sufficiat immemorabilis absque fama privilegij, vel recognitione feudali, Ioan. Andr. & alij in c. cum Apostolica, de his, quæ fiunt à Prelat. Felin. in c. causam quæ, num. 3. de prescript. & in cap. cum contingat, sub n. 4. vers. si tamen, de foro comp. Rot. in Toletana iuris decimandi, 27. Aprilis 1584. coram Card. Blanchetto, & in Mediolanen. rescissionis permutationis 21. Maij 1597. coram Card. Pamphilio sen. & in Taurinen. decimarum, vers. supposito autem, 12. Ianuarij 1607. coram Card. Marquemont, & in Ferrarien. Decimarum 23. Iulij 1617. coram Card. Pamphilio iun. nunc Sanctissimo D. N. Innocentio X. eadem Rota decis. 215. num. 2. & 3. p. 2. diuersor. & decis. 702. num. 1. p. 1. recentior. Seraphin. decis. 1102. num. 1. incip. Fuit dubitatum; alias Rotæ decisiones nouissimè refert Theodos. de Rubens in singularib. Rote tom. 2. p. 2. circa stylym, & obseruantiam Rotæ, verb. laicus, §. 1. pag. 61. vbi attestatur*
Barbof. de Parocho. Pars III.

in Rota receptum esse quoddam quasi possessio immemorabilis decimandi non suffragatur laico, nisi etiam fama privilegij, vel recognitione ab Ecclesiâ, vel aliud æquipollens concurrat. Et aduerte † confirmationem beneplaciti Apost. quando est reseruatum in concessione iuris decimandi facta laicis, non præsumi ex lapsu 30. annorum, & ultra, cum obseruantia respectu illius iuris propter incapacitatem laici nihil operari. Alex. cons. 70. n. 4. lib. 3. Rot. in d. Mediolanen. rescissionis permutationis, & in d. Ferrarien. Decimarum.

Poterit tamen Episcopus alicui laico ex iusta causa, puta, quia Ecclesiâ, eiusve patrimonium à tyranni oppressione liberauit, concedere ad vitam, aliudve tempus, non quidem ius percipiendi decimas, sed ipsarum decimarum fructus, ut eas nomine, & titulo Ecclesiæ consequatur, ut voluit gloss. & magis communiter Doctores in cap. quamuis, de decimis. Rebuff. d. tract. quest. 10. n. 34. & quest. 13. num. 110. Couar. d. c. 17. n. 5. Azor. d. lib. 7. cap. 36. quest. 11. & 14. qui tamen id tantum concedit de breui tempore, non ad vitam. Item, poterit concedi ab Episcopo cum consensu eius, de cuius interesse agitur, non in vim privilegij, sed alienationis cum causæ cognitione, & aliis solemnitatibus, tex. est in cap. 2. de his, quæ fiunt à Prelat. Rebuff. q. 3. n. 35. Monet. d. cap. 5. n. 62. quia tunc iam non erit spirituale ius tali loco concessum, cum spiritualia non ministraret, sed temporale, hoc est, fructus & commoditas decimarum, quæ quid temporale sunt, Abb. in c. ad hac, n. 4. de decimis. Azor. d. lib. 7. c. 36. q. 1. & temporales decimæ non sunt propriè decimæ, ut aduertit Bald. cons. 419. vol. 1. Sed sunt certæ decimationes, seu annuæ præstationes in quantitate frumenti, vel pecuniæ, descendentes à iure temporali, & ex contractu pro rebus debitis, Rot. in Ferrarien. Decimarum 16. Iunij 1615. coram R. P. D. Pirouano, impressa decis. 420. part. 1. recent.

Ante Lateranensem Concilium sub Alexandro III. de anno 1179. poterant inferiores Prelati decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed ex eo fuit illis hoc prohibitum, ut per tex. in c. cum Apostolica, de his, quæ fiunt à Prelat. & in cap. 2. §. sane, de decimis. lib. 6. tradunt Couar. lib. 1. var. c. 17. n. 5. vers. olim. Menoch. de prescript. lib. 6. pres. 86. n. 2. D. Barbof. in l. Titia, n. 45. vers. non obstat secunda, ff. soluto matrim. Gutier. pract. lib. 1. q. 14. num. 5. & q. 15. num. 4. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 36. quest. 12. Fagundez d. præc. 5. lib. 3. cap. 1. n. 32. Monet. d. cap. 5. n. 66. & in hoc omnes conuenire profitetur, & sequitur Suar. de Relig. tom. 1. tract. de decimis. lib. 1. cap. 26. num. 2. & 3. In dubio autem, † si deci

Aa ma

ma laicis concessa reperiantur, & nesciatur, an post, vel ante Concilium Lateranen. fuerint concessa, post Concilium concessa censentur, Beroi. *conf. 21. num. 14. lib. 1. Rot. in Taurinen. Decimarum, 12. Ianuarij 1607, vers. non obstat*, coram Card. Marquemont, quæ reperitur impressa *decis. 193. num. 9. part. 2. recent. & fuit dictum in Gerunden. Iurispatronatus 22. Aprilis 1622. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, vers. quantum attinet.*

61 Verum hæc communis resolutio in se vera non est, si aduertamus, multò ante Concil. Lateranen. hoc ipsum prohibitum fuisse ab Urbano I I. in cap. decimas 39. in ordin. 16. *quest. 7. & manifestius in cap. 2. Episcopum, vel Abbatem, in vrb. feud. qui annos fere centum præcessit hoc Concil. Lateranen. vt videre est apud citatos per Aragon. 2. 2. quest. 87. artic. 3.* Quare, si materiam bene perscrutemur, nullus textus inuenietur, qui probet potuisse laicos licitè retinere decimas à Prælati inferioribus concessas; sed solum quòd obtentas ante Concilium Lateranen. possunt transferre in locum religiosum de consensu Episcopi: quod non ex ea ratione prouenit, quòd eas licitè retinerent, sed magis, quia hoc voluit Ecclesia permittere ad vitanda scandala, vtilius iudicans, si decimas, quas laici cum animarum suarum periculo illicitè detinebant, sponte dimitterent aliis Ecclesiis, vel religiosis locis, quàm si eos Ecclesiasticis censuris, vel modis aliis cogeret ad restitutionem faciendam eidem Ecclesiæ, ad quam pertinerent, vt aduertit Rebuff. *d. tract. quest. 10. num. 22. & melius Gilchen. de præscript. part. 3. cap. 8. num. 7.* nec omninò displicet Suarez *d. cap. 26. num. 3.* dum resoluit Concilium non concedere laicis, vt decimas concessas à Prælati inferioribus retineant; sed ne transferant in alios absolutè, vt in cap. prohibemus, de decim. nec in Religiosos sine Episcoporum auctoritate, vt in d. cap. cum Apostolica, quæ prohibitio inducta ad priuationem minimè operatur concessionem, iuxta reg. l. legata inutiliter. ff. de adimend. legat. cum similibus.

62 Cur autem in d. cap. 2. §. sanè, distinguat tempora ante, vel post Lateranen. ad effectum, vt laici decimas antea habitas à Prælati inferioribus, transferre possint in Religiosos, non postea obtentas, si post, & ante dictum Concilium semper ille titulus habitus ab inferioribus Prælati fuerit illicitus, & iure reprobatus, difficile est inuestigare; sentit difficultatem suæ adherens opinioni, dum existimat, faciendam non esse distinctionem à temporibus ante, vel post Late-

ranense; sed ante vel post Urbanum I I. Suarez *d. cap. 26. num. 6. ad fin.* dum quærit, si iam ab Urbano erat prohibitum Prælati inferioribus, ne decimas laicis darent in feudum, quare text. habitas post illam prohibitionem ante Lateranense transferre concedit? Et respondet hoc ita, vel consuetudine, vel præscriptione, vel expressa aliqua Concilij auctoritate, quam tamen hætenus non inuenisse fatetur, factum fuisse, vt constitutio Urbani, quæ infeudationes antea factas sustinebat, extenderetur vsque ad tempora Lateranensis Concilij. Sed his diuinationibus omisiss quoad nostrum propositum responderetur Concilium propter rationes imminetis scandali permisisse, vt antea habitas à Prælati inferioribus, licet iniuste, possent transferre in Religiosos; quia sic aliquo modo Ecclesiarum vtilitati occurrebatur; vt verò permitteret hoc ipsum in decimis de cætero concedendis, rationem illam nō habessey sed quòd rigor iuris obseruetur, vt in plenisque aliis materiis factum videmus, quòd illicitè facta in præteritum sustineantur, ac de cætero & in futurum strictius seruetur prohibitio, vt notant omnes per text. ibi in cap. vit. de sponsa duorum, ibi de cætero, cap. prouidenda 44. in fine, ibi de cætero, de elect. lib. 6. cum multis aliis.

Circa verò potestatem transferendi decimas à laicis retentas, tres casus distinguere oportet. Primus est de laicis intrusis, qui sine titulo aliquo decimas detinebāt: hi enim necessariò tenentur illas restituere Ecclesiæ ad quam de iure pertinet, cui Episcopus consensu suo præiudicium facere non potest, iuxta reg. generalem text. in c. id quod nostrum, ff. de regul. iuris, vt aduertit Suarez *d. c. 26. n. 10. Secundus* est de decimis, quas laici obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælati, qui etiam ante Lateranen. Concilium erat inualidus secundum nostrā opinionem, & procedit in his permissio huius Concil. vt eas de Episcoporum consensu transferre sufficiat in illam Ecclesiam, vel religiosum locū, neque sit necessarium facere restitutionem eidem Ecclesiæ, ad quam pertinebant, vt expressè probat text. in d. c. cum Apostolica, in vers. quia verò, iuncto fine, & ex vltimis verbis d. §. sanè, dum semper hanc Lateranensis Concil. prohibitionem, & concessionem restringit ad decimas, quas laici titulo feudi perpetui ante Lateranense obtinebant, atque ita non procedere in illis, quæ sine huiusmodi titulo feudi perpetui in laicum sunt alienatæ. Tertius casus est, quando decimæ à laicis titulo iusto, & valido in perpetuū obtentæ sunt, vel à Summo Pont. vel aliis Prælati, qui sufficienti potestate ad hoc fuerint muniti, & in eo non videtur

detur necessarius Episcopi consensus, ut in locum religiosum transferantur, prout in donationibus Tertiarum, quas à Summo Pont. obtinent Lusitania, & Castellæ Reges, communiter receptum est post Sor. *de Instit. lib. 9. quest. 4. art. 3. & quest. 7. art. 1.* & post Gregor. Lop. & alios, Ioan. Garc. *de expensis. c. 9. n. 97.* & post Gutier. D. Barbof. *in l. Titia, num. 42. vers. adde, ff. soluto matrim. Cabed. Lusit. decis. 63. num. 5. p. 2.* unde etiam in laicos transferri posse resoluunt Mench. *illustr. c. 89. num. 2.* Ioan. Garc. *d. cap. 6. à num. 97.* Gutier. *pract. lib. 1. quest. 15. num. 6.* Ceuall. *commun. contra communes, q. 367.* Cabed. *d. decis. 63. num. 8.* Gilchen. *d. cap. 8. à num. 6.* contra Couar. & plures alios, quos refert, & sequitur Azor. *d. lib. 7. cap. 36. q. 13.* Et ostenditur, quia si huiusmodi decimæ titulo feudi perpetui iusto, & valido semel in laicum sunt alienatæ, efficiuntur ipsius patrimonium, nec in disputationem cadere potest, an restitutio sit facienda Ecclesiæ, ad quam de iure pertinent: siquidem, postquam in perpetuum alienatæ sunt in laicum titulo iusto, & valido, non pertinent iam ad Ecclesiam aliquam; & tamen text. *in cap. cum Apostolica, in versatiter*, in his decimis, quæ ad Ecclesiam aliam pertinebant, decidit necessarium non esse eidem Ecclesiæ facere restitutionem: sed sufficere, quod religioso loco, vel alteri Ecclesiæ fiat: ergo non de decimis titulo iusto obtentis, sed iniusto, modo prædicto, scilicet, habito à Prælati inferioribus, iura ista sunt intelligenda.

64 Inferitur octauò consuetudinem habere vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à solutione decimarum. Diximus *suprà*, Parochianos, nisi exempti proponantur, esse obligatos ad decimas persoluentes: atqui consuetudo habet vim & efficaciam, per quam obligatio prædicta auferatur: habet enim vim legis humanæ, iuxta l. 2. C. *quæ sit longa consuet. cap. consuetudo. 1. dist. qua lege humana decimæ institutæ sunt*, ut *suprà* notauimus. Igitur, & c. Probant Corollar. *glos. verb. præsumpta, in cap. quia cognouimus. 10. q. 3. glos. ult. in cap. in aliquibus §. fin. de decim. Sor. lib. 9. de instit. quest. 4. art. 1. col. antepen. refert alios* Couar. *lib. 1. var. cap. 17. n. 18.* Gutier. *canon. lib. 2. cap. 21. n. 31.* Rebuff. *de decim. quest. 13. num. 46.* Monet. *eodem tract. c. 5. quest. 1. n. 89.* Castr. Palao *in opere morali tom. 2. tract. 10. disp. unica puncto 4. n. 1.* Trullench. *in exposit. Decalogi lib. 3. cap. 3. dub. 11. num. 7.* Seraphin. *decis. 1204.* Rot. *in Nouariens. Decimarum, 26. Februarij 1631.* coram R. P. D. meo Pironano, Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quest. 49. artic. 5.* Cabed. *Lusit. decis. 205. num. 2. part. 1.* vbi ait iudicatum, valere Barbof. *de Parocho. Pars III.*

consuetudinem in modo, & tempore soluendi, qui multipliciter declarant. Sed Ego omisiss variis eorum declarationibus, existimo pro vera huius Corollarij intelligentia, faciendam esse distinctionem inter consuetudinem, quæ ita aufert decimas ab ipso Parocho, ut illi congrua sustentatio non remaneat: & tunc verum est dicere talem consuetudinem non valere, siquidem Ius diuinum, & naturale offendens rationabilis esse nequit. Secus verò, si illa operante adhuc remanet prædicta sustentatio, quo casu procedit hoc Corollarium, prout in priuilegio *suprà* notauimus, eò quod manente congrua sustentatione solum remanet obligatio Iuris humani, contra quod operari potest consuetudo, ex reg. text. *in cap. ultim. de consuet.* si tamen talis consuetudo rationabilis fuerit, prout ille text. requirit: & sic cessat labor plurium Doctorum, quos referunt Couar. & Gutier. *dictis locis.* Ex his

Colligitur primò defendendam esse consuetudinem, qua introductum est, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio persoluatur. Pater, si expendamus manente congrua sustentatione Ministri, in reliquis tantummodo Ius humanum per exemptionem violari: ac subinde nil mirum, si talis consuetudo rationabilis observatur: prout in specie tradunt Couar. *var. lib. 1. cap. 17. num. 8. vers. 7.* Rebuff. *d. tract. quest. 13. num. 46.* Azor. *d. lib. 7. cap. 37. quest. 2.* Monet. *cap. 5. num. 92. in fine.*

Colligitur secundo valere consuetudinem, ut ex certis fructibus, puta feno, vel oleo, decima non soluatur, Couar. *loco proxime citato*, Azor. *d. cap. 37.* Castill. *tom. 7. de Tert. cap. 2. num. 8.* Cancer. *variar. resolut. tom. 1. cap. 23. num. 11.* Monet. *d. cap. 5. num. 94.* vbi num. 93. subdit valere quoque consuetudinem, ut de minutis decimæ non soluantur.

Colligitur tertio valere quoque consuetudinem, quod ex eodem prædio vna Ecclesia decimas maiores percipiat, & alia minores, Hostiens. *in cap. cum in tua, §. respondemus: quem ibi omnes sequuntur, de decim. Rot. Conchen. Decimarum, 1. Iulij, 1591.* coram Cardin. Pamphilio sen. & in Nouariens. Decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R. P. D. meo Pironano. Castill. *d. tom. 7. de Tert. cap. 2. num. 8.* Cancer. *d. cap. 23. numero 12.* vbi quod consuetudine potest decima prædialis reduci ad vigesimam.

Colligitur quarto posse ex consuetudine decimas vni Ecclesiæ aliàs debitas, alteri adscribi,

scribi, & solui. text. in cap. cum sint homines, & in cap. ad Apostolica, de decim. Couar. d. cap. 17. num. 8. Perez. l. 1. post princ. vers. huiusmodi autem decime, tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 116. & l. 3. in princ. tit. 6. eod. lib. pag. 133. Fagundes d. prae. 5. lib. 3. cap. 1. num. 4. Gutier. pract. lib. 1. quæst. 17. num. 2. & 5. Castil. d. cap. 2. num. 5. Rebuff. d. tract. quæst. 14. n. 47. vbi n. 48. limitat id non procedere in decimis, quæ limitibus adhaerent, hoc est, in prædiis, quæ limitibus proxima sunt: refert, & sequitur Monet. d. cap. 5. num. 97. & 98. vbi num. 101. post Couar. d. num. 8. vers. quarto fortiori ratione, concludit in hac specie sufficere consuetudinem decem annorum, cum ea non sit contra Ius, sed præter: & num. 103. post eundem Couar. d. num. 8. vers. decimo, resoluit, quod in aliis casibus consuetudo, quæ circa decimas obseruanda est, requiritur, & sufficit, ut sit quadraginta annorum, & quod text. in cap. 1. de præscript. in 6. qui contrarius videtur, procedit in præscriptione, non autem in consuetudine. † Quando autem agitur ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita, debet consuetudo non soluendi integras decimas probari cum requisitis immemorabilis, seu legitimæ præscriptionis, Rebuff. d. quæst. 13. num. 53. & seqq. & num. 69. Anton. Gabr. commun. tit. de præscript. conclus. 1. num. 16. & 18. Seraphin. decis. 1404. num. 2. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 595. num. 16. Rot. decis. 474. num. 5. & decis. 469. num. 2. part. 1. recent. & decis. 262. num. 3. part. 2. recent. & in Augustana Decimarum, 38. Martij, 1631. coram R. P. D. Vbaldo.

69 Colligitur quintò consuetudinem operari posse circa omnes decimas personales in pluribus Prouinciis, eò quod non obstante illarum exemptione apparuit manere prædictam congruam ministrorum sustentationem, ut tenent, quamuis alia ratione moti, Turrecrem. in cap. reuertimini. 16. quæst. 1. articulo 7. numero undecimo, Paris. consil. 25. colum. 4. Viui. Neapolit. decis. 4. num. 46. Couarr. dict. cap. 17. num. 8. Monet. d. cap. 5. num. 92.

71 Colligitur denique in soluendis decimis considerandam esse consuetudinem, ut tradunt Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 10. numero 15. pagina 187. Gutier. pract. lib. 1. questione 19. numero 3. Azeued. leg. 1. num. 11. tit. 5. lib. 1. noue Recopil. & leg. 6. num. 4. eodem tit. & lib. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. decime, §. 7. & 8. Suarez de Religion. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 12. & cap. 21. num. 5. & cap. 30. numero 2. Cabed. Lusit. decis. 205. numero 2. part. 1. Valenz. consil. 49. ex numero primo, tomo primo, Castil. dict. tom. 7.

cap. 2. numero 4. Pute. decis. 154. numero 6. cum seqq. lib. 1. Caualer. decis. 73. numero 3. & decis. 107. num. 1. cum seqq. Rot. decis. 163. num. 3. p. 2. diuersor. & decis. 333. num. 4. p. 5. diuersor. & ad illam inducendam quando agitur inter duas Ecclesias, sufficit etiam spatium decem annorum, cum non sit contra, sed præter ius, ut ultra Monetam citatum supra num. 68. tenent Marefcot. var. resol. lib. 2. cap. 95. num. 19. ad fin. Rota d. decis. 163. num. 4. & d. decis. 333. num. 5. Caualer. d. decis. 73. & decis. 95. num. 2. in princ. Ad dit etiam Rota dicta decis. 333. numero 18. quod consuetudo in materia decimarum ad fauorem Ecclesie Sacramentalis contra Ecclesiam prædialem ut inducatur requiritur possessio decennalis: & num. 19. quod Ecclesia prædialis si quoad decimas probauerit particularem consuetudinem ad sui fauorem, tunc non sufficit consuetudo decennalis contraria, sed opus est formali præscriptione.

Sed dubitari potest, quæ consuetudo in solutione decimarum sit attendenda, lociue vicinioris, an loci vbi prædia existunt, vel vbi sit solutio decimarum, an Diocesis? Sub distinctione sic respondendum erit: aut nulla adest consuetudo in loco, vbi sita sunt prædia, aut vbi sit solutio decimarum; vel si adest, est dubia, & tunc attendenda est consuetudo loci vicinioris, vel loci prædominantis, Achil. decis. 3. num. 2. 6. & 8. sub tit. de decim. Item, si in loco, vbi sit solutio decimarum, vel sita sunt prædia, nulla adest consuetudo: in loco verò viciniori adest aliqua consuetudo, & in loco dominantiori adest diuersa consuetudo, tunc attendenda est consuetudo loci vicinioris, non verò loci dominantis, Put. decis. 176. lib. 3. in correctis. Aut in loco, vbi sita sunt prædia, adest particularis consuetudo, & illa tunc est attendenda. Item, si in loco adest aliqua consuetudo, & in diocesi alia, tunc etiam attendenda est consuetudo loci particularis, & non diocesis: ita Rot. in Tudet. Decimarum, 19. Nouembr. 1591. coram Cardin. Pamphilo sen. & in Ciuitat. Decimarum, 18. Martij, & 27. Iunij, 1596. coram bone memor. Penia. † Consuetudo enim specialis præferenda est generali, Rot. in Calaguritana Decimarum, 19. Martij, 1610. coram Cardin. Caualerio, inter eius impressas, decis. 106. & in Hispal. Decimarum, 18. Iul. 1612. coram bone memor. Vbaldo. † Item attendenda est potius ea consuetudo, quæ fauet Parochiali, quam quæ fauet prædiali, cum sit rationabilior, & conformior iuri communi: Curt. iun. consil. 2. in fine. Afflict. decis. 80. num. 9. Rot. in Segobien. Decimarum, 10. Octobr. 1583. coram Aldobran

Aldobrandino postea Clemente VIII. & in Pa-
cen. Decimarum, 20. Iunii 1598. coram bona
mem. Card. Millino.

§ IV.

Quis sit iudex competens in causa decima-
rum, & an, & quando sit summaria, &
executiva, & quibus pœnis afficiantur
eas non soluentes, & quomodo componi,
& transigi super illis possit?

S V M M A R I V M.

- 1 Decimarum controuersia in petitorio, ubi qua-
estio iuris est etiam incidens, spectat ad Iudi-
cem Ecclesiasticum: ad secularem vero,
quando questio est meri facti.
- 2 L. si ex plagis §. in cliuo. ff. ad leg. Aquil.
declaratur.
- 3 Index Ecclesiasticus an de possessorio deciman-
di cognoscat, remissum.
- 4 Causa Decimarum reputatur profana quoad
effectum remissorie.
- 5 Decimarum in causis proceditur summarie,
præcipue quando est inter Clericos, quibus
de iure debentur decime, & eos, qui solu-
ere debent: & quando fuerit inter duas
Ecclesias super iure percipiendi deci-
mas.
- 6 Ministri nomine Ecclesie pro decimis non solu-
tis rei vindicatione, vel personali actione,
vel officio Iudicis contra laicos agere pos-
sunt.
- 7 Decimas soluere appellatione remota cogen-
di sunt subditi, sed limitatur ibi tribus
modis.
- 8 Decimarum collector, quando modum exce-
deret, ab excessu potest appellari.
- 9 Decimarum debitor non potest prætextu eius,
quod sibi debetur, decimas denegare.
- 10 Onus soluendi decimas est reale, & sequitur
possessorem.
- 11 Possessor fundi pro decimis præteritis conueniri
potest.
- 12 Fundus censetur tacite hypothecatus pro de-
cimis.
- 13 Tributum ex certo fundo debitum, transit in
quemlibet possessorem.
- 14 Censuræ possessor pro præteritis redditibus
tenetur non excusso principali vendi-
tore.
- 15 Decimas non soluens, cum teneatur, ex-
communicari potest, ac debet, monitione
præmissa.
- 16 Decimas subtrahentes, siue non soluentes,
Barbof. de Parocho Pars III.

vel earum solutionem impediētes, absol-
ui non possunt nisi plena restitutione sequu-
ta, vel saltem remittuntur ab eo, cui de-
bentur, vel denique impotentes sint adre-
stituendum.

- 17 Parochus an possit denegare Sacramenta iis,
qui nolunt soluere decimas, remissum.
- 18 Vicarius an possit imponere interdictum per-
sonale contra renitentes soluere decimas,
remissum.
- 19 Sepultura Ecclesiastica priuari debet, qui sol-
uere tenetur decimas, neque eas soluit, aut
restituit Ecclesie.
- 20 Religiosi Confessarii, sed maxime Ordinis
Prædicatorum, & Minorum tenentur hor-
tari, & mouere fideles ad solutionem de-
cimarum.
- 21 Religiosi omnes excommunicantur in Clem.
1. de decim. qui decimas Ecclesie debitas
usurpant.
- 22 Religiosi, qui aliqua, ut audientes à decima-
rum Ecclesiis debitam solutione retrahant,
in sermonibus suis, vel alibi præferre præ-
sumunt excommunicationem ipso iure in-
currunt.
- 23 Religiosis sub pena suspensionis ipso facto &
ab officio prædicationis præcipitur, ut con-
fiteantur conscientiam faciant de soluendi
decimis, quoties à Rectoribus Ecclesia-
rum ad hoc requiruntur.
- 24 Compositio facta inter personas Ecclesiasti-
cas nomine suarum Ecclesiarum super
decimas in futurum soluendas, valet,
modo causæ cognitio à Superiore facta in-
terueniat, consensusque, seu auctoritas
Episcopi, vel alterius Superioris acce-
dat.
- 25 Cap. veniens, de transact. concordatur
cum cap. 2. eod. tit.
- 26 Compositio super decimas in futurum solu-
endas, si fiat inter Parochos sine aucto-
ritate Episcopi, vel Superioris, non in to-
tum vitatur, sed valet pro vita compo-
nentium.
- 27 Compositio de decimis præteritis non solum
cum Ecclesiasticis personis, sed etiam cum
laicis fieri potest sine auctoritate Supe-
rioris.

DECIMARVM controuersia in
petitorio, ubi questio iuris est
etiam incidens, priuatiuè spe-
ctat ad Iudicem Ecclesiasticum
cap. fin. de rerum perm. cap. tua nobis §. fin. de
decim. Gutier. præct. lib. 3. q. 26. n. 11. D. Barbo-
sa in l. Titia, num. 47. vers. cum enim questio
ff. sol. matr. Gabr. Pereira de manu Regia p.
1. cap. 7. n. 38. ad secularem verò spectabit
solū, quando questio sit meri facti, an nimi-

A a 3 rum,

rum talis perceperit, vel soluerit, seu etiam an percipiat, vel soluat decimas: ad effectum quoque, ut is, de quo non dubitatur an iure soluere debeat decimas, eas soluere Ecclesie eiusve Rectori cogatur, vel quia agatur contra detentorem fructuum decimandorum, Couarruias *pract. cap. 35 numero 2.* Nauarrus *conf. 1. de constit. numero 80. in antiq. Rebuff. de decim. questione 10. à numero 35. & de except. numero 213. cum seqq. & numero 219.* Perez *ad titul. 5. libr. 1. Ordin. pag. 130. & seqq. Henriquez in sum. libr. 7. capite 27. §. 2. lit. L. Reusner. decis. 2. numero 41. lib. 4. Zerol. in praxi Episcop. par. 1. verb. decima. §. 6. Marchef. de commission. parte 2. capite 4. numero 30. D. Barbof. in l. Titia. numero 20. & 48. ff. soluto matrim. Seraphin. decis. 1047. numero tertio, Cabed. *Lust. decis. 63. numero quarto parte secunda.* Stephan. Gratian. *discept. forens. capit. 238. numero 16.* Bernard. Græuæ *ad practicam Camere Imper. libro primo concl. 38. late Monet. de decim. cap. 8. à princip. Gomez. Leo decis. 49. Cauall. in tract. de cognit. per viam violent. part. 2. questione 25. Galet. in margarita casuum conscient. verb. decima, pen. Sigism. Scacc. de sent. & re iud. gloss. 7. questione 3. limit. 5. num. 4. cum seqq. Piafec. in praxi Episcop. part. 2. cap. 4. numero 59. in princ. Fagundez in quinque Ecclesie præcepta, præc. 5. libro 3. capit. 5. numero 1. & 2. Diana *resolut. moral. part. 1. tractatu 2. resolut. 89.* Caste. Palao *in opere morali tomo 2. tract. 10. disput. vnic. puncto 15. numero 5.* Quamuis Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 36. quæst. 5. & Homobon. de Bonis de examine Eccles. part. 2. tract. 8. capit. 8. quæst. 24.* existimauerint, etiam quando quæstio est facti, solum Ecclesiasticum esse Iudicem competentem circa decimas. Pro quibus non facit, quod cognoscens de facto rei spiritualis, cognoscit etiam de re ipsa spirituali, quia ex facto ius oritur, atque ideo quæstio facti ex quæstione iuris videtur inseparabiliter dependere, iuxta regul. l. si ex plagis, §. in cliuo, ff. ad legem Aquil. cum aliis adductis per Menoch. *conf. 2. numero 208. & D. Barbof. in d. l. Titia, numero 25.* Quia respondetur dict. §. in cliuo, solum euincere² ex circumstantiis facti pendere decisionem quæstionis iuris; minimè vero quæstionem facti ita esse à iuris quæstione inseparabilem, ut qui de facto cognoscit, de quæstione iuris videatur, & necessariò debeat cognoscere, cum compertum sit, vnam ab altera esse distinctam, ut quia solum ponitur in controuersia, an soluerit, seu perceperit; minimè verò dubitatur, an sit soluenda, vel ex quibus fructibus debeat solui.**

Item causa Decimarum, quæ data sunt in feudum secularibus, discutienda est coram Iudice Ecclesiastico: licet enim dominium huiusmodi decimarum, scilicet, fructuum millorum, omninò spectet ad laicos, & feudum censeatur secularare: tamen quod oritur, & dependet à iure spirituali, & Ecclesiastico, non potest Iudex laicus de illo cognoscere, Federic. de Senis *conf. 245. numero 1. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 7. capite 39. quæst. 3. Monet. de decimis, capite 8. quæst. 1. numero 15. Fagundez in quinque Ecclesie præcepta, præc. 5. libro 3. cap. 5. num. 5. Rot. in Rauenennaten. Emphyteusis, 28. May 1631. coram R. P. D. Merlino. in citato Trullench. in exposit. Decalogi libro tertio cap. 3. dub. 8. sub numero 11. ubi intelligit quando feudum non in perpetuum, sed pro limitato tempore, vel limitatis personis est concessum. Nam si auctoritate Pontificis decimæ alicui, eiusque hæredibus, & successoribus in perpetuum concessæ sint, qualiter Regibus Hispaniæ sunt concessæ decimæ, vulgò Tertia dictæ, causa, si quæ agitanda est, coram seculari Iudice tractari potest: de quo Aufrer. *ad Capell. Tholos. decis. 109. ante fin. Bellug. in speculo Princip. rub. 13. de decim. in vers. constat, à numero quinto, Petr. Matthæ. in addit. ad Guid. Pap. decis. 1. Renat. Chop. de morib. Paris. lib. 3. tit. 1. numero septimo & octauo Franc. Duaren. in consuet. feudal. cap. 5. sub numero septimo, Rupell. Instit. forens. libro primo capite 25. folio 107. Rebuffus de except. numero 214. & 219. & de decim. quæst. 10. numero 39. Capic. decis. 20. Gironda de priuileg. ex num. 231. Lazarte de decim. vendit. capit. 19. numero 30. Menchaq. illustr. lib. 2. capit. 89. numero 6. Oliban. de iure fisci, cap. 14. numero 20. & cap. 16. numero 14. Couar. *pract. capite 35. numero 2. vers. tertio quoties.* Mich. Ferrer. in suis obseruat. p. 3. capit. 278. vers. pro materia, Gutier. *pract. lib. 1. quæst. 14. num. 4.* Ioann. Garc. de expens. cap. 9. num. 94. Paz in *pract. tom. 2. præc. 2. num. 24.* Bobadil. in sua polit. lib. 2. capit. 18. numer. 148. Cabed. *Lust. decis. 63. numero 4. p. 2. Camill. Borel. de præstantia Regis Cathol. cap. 71. numero 349. & 350. & conf. 20. cent. 1. & in summ. decis. tit. 19. de decim. num. 17. & 19. Menoch. conf. 757. numero 16. vol. 8. Bernard. Græuæ. ad pract. Camere Imper. libro secundo capite 38. D. Barbof. in d. l. Titia. numero 42. Morl. in emporio iuris p. 1. in prælud. tit. de iurisdic. omn. iud. num. 137. Ramirez de lege Regia, §. 31. numero 4. pag. 332. Fontanel. de pactis nupt. tomo primo gloss. 13. p. 2. numero 58. Joseph. Sesse Arag. decis. 162. numero 24. Franc. Hieron. Leo. Valent. decis. 3. numero 13. lib. 1. Canis. de decim. questione 13. col. 2. Ceuall. commun. contra commun.***

commun. quest. 822. ex num. 67. & quest. 896. ex num. 636. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 2. cap. 238. num. 58. Franc. Carrasc. ad Leges Regias, cap. 6. de decim. §. 2. fol. 62. Caltr. Palao in opere mor. tom. 2. tract. 10. disp. unic. puncto 15. n. 6. latissimè Castill. controuers. tom. 7. de Tertiis, cap. 12. num. 20. cum seqq. Gabr. Pereira de manu Regia, p. 1. cap. 7. num. 38. vers. semper.

3 Vtrum autem de possessorio decimandi Ecclesiasticus Index cognoscat? Vide Gail. lib. 1. obseru. 38. num. .... & 4. Menoch. remed. 15. recuper. sub num. 234. Rebuff. d. tract. quest. 10. num. 3. Boër. decis. 69. numero 13. Afflict. decis. 2. num. 10. & decis. 24. num. 9. Cacher. decis. 116. Grauat. ad Vestrum in praxi Romanæ Curie, lib. 5. cap. 1. à num. 3. Camill. Borrel. de prestantia Regis Catholici, cap. 71. num. 349. & 350. in summ. omnium decis. tom. 1. sub tit. 19. à num. 18. & tit. 43. num. 125. Sayr. in floribus decis. sub tit. de constit. decis. 41. Azeued. l. 6. num. 3. tit. 5. lib. 1. nouæ Recop. Suarez de Pace in pract. tom. 2. prelude. 2. à num. 22. Gutier. pract. lib. 1. quest. 4. num. 1. Curi. Philip. p. 1. §. 5. num. 5. cum seqq. Bobadill. in sua politica, lib. 2. cap. 18. numero 145. D. Barbof. in d. l. Titia, à num. 39. & num. 47. Monet. d. cap. 8. à num. 14. Stephan. Gradiscept. forens. cap. 236. Bernard. Graue. d. concl. 38. num. 7. & 8. Diana d. tract. 2. resolut. 92.

In qua questione affirmatiua pars verior mihi videtur; nam matrimonij possessorium, quamuis agatur inter personas merè laicas, quia habet admixtam causam, & titulum spiritualitatis, definiendum est à Iudice Ecclesiastico, Couarra. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 6. numer. 8. & capit. 8 §. 12. numero 3. Valasc. consult. 93. num. 2. ad med. versic. etiam causa matrimonialis late Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 10. num. 19. cum seq. Rot. in d. Raennaten. Emphyteusis. Possessio enim rei spiritualis, licet sit merè temporalis, & laicalis; attamen etiam de possessione solum cognoscit Iudex Ecclesiasticus, quem admodum de ipsa proprietate, non autem laicus; cum qualitas spiritualitatis qualitatem temporalitatis absorbeat, & ad se trahat, Beroi. in rubr. de iudic. num. 51. Crauet. conf. 258. num. 8. Roland. consil. 12. num. 35. cum seq. lib. 2. Valasc. d. consil. 93. num. 3. Menoch. remed. 15. recuper. num. 205. cum seqq. Couar. pract. cap. 35. num. 1. Gutier. Canon. cap. 34. num. 26. & seqq. late Azor. instit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 14. quest. Duard. ad Bullam Cæne, lib. 2. cap. 15. question. 19. num. 47. Put. de-

cis. 360. lib. 1. in antiq. Rot. in d. Raennaten. Emphyteusis.

Illud aduertere oportet in hac materia 4 non contemnendum, quòd ad effectum remissoria, causa decimarum reputatur profana, ut censuit Rot. coram Caputaquen. decis. 54. lib. 2. & decis. 68. part. 3. & in Legionen. decimarum, 4. Decembris 1615. coram bonæ mem. Dunogetto, & in Valentina Decimarum, 21. Iunij 1613. coram Card. Canalerio, inter eius impressas, decis. 258.

In causis decimarum proceditur sum- 5 mariè, præcipuè quando est inter Clericos, quibus de iure debentur decimæ, & eos, qui soluere debent, Clem. 11. de iudic. Monet. de decim. cap. 8. n. 41. Piafec. in praxi Episcop. part. 2. cap. 4. num. 59. in princ. imò & procedi potest sine aliqua iuris solemnitate, ut tradit Card. dict. Clem. 2. num. 28. & Imol. num. 7. idem tempore feriarum ob necessitates, sicut docet Euerard. in topicis legalibus, in loco à tribut. ad decimas, num. 4.

Amplia, ut procedat etiam quando quæ- stio fuerit inter duas Ecclesias super iure percipiendi decimas, secundum Rot. decis. 14. numero 2. de decim. in nouis, Maranta de ordine iudic. part. 4. disputatione 9. numero 179. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. decimæ, vers. ad sextum. Monet. d. cap. 8. num. 43. ubi num. 47. subdit quòd, si quæstio sit inter laicos, etiam de decimis Ecclesiasticis, tunc causa non est summaria, nec habet locum dict. Clem. 2. & numero 51. addit, quòd contra Aduocatos, & alios detinentes, & impediētes, ne decimæ soluantur, similiter procedi potest summariè, & numero 56. quòd in materia decimarum, si Rector agat contra subditum ad decimas non solutas, incipi potest à præcepto cum monitione sub excommunicationis pœna.

Ministri quoque nomine Ecclesiæ pro 6 decimis non solutis, rei vendicatione, vel personali actione, vel ex officio iudicis contra laicos agere possunt, glos. verb. tributa, vers. sed verius est, in cap. tua. il. 2. de decim. Rebuff. d. tract. quest. 3. d. num. 15. & quest. 9. num. 6. & 9. & seqq. Perez leg. vers. est & alia questio. tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 129. Azor. in fin. mor. p. 1. lib. 7. cap. 23. quest. 9. Lessi. de iustit. lib. 2. cap. 39. num. 15. in fin. Suar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 36. num. 4.

Subditi omnes cogendi sunt ad soluendas 7 decimas appellatione remota, dicto capite tua. il. 2. de decim. Rebuff. dict. tract. quest. ult. numero 21. Triuif. Venet. decis. 29. num. 16.

Aa 4

Socin.

Socin. *reg. 40. vers. fallit. 22. Viu. decif. 73. numero 1. lib. 1. Sebast. Næu. ad l. 3. numero 61. ff. quis, & à quo appelletur. Nicel. de concord. gloss. concord. 6. fallent. 57. numero 93. Petr. Greg. de appellat. lib. 2. cap. 8. numero 2. Monet. de decimis, cap. 8. à numero 38. Piafec. d. part. 2. capite 4. numero 59. latè Salgado de protect. regia, tom. 1. part. 3. capite 2. numero 63. cum seqq. Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 17. ubi etiam resoluit appellationem non dari à sententia lata super primitiis & expensis in lite, latè Sigism. Scacc. de appellation. q. 17. limit. 18. per tot. ubi num. 5. intelligit quoad effectum suspensuum, non autem deuolutionum.*

Quæ quidem resolutio limitatur primò non procedere, quando agitur cum persona Ecclesiastica, quæ præten dit habere potiora iura in decimis, ut per Host. in d. capite tua, il. 2. sub numero 22. versic. item secus. Henric. numero 7. in fine, versic. super eo, & numero 8. Præpos. in capite fin. §. quoties, numero 32. quest. 6. & ibi Gemin. sub numero 22. de appellat.

Secundò limitatur quando agitur inter duas Ecclesias contententes de iure decimandi, Host. & Henric. ubi proximè. Scacc. d. limitat. 18. num. 3. Salgado d. cap. 2. num. 77. Rota in Cordubens. Decimarum, 2. Decembris 1605. coram Card. Pamphilio.

Tertiò limitatur, ¶ quando collector decimarum modum excederet, quia ab excessu potest appellari, Scacc. d. limitat. 18. num. 4. Salgado d. cap. 2. num. 77.

9 Item, debitor decimarum non potest prætextu eius, quod sibi debetur, decimas denegare, cum in futuris decimis non admittatur compensatio, ut post gloss. in cap. decime. 16. quest. 1. & alios tradit Rebuff. d. tract. quest. ult. num. 19. Euerar. in topicis legalib. in loco à tribut. ad decim. numero 2. imò neque propter sterilitatem, ut fusè estendit idem Rebuff. dict. quest. ult. numero 22. & Viu. in communib. opin. 153. vers. consuetudo non soluendi.

10 Cum onus soluendi decimas sit reale, & sequatur possessionem, gloss. verb. sic & dominus, in dict. capite tua. il. 2. de decim. Franc. Marc. Delphin. decif. 345. numero 5. & 6. vol. 1. Baptista. Costa de portione ratæ, questione 149. numero 11. Camill. Borrell. in sum. omnium decif. tit. 19. numero 63. Fagundez d. præc. 5. lib. 3. capite 6. Castill. d. tom. 7. de tert. cap. 2. numero 17. idè ¶ possessor fundi pro decimis præteritis conueniri potest, ut resol. uunt Capic. decif. 20. à numero 26. Chassan. in consuetud. Burgund. rub. 4. §. 6. verb. & sup. porter. numero 4. pag. 155. in princ. & rub. 11. §. 6. numero 3. pag. 361. Tiraquellus de retra-

tu lig. §. 6. gloss. 1. numero 7. Valasc. de iure emphyt. quest. 17. num. 18. Vincent. de Franc. decif. 107. numero 11. cum seqq. Cened. ad Decretal. collect. 86. numero 3. Azor. dicto lib. 7. capite 24. ques. 2. vers. quæres. & præcipuè quest. 18. Suar. d. lib. 1. cap. 38. numero 8. Monet. de decim. capite 6. à numero 18. ubi etiam ait cum Rebuff. d. quest. 9. numero 9. & Gig. de pensio. quest. 39. num. 12. & quest. 43. num. 4. atque aliis, ¶ in optione Ecclesiæ esse quem velit conuenire, nouum, an antiquum prædij possesorem: & quod pro decimis fundus censetur tacitè hypothecatus dicit Rebuff. tom. 2. ad leges Gallie, art. 1. gloss. 14. numero 25. quia ¶ tributum ex certo fundo debi tum, cum sit onus reale, pro quo censetur tacitè hypothecatus, transit in quemlibet possesorem, ut per Guid. Papæ quest. 432. num. 15. Cened. d. collect. 86. num. 3. Gam. Lusit. decif. 145. Morl. in emporio iuris, part. 1. tit. de locato, num. 37. quod in fundo emphyteutico nominatim resoluunt Valasc. de iure emphyt. quest. 4. num. 6. & quest. 17. Cald. Pereira de nomin. emphyteusis, quest. 13. numero 17. & de extinct. emphyt. capite 3. num. 18. & 23. Cabed. Lusit. decif. 149. part. 1. & ¶ census possesorem pro præteritis redditibus teneri non excusso principali venditore firmarunt Valas. de iure emphyt. questione 32. numero 13. & 14. Gam. Lusit. decif. 145. Suid. decif. 162. numero 11. Stephan. Gratian. discip. forens. capite 16. numero 16. & capite 141. num. 3.

Non soluens decimas, cum teneatur, 15 excommunicari potest, ac debet, tex. in cap. decime, 16. quest. 1. cap. peruenit, cap. ad hac, cap. ex parte, il. 1. cap. tua nobis, cap. in aliquibus, de decim. Clem. dispendiosam. 2. de iudic. Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 12. ibi, excommunicetur, Alois. Ricc. in praxi, part. 4. resol. 500. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 736. numero 4. Monet. d. cap. 8. num. 64. Fagundez d. præcep. 5. lib. 3. cap. 6. numero 3. Rot. in Dertusen. Decimarum, 11. Maij, 1609. coram Card. Marquemont, impressa per Marchesan. de commission. part. 1. pag. 675. & in Motalen. Decimarum, 31. Ianuarij, 1614. coram bona mem. Cardin. Sacrato. Intellige monitione præmissa, secundum Monet. d. cap. 8. numero 69. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 24. ques. 17. Suar. d. lib. 1. cap. 37. Alois. Ricc. in decision. Curie Archiepiscop. Neapol. decif. 195. numero 6. part. 4. Casus accidit, ut sequitur: Cum Episcopus Vmbriacen. quosdam occasione decimarum excommunicatos declarasset, absolutione Sanctissimo, vel Sacre Congregationi reservata, ydem excommunicati ad Archiepiscopum sanctæ Scuerinæ, uti Metropolitanum, recursum habuerunt, ab illiusque Vicario

*Vicario inhiberi, & respectuè absolui obtine-
runt, quo per Congregationem Episcoporum au-
dito, S. eadem Congr. sub die 19. Iulij 1619.
respondit, quòd Archiepiscopus S. Seuerina ex-
communicatos reintrodut, causamque ad Sa-
cram Congregationem remittat, & eius Vica-
rium aduertat, vt in similibus causis abstineat
ab absolute, & ab admissione appellationis
suspensue, quia excommunicatio hominis tra-
hit secum executionem.*

16 Subtrahentes, siue non soluentes deci-
mas, vel earum solutionem impediētes,
vltra prædictam excommunicationem, quam
præmissa monitione incurrunt, ab hoc cri-
mine, nisi plena restitutione sequuta, absolui
non possunt, vt per Sanchez in præcepta De-
calogi, tom. 1. lib. 2. cap. 20. num. 19. Nouar. in
singular. iuris canon. concl. 6. Molin. d. num. 4.
vers. his ita relatis; & est decretum sacri
Concilij Trid. d. sess. 25. de reform. cap. 12. ibi,
nec ab hoc crimine nisi plena restitutione so-
luta absoluantur, &c. refert de Franchis de
controuers. inter Episcop. & Regular. quest. 76.
vel saltem remittantur ab eo, cui debentur,
Nauar. in man. cap. 21. num. 32. Azor. in sit.
moral. part. 1. lib. 7. cap. 37. quest. 9. Fagund.
d. præc. lib. 3. cap. 6. num. 4. nisi, quando ad
Confessionem accedit, impotens sit ad resti-
tuendum: quia tunc absolui posse tenent
Nauar. in man. cap. 17. num. 59. Molin. citato
loco, Ioan. Valer. de different. inter virumque
forum, verbo, Absolutio, differ. 5. num. 5. Nouar.
d. concl. 6. num. 3. ex ea ratione, quia Concil.
loco citato non prohibet absolui, nisi eum, qui
pro tunc tenetur restituere, quique peccat
non restituendo.

17 An autem Parochus possit denegare Sa-
cramenta iis, qui nolunt soluere decimas?
Vide Aloyf. Ricc. in decis. Curia Archiep.

18 Neap. decis. 195. à princ. part. 4. Et tñ contra-
renitentes soluere decimas, possit Vicarius
imponere interdictum personale? Vide eun-
dem Ricc. d. part. 4. decis. 380.

19 Is quoque qui soluere tenetur decimas,
neque eas soluit, aut restituit Ecclesiæ, de-
bet Ecclesiastica sepultura priuari, text. est
in cap. prohibemus, de decim. Rebuff. d. quest.
vlt. num. 16. Andr. Hispal. in reg. decimarum,
quest. 2. num. 8. Spin. in speculo testam. gloss. 2.
princ. num. 20. Monet. d. cap. 8. num. 74. Iul.
Lauor. variarum lucubr. tom. 1. tit. 2. cap. 12.
num. 48. Vide sup. cap. 26. num. 50. Laurer. de
Franchis de controuers. inter Episcopos, &
Regulares.

20 Religiosi Confessarij, sed maximè Ordini
Prædicatorum, & Minorum, tenen-
tur hortari, & monere fideles ad solutio-
nem decimarum, vt probatur in cap. discre-
tioni vestre, de decim. in 6. vbi dicitur, quòd

Gregorius IX. mandauit distinctè Fratri-
bus Prædicatoribus, & Minoribus, ne ta-
lia, quæ audientes à decimarum, seu alia-
rum rerum Ecclesiis debitum solutione
retrahant, vel alias animas corrumpant au-
dientium, in sermonibus suis, vel alibi pro-
ponere præsumant, verbo, & opere infor-
ment eosdem, vt ad solutionem prædicto-
rum promptæ voluntatis animo sint intenti.
Sed ad tollendum scrupulum Eugenius IV.
concessit, quòd Fratres Minores non te-
neantur facere conscientiam de decimis in
Confessionibus, nisi quando fuerint requisi-
ti ab Ordinariis, & quòd tunc sufficiat dice-
re: Facio tibi conscientiam, & inducere pec-
catorem, quantum potuerint, ad soluendum,
non tamen propter hoc teneantur denega-
re absolute: ita referunt Collector pri-
uil. in comp. verb. Absolutio quoad sæculares. 2.
§. 2. Fr. Ludou. Miranda in man. Præl. tit. 2.
quest. 49. art. 14.

21 Excommunicationis verò sententiæ sub-
iacent ipso facto illi Religiosi, qui aliqua,
vt audientes à decimarum Ecclesiis debi-
tarum solutione retrahant, in sermonibus
suis, vel alibi, proferre præsumunt, vt ha-
betur in Clem. cupientes, de panis: vnde col-
ligitur, Religiosum non affici hac excom-
municatione, dum alicui mandat, vt alte-
ri, qui decimarum onere tenetur, suadeat,
ne soluat: hic enim non dicitur aliquid pro-
ferre ipsius auditoribus, qui decimas solu-
ere debent, vt bene resoluunt Suarez de
cens. disp. 23. sect. 5. num. 37. Filiuc. tract. 14.
cap. 8. quest. 8. numero 146. Bonac. d. quest. 8.
punct. 13. num. 3. vbi num. 4. addit ad incur-
rendam istam excommunicationem non suf-
ficere præfata verba proferre ex inaduerten-
tia: sed requiri dolum, & scientiam cum in-
tentione retrahendi auditores à solutione de-
cimarum.

22 Religiosis quoque præcipitur in d. Clem.
cupientes, sub pœna suspensionis, ipso fa-
cto, ab officio prædicationis; vt confiten-
tibus conscientiam faciant de soluendis de-
cimis, quoties à Rectoribus Ecclesiarum
ad hoc requiruntur: si autem scienter ne-
gligant confitentibus conscientiam facere
de soluendis decimis, dum à Rectoribus
Ecclesiarum requiruntur, suspensionem in-
currunt, quæ suspensio durat, donec con-
fitentibus conscientiam fecerint: quod si
interim, antequam negligentiam oblata
opportunitate purgent, id est, antequam
conscientiam confitentibus faciant, præ-
sumpserint prædicare, vinculo excommu-
nicationis obstringuntur. Hinc colligitur,
ad incurrendam istam excommunicationem
duo requiri. Primum, vt Religiosi
requisiti

requisiti sint à Rectoribus Ecclesiarum, & scienter non admonuerint penitentes de solutione decimarum: quamobrem, si non admoneant, dum requisiti non sunt, excommunicationem non incurrunt, ex declaratione Eugenij IV. Ita Syluest. *verb. Excommunicatio*, 9. numero 89. Tabien. *cod. verb. 5. casu 45.* Angel. *cod. verb. 7. casu 44.* Filliuc. *cap. 33. numero 42.* Hier. Roder. *in compendio quest. Reg. resolut. 50. num. 8.* vbi subdit requisitionem debere fieri Dominica prima, quarta, & vltima Quadragesimæ, & in festis Ascensionis Domini, Pentecostes, Natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ, Assumptionis, & Natiuitatis Beate Mariæ Virginis, iuxta dispositionem d. Clem. contra Caiet. *verb. Excommunicatio*, cap. 66. Nauarr. *in man. cap. 27. num. 145.* hoc expressè non requirunt. *Secundum*, vt prædicare præsumant, nondum purgata negligentia: si verò purgata negligentia concionentur, excommunicationem non incurrunt: quia in text. dicitur, *si predicare præsumserint, predicta negligentia non purgata.* Ita Caiet. Sayr. Filliuc. & alij citatis locis.

23 Excommunicantur etiam in Clem. 1. de decim. omnes, ac quicumque Religiosi, qui decimas Ecclesiis debitas, & ad ipsos iure aliquo, vel causa legitima non pertinentes vsurpant, aut vsurpare audent dolis, & malis artibus: & qui prohibent Ecclesiis decimas solui ex animalibus suorum familiarium, vel pastorum, vel ex aliis animalibus, quæ suis permiscuntur, vel ex illis, quæ in Ecclesiarum fraudem emunt: & si admoniti, ex his intra mensem non desistunt, aut fid., quod ausu temerario vsurparunt, intra duos menses post admonitionem non restituerint iis, quibus iure debentur, excommunicationi subiiciuntur, quæ nulli in iure reservatur. Referunt Gambar. de casibus reseru. cap. 11. num. 7. Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 13. quest. 13.* Rainer. *in catal. censurarum extra Bullam c. 3. excom. 15.* Filliuc. *tract. 14. num. 125. vers. quinta nonisime.* Bonac. de cens. extra Bull. disp. 2. quest. 8. punct. 12. Ego ipse de officio & potestate Episcop. part. 3. alleg. 40. num. 222. secundum Lugdun. impressi. Lauret. de Franchis de controuers. inter Episcopos, & Regulares quest. 77. cum seq. Et quia text. in d. Clem. 1. generaliter loquitur, ibi, *Religiosi quicumque*, idè non solum viros Religiosos, verum etiam fœminas Religiosas comprehendit, vt per glos. ibi, *verb. quicumque.* Sayr. de cens. lib. 3. cap. 34. num. 24. Mar. Alter. de cens. vbi de suspens. disp. 17. cap. 2. col. 3. vers. notandum tertio, Bonac. d. punct. 12. num. 8. vbi etiam post Suar. de cens. disp. 31. sect. 6. num. 9. addit istam excommu-

nicationem extendi ad Equites Militares, quæ verè sunt Religiosi.

24 Compositio facta inter personas Ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum super decimas in futurum soluendas, vt, scilicet, decimæ vni Curato, vel Parochiæ debitæ, alteri Parochiæ, & Curato soluantur in posterum, valet, modò causæ cognitio à Superiore facta interueniat, consensusque, seu auctoritas Episcopi, vel alterius Superioris accedat, cap. veniens, de transact. cap. ex multiplici, de decim. Ruin. cons. 142. vers. clarum est, num. 13. vol. 5. Rebuff. in tract. de decim. quest. 13. à num. 16. Capic. decis. 165. p. 3. Bonacof. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 10. num. 12. pag. 186. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archip. Neap. cap. 60. num. 19. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. p. 5. cap. 1. num. 2. in fine, Bellet. disquis. Cleric. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 5. num. 31. Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 26. quest. 5.* Monet. de decim. cap. 5. quest. 7. num. 126. Bonac. de legib. disp. vlt. quest. 4. punct. 5. num. 3. & de simonia, quest. 4. §. 15. num. 4. vers. secundo, si transigente, Trullench. in exposit. Decalogi lib. 3. cap. 3. dub. 11. num. 12. Fagund. in quinque Ecclesie precepta, præc. 5. lib. 3. cap. 2. num. 18. idem dicit de transactione: & num. 9. subdit, quòd valet compositio inter personas Ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum facta de consensu Episcopi, seu Superioris, vt de rebus minutis nulla soluatur decima: item, vt non soluatur decima integra de vino, oleo, frumento, &c. & num. 14. quòd potest compositio fieri auctoritate Episcopi cum laicis, super tempus, & locum soluendarum decimarum.

25 Non obstat d. cap. veniens, quatenus videtur exigere consensum, seu auctoritatem Apostol. quia, vel ibi agebatur de magno præiudicio, videlicet, soluenda tantum tertia parte decimæ: vel, quia nulla causa interuenierat utilitatis, necessitatis, vel alia similis: vel, quia hæc erat propriè transactio: illa verò, de qua in cap. 2. de transact. quòd contrariari videtur, compositio: vel denique, quia in ea Parochia in qua erant prædia, de quibus transactio facta fuerat de non soluenda, nisi tertia parte decimarum, coloni Monasterij à Parocho etiam recipiebant Ecclesiastica Sacramenta: ita Monet. d. quest. 7. num. 137. Duo igitur requiruntur ad valorem istius compositionis super decimas in futurum soluendas, vt scilicet causæ cognitio præcedat ab Episcopo, vel Superiore facta: & consensus, seu auctoritas eiusdem Episcopi, vel Superioris, ita vt non sufficiat solus Parochi consensus, secundum Rebuff. d. quest. 13. num. 22. Fagund.

- gund. d. cap. 2. num. 3. & 4. Appellatione autem Superioris in hac materia venit quilibet Prælati Episcopo inferior, modò habeat iurisdictionem quasi episcopalem, secundum Rebuff. d. quæst. 13. numero 23. & 24. Fagund. d. cap. 2. numero 5. & 6. id amplianter ad Vicarium Episcopi generalis, declarantēque huiusmodi compositionem, si fiat inter Parochos sine auctoritate Episcopi, vel Superioris, non in totum viciari, sed valere pro vita componentium; non enim mortuo eo, qui illam fecit, suecessori præiudicat, d. cap. 2. de transact. Duen. reg. 127. in fine. Rebuff. d. quæst. 14. numero 25. Bonacof. tom. 1. communium opin. lib. 1. titul. 10. numero 11. pag. 286. D. Barbosa in l. si filiosam. §. fin. num. 20. ff. soluto matrim. Rot. in Mediolanens. Decimarum, 10. Aprilis, 1606. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & dec. 585. numero 3. part. 1. recent. & in Augustana Decimarum, 28. Martij, 1631. coram R. P. D. Vbaldo.
- 28 De decimis verò præteritis non solum cum Ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis potest fieri compositio, sine auctoritate Superioris: Ita gloss. & Doctores in cap. ut super, de rebus Eccles. non alien. Rebuff. d. quæst. 13. num. 25. & 33. & in tract. except. num. 217. Fagundez d. cap. 2. numero 7. vbi num. 17. idem dicit de transactione, Moner. de decimis, cap. 5. num. 128. vbi reddit rationem; quia tunc non agitur de tollendo, aut remittendo aliquo iure Ecclesiæ, sed solum de commodo illius Parochi, ad quem illæ decimæ iam spectant, Trullench d. dub. 11. num. 13.

CAPVT XXIX.

Parochus quibus modis talis esse definat?

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficium vacat per mortem Beneficiati.
- 2 Parochialis vacat ipso iure per affectuionem alterius incompatibilis beneficii, in tantum quod si Parochus illam retinere contenderit, etiam secundo spoliatur.
- 3 Ordinarius habenti Parochialem Ecclesiam potest alteram Parochialem conferre, sed post adeptuionem possessionis pacificæ secunda, vacat prima ipso iure.
- 4 Parochialis Rector si affectuatur possessionem etiam Canonicius incompatibi-

- lis cum Parochiali desinit esse Rector ipso iure
- 5 Parochialem vi occupans, vel scienter iniuste se intrudens in beneficio Curato, illo priuatur ipso iure.
- 6 Parochialis ut vacatio inducatur per affectuionem secundi beneficii incompatibilis, non sufficit collatio sola, sed requiritur adeptio possessionis pacificæ, vel quod per eum stet quominus illam adipiscatur.
- 7 Vacatio prioris beneficii per affectuionem secundi incompatibilis inducitur si dicti secundi habeatur pacificæ possessio, non enim requiritur utriusque.
- 8 Possessio secundi pacificæ, ut inducatur vacatio prioris beneficii incompatibilis, debet esse non solum de facto, sed etiam de iure.
- 9 Parochiales plures sibi inuicem unite retineri possunt tanquam beneficia non incompatibilia.
- 10 Parochialis, quæ est in ciuitate, potest obtineri cum Canoniatu in Cathedrali, si utrique inservire poterit.
- 11 Parochialis potest obtineri simul cum Monasterio, cui cura imminet animarum, dato in commendam ad vitam.
- 12 Parochialis habitu non inducit incompatibilitatem simul cum alia Parochiali.
- 13 Parochialis vacat renunciatione.
- 14 Parochialem resignans debet exprimere per quantum tempus illam possederit, & si tempus est breue, resignatio reijcitur.
- 15 Clausula, dummodo remaneant centum pro Rectore, pont solet in resignationibus Parochialium.
- 16 Clausula, dummodo remaneant centum pro Rectore, quomodo iustificetur, & cui incumbat onus probandi quod remaneant centum pro Rectore, ostenditur.
- 17 Valor ducatorum centum, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ pensione grauatur, est intelligendus iuxta morem cuiusque regionis.
- 18 Onera necessaria tantum, & ordinaria deducenda sunt ex centum ducatis, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ pensione grauatur.
- 19 Onera necessaria, & ordinaria quoad hunc effectum censentur illa, quæ fiunt pro Cappellano, Clerico, candelis in festo Purificationis B. Mariæ, manutentione Sacrificii, Cathedralico, Predicatore, Visitatore, Episcopo, organo, cera, hostijs, vino, & oleo pro luminaribus Sanctissimi Sacramenti.
- 20 Onera extraordinaria, voluntaria, seu arbitraria, incerta, & variabilia, & non perpetua,